

Jaarstukken 2018



Gemeente Korendijk



Inhoudsopgave

Algemeen

Inhoudsopgave	1
Aanbieding / inleiding	2

Deel 1 – Jaarverslag 7

Toelichting 3 W's	8
-------------------	---

Programma's

1. Openbaar bestuur	11
2. Veiligheid	15
3. Fysieke / Ruimtelijke kwaliteit	19
4. Opgroeien in Korendijk	27
5. Opvangen en begeleiden	33
6. Sociale kwaliteit	39
7. Economie	45
8. Dienstverlening / Bedrijfsvoering	49
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	55

Paragrafen

1. Onderhoud kapitaalgoederen	62
2. Bedrijfsvoering	70
3. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	78
4. Financiering	90
5. Grondbeleid	98
6. Verbonden partijen	104
7. Lokale heffingen	125
8. Reserves en voorzieningen	132
9. Taakstellingen en reserveringen	134
10. Bestuursovereenkomst provincie Zuid-Holland	135

Deel 2 – Jaarrekening 137

1. Overzicht van baten en lasten	138
2. Overzicht van incidentele baten en lasten	139
3. Analyse begrotingsrechtmatigheid	140
4. Balans	144
5. Toelichting op de balans	145
6. SiSa verantwoording	165
7. Wet Normering Topinkomens	170
8. Overzicht taakvelden 2018	172
9. Stand van zaken investeringskredieten	178
10. Controleverklaring accountant (gereserveerd)	181

Deel 3 – Bijlagen 185

1. Vaststellingsbesluit gemeenteraad	186
2. Algemene toelichting indicatoren	187

Aanbieding

Inleiding

Hierbij treft u de jaarstukken 2018 aan. De jaarstukken bestaan, net als de begroting, uit twee delen, te weten:

- deel I : het jaarverslag met de verantwoording op programmaniveau en de paragrafen
- deel II : de financiële rekening

In de programma's zijn de kaders beschreven zoals die door de gemeenteraad zijn meegegeven aan het college. Het college heeft binnen deze kaders geopereerd en daarvan beleidsverantwoording en financiële verantwoording afgelegd.

Rechtmatigheid

In het Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten (Bapg) is de voorgeschreven accountantscontrole uit de Gemeentewet (artikel 213) nader uitgewerkt. Hierin zijn ook de goedkeuringstoleranties benoemd.

De omvangbasis is gelijk aan de totale lasten van de gemeente. De goedkeuringstoleranties zijn kwantitatieve criteria en gelden voor de getrouwheid en de rechtmatigheid samen. Fouten op het gebied van getrouwheid én op het gebied van rechtmatigheid moeten binnen 1% van de totale lasten blijven. De onzekerheden mogen voor het vaststellen van de getrouwheid én de rechtmatigheid niet meer dan 3% van de totale lasten zijn.

De gehanteerde goedkeuringstolerantie voor de rechtmatigheid en getrouwheid voor 2018 bedraagt afgerond € 257.000 (1% van de totale lasten, inclusief toevoegingen aan reserves).

Onderdeel van de gemeentelijke begroting vormen ook de mutaties in de bestemmingsreserves. Conform de Kadernota Rechtmatigheid 2018 moeten in de jaarrekening de toevoegingen en onttrekkingen aan elk van de bestemmingsreserves worden verwerkt overeenkomstig het bedrag dat via de begroting(-swijzigingen) door de raad is goedgekeurd voor de betreffende bestemmingsreserve. Een uitzondering zijn (egalisatie-)reserves waarvoor de raad via systeembesluit heeft aangegeven dat specifiek benoemde saldi, bijvoorbeeld een overschot of tekort op de uitvoering van het onderhoud van wegen, ook nog in het lopende begrotingsjaar ten gunste of ten laste van een specifieke bestemmingsreserve mogen worden gebracht. In overleg met de accountant is een mutatie aangewezen die niet aan dit laatste criterium voldoen. Deze reserve zal via het voorstel tot resultaatbestemming opnieuw naar 2019 overgebracht moeten worden.

Financieel resultaat

De gemeente sluit het jaar 2018 af met een voordelig rekeningresultaat van 2.064.555.

- | | |
|--|--|
| 1. Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten | € 123.184 (negatief) |
| 2. Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves | € 2.187.739 (ten gunste van exploitatie) |
| Totaal gerealiseerd resultaat | € 2.064.555 (positief) |

De mutaties in de reserves zijn terug te vinden in het overzicht "reserves en voorzieningen". Het betreft onttrekkingen en stortingen conform de begroting inclusief wijzigingen.

Het saldo is als volgt verdeeld over de programma's (bedragen x € 1.000):

Programma	Baten	Lasten	Saldo	Mutaties reserves	Jaar-resultaat
1. Openbaar bestuur	26	-1.507	-1.481	66	-1.415
2. Veiligheid	160	-1.846	-1.687	34	-1.652
3. Fysieke / ruimtelijke kwaliteit	2.630	-5.300	-2.670	1.089	-1.580
4. Opgroeien in Korendijk	122	-3.396	-3.274	185	-3.089
5. Opvangen en begeleiden	1.295	-4.994	-3.699	140	-3.559
6. Sociale kwaliteit	314	-1.425	-1.111	555	-556
7. Economie	374	-176	198	0	198
8. Dienstverlening en bedrijfsvoering	236	-2.958	-2.722	373	-2.349
Totaal directe programma's	5.158	-21.603	-16.445	2.442	-14.003
Algemene dekkingsmiddelen	17.407	-1.085	16.322	-254	16.067
Resultaat na bestemming	22.565	-22.688	-123	2.188	2.065

In hoofdlijnen is het saldo ontstaan door:

Lasten

Nr	Progr.	Oorzaak	Bedrag	Incidenteel/ structureel
Lasten				
1	1	Hogere kosten raad door nabetaling wettelijke vergoeding	83.000	Structureel
2	1	Lagere dotatie aan voorziening wethouders	-263.000	Incidenteel
3	3	Lagere uitgaven beheer openbare ruimte	-691.000	Incidenteel
4	3	Lagere kosten invoering nieuwe Omgevingswet	-140.000	Incidenteel
5	4	Lagere lasten onderhoud speelvoorzieningen	-123.000	Incidenteel
6	5	Lagere bijdrage in exploitatietekort WIHW	-162.000	Incidenteel
7	6	Lagere kapitaallasten molens door lagere boekwaarde investering bij overdracht	-113.000	Incidenteel
8	8	Lagere personele lasten en overige overheadkosten	-430.000	Incidenteel
9	9	Doorbetaling frictievergoeding herindeling aan SOHW	633.000	Incidenteel
10	9	Vrijval saldo 'post onvoorzene uitgaven	-568.000	Incidenteel
Totaal lagere lasten			-1.774.000	positief
Baten				
1	3	Lagere opbrengsten anterieure overeenkomsten door uitstel naar 2019	134.000	Incidenteel
2	3	Hogere opbrengsten bouwleges	-86.000	Incidenteel
3	9	Hogere algemene uitkering gemeentefonds	-125.000	Incidenteel
Totaal lagere baten			77.000	Positief
Saldo op hoofdlijnen			1.851.000	positief
Saldo overige posten (zie toelichtingen per programma)			<u>213.500</u>	positief
Totaal saldo van de jaarrekening 2018			2.064.500	positief

Stand van zaken reserve 'besteding overschotten 2016'

Via raadsbesluit van 4 juli 2017 is een bestemmingsreserve 'besteding overschotten 2016' gevormd ter dekking van een diversiteit aan incidentele lasten. Via de jaarrekening informeren wij u, net als bij de jaarrekening 2017, over de voortgang van de uitvoering.

In de onderstaande tabel is opgenomen voor welke doelen de reserve is gevormd, wat daarvan in 2017 of 2018 is gerealiseerd en voor welk deel de bestemmingsreserve is aangewend. Het niet aangewende deel blijft deels beschikbaar voor de uitvoering van de projecten na 2018. Het overige deel valt vrij ten gunste van het jaarrekeningresultaat 2018.

Bedragen x € 1.000.

Nr.	Onderwerp	Begroot	Werkelijk		Restant		Stand van zaken per eind 2018
			2017	2018	Naar 2019	Vrij-val	
1	Onderzoek naar randweg Zuid-Beijerland - Goudswaard	50	0		50		Uitvoering in 2019 i.c.m. ontwikkeling Leenherenpolder
2	Onderzoek en/of drainage voetbalvelden	130	0	63		67	Onderzoek loopt nog
3	Onderzoek collectief vraagafhankelijk vervoer	20	0	7		13	Kosten deels door SOHW betaald
4	Speeltoestellen inclusief co-investeringen	230		126	104		Deels uitgevoerd in 2018, rest in 2019
5	Eenmalige lastenverlichting (€ 100 per huishouden)	450	450				Uitbetaald in 2017.
6	Buitenruimte – eenmalige impuls	700	206	508		-14	Werkzaamheden in 2018 afgerond
7	Investeren in AED's inclusief eventuele opleidingen	10	0	9		1	Aanschaf heeft in 2018 plaatsgevonden

Nr.	Onderwerp	Begroot	Werkelijk		Restant		Stand van zaken per eind 2018
			2017	2018	Naar 2019	Vrij-val	
8	Maaltijdvoorziening thuiswonenden (2017)	5	0			5	In 2018 is geen beroep gedaan op dit extra budget
9	Sport en cultuur impuls (2017)	4	0			4	In 2018 is geen beroep gedaan op dit extra budget
10	Huisbezoek ouderen/zorgmissers/zorgmijders	10	0	1		9	Er is informatiemateriaal opgesteld. Verder geen uitgaven in 2018
11	Stimuleren gebruik sozen	5	0			5	Uitgaven zijn binnen de reguliere budgetten betaald
12	Expeditie Korendijk, ophogen budget 2017	10	0	11		-1	Activiteiten zijn in 2018 uitgevoerd
13	Dekking van extra uitgaven Omgevingsvisie	100	26	21	53		Doorlopend traject. Middelen blijven beschikbaar
14	Dekking van extra inhuur derden	50	50		0		Door inzet voor regionale taken heeft inhuur plaatsgevonden
	Totaal	1.774	732	746	207	89	

Voorstel resultaatbestemming

A. Overlopende reserves (conform Kadernota Rechtmatigheid 2018)

- 1 Reserve besteding overschotten – onderzoek Randweg ad € 50.000. Uitvoering zal plaatsvinden in 2019 in combinatie met het project ontwikkeling Leenherenpolder.

B. Overlopende verplichtingen:

1. Cofinanciering project aanleg vis-/recreatiesteiger

Samen met diverse andere partijen zoals het Wereld Natuur Fonds (WNF), Havenbedrijf Rotterdam (HBR), Provincie en het Hoeksche Waards Landschap (HWL) realiseren we de Gebiedsagenda Hoeksche Waard West. Er zijn nog subsidiemogelijkheden voor een totaal bedrag van € 150.000,- onder de voorwaarde dat er gezorgd wordt voor 50% cofinanciering. Om optimaal gebruik te kunnen maken van de beschikbare subsidie, wordt voorgesteld een bedrag van € 150.000,- te storten in de bestemmingsreserve 'lokale projecten'. Dit bedrag is bestemd als cofinanciering om voor de aanleg van een vis-/recreatiesteiger bij de Hitsertse Kade te Zuid-Beijerland, onderdeel van de genoemde gebiedsagenda.

2. Kosten afwikkeling project Argusvlinder

De baggerwerkzaamheden van het project Argusvlinder zijn niet volledig uitgevoerd in 2018. De uitvoering zal naar verwachting plaatsvinden in 2019. Om deze incidentele last in 2019 te dekken is regionaal afgesproken dat elke gemeente zijn aandeel vanuit 2018 inbrengt. Voor Korendijk gaat het om een bedrag van € 43.300 x 13% = afgerond € 5.600.

C. Verdere bestemming resultaat:

1. Verwachte bijstelling algemene uitkering 2018

Bij het opstellen de jaarrekening is bekend geworden dat het rijk over het dienstjaar 2018 minder heeft uitgegeven dan geraamd. Voor de algemene uitkering 2018 heeft dit door de 'trap op – trap af'-systematiek een lagere uitkering tot gevolg van naar verwachting van circa 8 punten, oftewel zo'n € 53.000. Op basis van de voorschriften BBV mogen we hierop nog niet anticiperen in de jaarrekening 2018 zelf maar moet de correctie in 2019 worden verantwoord. Om te voorkomen dat we dit nadeel op het exploitatieresultaat 2019 komt te drukken, vormen wij bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2018 een reserve 'terugbetaling algemene uitkering 2018'. De terugbetaling in 2019 dekken wij vervolgens uit deze reserve.

2. Integraal innovatiebudget

De subsidies voor De Overbrugging, het Odensehuis, de Buurtcirkels van Pameijer en de Formulierenbrigade van Humanitas betalen wij al meerdere jaren uit de Innovatiebudget. Omdat we deze voorzieningen graag willen blijven ondersteunen en er nog geen andere structurele dekking is gevonden in de meerjarenbegroting 2019, is er weinig ruimte over in het Innovatiebudget voor nieuwe initiatieven. Daarom wordt regionaal voorgesteld het resultaat 2018 van € 124.200 te bestemmen voor het Integraal innovatiebudget 2019. Het aandeel van Korendijk hierin bedraagt € 15.400.

3. *Integrale werkwijze wijkteams*

In de kostenraming voor de wijkteams was voorzien dat er in 2018 nog 2 wijkteams zouden starten. Hier is één wijkteam later gestart dan voorzien en is de start van het andere wijkteam doorgeschoven naar het eerste halfjaar van 2019. In het tweede halfjaar van 2018 is vooral veel aandacht besteed aan de huisvesting van de teams en de aansluiting bij de gemeentelijke dienstverlening. Dit met als resultaat dat de jeugd- en de wijkteams zijn geïntegreerd in de gemeentelijke dienstverlening. Hierdoor is de verdere inhoudelijke doorontwikkeling van de wijkteams echter onder druk komen te staan. Daardoor is één wijkteam later gestart dan voorzien en is de start van het andere wijkteam doorgeschoven naar het eerste halfjaar van 2019.

Daarom wordt regionaal voorgesteld het resultaat 2018 van € 226.100 te bestemmen voor de doorontwikkeling van de wijkteams. Het aandeel van Korendijk hierin bedraagt € 29.300.

Samenvattend stellen wij voor het batig saldo 2018 als volgt te bestemmen:

• Reserve besteding overschotten – onderzoek Randweg	€	50.000
• Borgen cofinanciering steiger via reserve 'lokale projecten'	€	150.000
• Baggerwerkzaamheden project 'Argusvlinder via algemene reserve	€	5.600
• Reservering bijstelling algemene uitkering 2018 in 2019 via bestem.reserve	€	53.000
• Reservering Integraal innovatiebudget vanuit 2018 via alg. reserve	€	15.400
• Reservering voor doorontwikkeling wijkteams via alg. reserve	€	29.300
Subtotaal concrete bestemming	€	303.300
Restant vrij besteedbaar naar algemene reserve	€	1.761.255
Totaal bestedingsvoorstellen	€	2.064.555

Voorstel

Wij stellen de raad voor om de jaarstukken 2018, conform het bijgevoegde raadsbesluit, vast te stellen.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van de gemeente Hoeksche Waard
de secretaris, de burgemeester,

Deel I

Jaarverslag:

programmaverantwoording

en

paragrafen

Toelichting

Per programma zijn kernwaarden, maatschappelijke effecten en specifieke doelstellingen benoemd. Deze kernwaarden, maatschappelijke effecten en specifieke doelstellingen vormen de basis voor de in deze begroting opgenomen activiteiten die plaatsvinden om onze doelen te verwezenlijken.

Drie W-vragen

Bij het landelijk introduceren van de programmabegroting is de nadruk meer komen te liggen op het beleid dat gemeenten nastreven. Hierbij zijn de zogenaamde drie-W-vragen geïntroduceerd, namelijk:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat mag het kosten?

Voor de jaarrekening betekent dit dat wij verantwoording afleggen op basis van de vragen:

- Wat wilden we bereiken / wat hebben we bereikt?
- Wat was daarvoor gepland / wat hebben we daarvoor gedaan?
- Wat was geraamd / Wat heeft het gekost?

Wat wilden we bereiken / wat hebben we bereikt?

De vraag "Wat wilden we bereiken / wat hebben we bereikt?" wordt beantwoord door de maatschappelijke effecten en doelstellingen zoals gedefinieerd in de discussie "Heroverweging van beleid". Hierbij worden de tijdens die discussie benoemde algemene doelstellingen en de kernwaarden per programma vermeld. In de rekening komt dit onderdeel aan de orde onder de koppen "Inhoud" en "Doelstellingen".

Wat was daarvoor gepland / wat hebben we daarvoor gedaan?

De vraag "Wat was daarvoor gepland / wat hebben we daarvoor gedaan?" wordt beantwoord door de verantwoording van de punten specifieke aandacht zouden krijgen of waar specifieke zaken voor speelden. In de rekening komt dit onderdeel aan de orde onder de kop "Verantwoording Aandachtspunten 2018".

Wat was geraamd / wat heeft het gekost?

De vraag "Wat was geraamd / wat heeft het gekost?" is beantwoord door het geven van de totalen per programma, afgezet tegen de (bijgewerkte) begrotingscijfers. In de rekening komt dit onderdeel aan de orde onder de kop "Financiën".

Kleur verkeerslichten

Net als in de voor- en najaarsnota geven we de stand van zaken met betrekking tot de activiteiten in deze jaarrekening aan via een kleur van een verkeerslicht. Per activiteit worden steeds 3 "lichten" vermeld, waarbij de eerste kleur de rapportage is van de voorjaarsnota 2018, de tweede kleur die van de najaarsnota 2018 en de derde kleur de stand van zaken van de jaarstukken 2018. Doel van deze drie kolommen is dat hiermee de voortgang in het denken in beeld gebracht wordt. Wel betekent dit dat de betekenis van de verkeerslichten bij voor- en najaarsnota enerzijds en rekening anderzijds, iets anders is. Bij de voor- en najaarsnota was er immers sprake van de **verwachting** of realisatie wel of niet in 2018 zou plaatsvinden. Bij de rekening van een **constatering** of het inmiddels wel of niet is afgerond. Hieronder voor alle duidelijkheid een toelichting op de lichten.

Bij de voor- en najaarsnota (1^e twee kolommen) is de betekenis per kleuren:

	Activiteit is conform de afspraak inmiddels afgerond of is nog niet afgerond, maar zal naar verwachting wel conform de afspraak en planning worden gerealiseerd.
	Er bestaat twijfel over het kunnen afronden conform de afspraak en/of de planning.
	De activiteit zal niet volgens afspraak/planning worden afgerond.

Bij de jaarrekening is wederom gekozen om een dynamische rapportagewijze als uitgangspunt te nemen waarbij we met een groene kleur de activiteiten rapporteren die conform planning in 2018 afgerond zijn of vóór 31 december 2018 in het college zijn behandeld. Het is mogelijk dat de behandeling na 1 januari nog wel in de commissie en raad moest plaatsvinden. Tevens rapporteren we met een groene kleur als de activiteit nog niet is afgerond, maar wel volgens de oorspronkelijke planning loopt.

We komen dan tot de volgende opzet per activiteit:

	Activiteit is conform de afspraak inmiddels afgerond of is nog niet afgerond, maar loopt wel conform de planning. Uit de toelichting zal moeten blijken wat de oorspronkelijke planning is.
	De activiteit is niet volgens afspraak/planning afgerond. Tenzij nadrukkelijk anders vermeld in de toelichting, zal de voortgang verder bewaakt worden in 2019.

Voordeel van deze opzet is dat we direct zien welke taken per eind 2018 nog niet zijn afgerond. Waar we besloten hebben dat zaken niet verder worden opgepakt staat dit nadrukkelijk vermeld. Alle andere zaken komen terug in als bestaand beleid in de nieuwe gemeente Hoeksche Waard.

Beleidsindicatoren.

Om goede afwegingen te kunnen maken, moet de gemeenteraad een oordeel kunnen vormen over beleidsresultaten uit het verleden en een inschatting kunnen maken van de - met het voorgestelde beleid - te behalen resultaten. Dit betekent wel dat gemeenten zoveel als mogelijk en wenselijk is, dezelfde indicatoren moeten gebruiken. In de herziening van het BBV is voorgeschreven dat gemeenten een landelijke basisset van beleidsindicatoren hanteren voor de begroting en de verantwoordings-stukken. De indicatoren worden opgenomen in de beleidsbegroting bij de programma's en zijn relevant voor een nadere onderbouwing van het beleid.

In de programmabegroting en jaarstukken is een vergelijking gemaakt met de landelijke cijfers. Het aandachtspunt bij indicatoren is dat deze niet altijd specifiek aan gemeenten alleen toegerekend kunnen worden; ze zijn soms ook afhankelijk van bijvoorbeeld maatschappelijke en economische ontwikkelingen. Verder kunnen er verschillen zijn door bijvoorbeeld de sociale structuur van een gemeente en of een gemeente wel of niet gericht beleid voert ten aanzien van een bepaald onderwerp. De basis- en andere indicatoren zijn inclusief een toelichting te vinden op de site.

Programma 1

Openbaar bestuur



Inhoud programma

Inhoud programma

Onder dit programma vallen alle zaken die met het democratisch bestuurlijk proces te maken hebben, inclusief de communicatie daarover, zowel binnen de gemeente (raad en college) als voor wat betreft de bestuurlijke samenwerking.

Doelstellingen

Doelstellingen

Algemene doelstelling

- De gemeente staat dicht bij haar burgers, bedrijven en instellingen; ongeacht het schaalniveau waarop taakbehartiging wordt georganiseerd.

Kernwaarden

- Herkenbaarheid
- Betrouwbaarheid
- Bestuurskracht

Maatschappelijke effecten (beoogd of in stand te houden)

- Inwoners voelen zich vertegenwoordigd door het door hen gekozen gemeentebestuur
- Inwoners voelen zich betrokken bij de gemeente
- De belangen van Korendijk worden door het gemeentebestuur in samenwerking met bewoners, organisaties en ondernemers consequent en adequaat behartigd
- De gemeente heeft de bestuurskracht van een zelfstandige gemeente en is in die zin in staat haar eigen en opgelegde ambities te realiseren

Specifieke doelstellingen

- Het democratische proces is transparant, herkenbaar en betrouwbaar
- Het gemeentebestuur staat dicht bij de bevolking en is toegankelijk
- Het gemeentebestuur betreft bewoners actief bij beleidsontwikkeling
- De bestuurskracht van de gemeente wordt verder ontwikkeld
- De gemeente zet actief in op de samenwerking in de regio waar taken de gemeentelijke schaal te boven gaan

Programma 1 - Openbaar bestuur

Aandachtspunten 2018

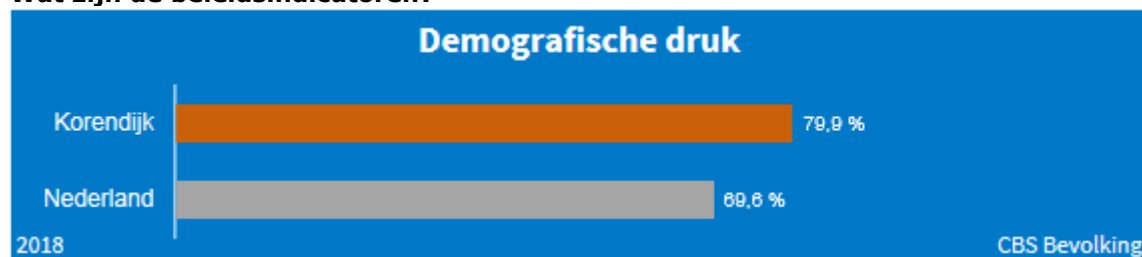
De voortgang van de aandachtspunten is als volgt:

Jaar	nummer	Omschrijving project	Activiteit	Voorjaarsnota	Najaarsnota	Jaarrekening	Toelichting jaarrekening
		Bestuur					
2018	1.1	Werven nieuwe raadsleden n.a.v. cursus politiek actief	Het organiseren van een cursus (4 avonden) door ProDemos en gemeenten HW voor inwoners HW die politiek actief willen worden.				Planning is gehaald
2018	1.2	Onderzoek RKCHW/controlerende taak raad	Onderzoek uitvoering jeugdhulp Dienst G&J ZHZ en Onderzoek Vastgoed HW				Planning is gehaald

Wijze waarop de verbonden partijen bijdragen aan doelstellingen van de gemeente.

Verbonden partij	Doelstelling
Samenwerkingsorgaan HW	De gemeente zet actief in op de samenwerking in de regio waar taken de gemeentelijke schaal te boven gaan
Rekenkamercommissie HW	Het democratische proces is transparant, herkenbaar en betrouwbaar
Dienst Gezondheid & Jeugd ZHZ	De gemeente zet actief in op de samenwerking in de regio waar taken de gemeentelijke schaal te boven gaan

Wat zijn de beleidsindicatoren?



Toelichting indicatoren

De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.

Voor een uitgebreidere toelichting op de indicatoren zie bijlage 2.

Programma 1 - Openbaar bestuur

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Soort	Taakveld	Werkelijk 2017	Begroot 2018 Primitief	Begroot 2018	Werkelijk 2018	Primitief - Werkelijk	Begroot - werkelijk
Baten	Bestuur	35	7	7	26	-20	-20
	Burgerzaken						
Totaal baten		35	7	7	26	-20	-20
Lasten	Bestuur	-928	-1.169	-1.551	-1.348	179	-203
	Burgerzaken	-26	-27	-46	-59	32	13
	Overhead	-91	-106	-107	-100	-6	-7
Totaal lasten		-1.045	-1.302	-1.704	-1.507	205	-197
Resultaat voor bestemming		-1.010	-1.296	-1.698	-1.481	185	-217
Onttrekkingen reserves		0	0	196	66	-66	130
Stortingen in reserves		0	0	0	0	0	0
Saldo mutaties reserves		0	0	196	66	-66	130
Resultaat na bestemming		-1.010	-1.296	-1.502	-1.415	119	-87

Toelichting verschillen 2018 ten opzichte van de begroting 2018 na wijziging:

Bedragen x € 1.000

	Taakveld	Omschrijving	Verschil	I/S
1.	Bestuur	Baten		
		Vrijval van een deel van de voorziening pensioen wethouders door berekening pensioenvoorziening	26	I
2.		Diverse kleinere mutaties	-6	
		Totaal baten	20	
1.	Bestuur	Lasten		
		Hogere kosten raad door nabetaling wettelijke vergoeding	83	S
2.	Bestuur	Geen dotatie aan de voorziening pensioenen wethouders door herberekening pensioenvoorziening en vrijval van een niet nodige reservering omdat een wethouder ook in de nieuwe gemeente Hoeksche Waard de functie van wethouder is gaan vervullen	-263	I
3.	Bestuur	Lagere kosten representatie	-11	I
4.	Burgerzaken	Hogere kosten verkiezingen gemeente HW vanuit hogere doorbelasting kosten SOHW	11	I
5.		Diverse kleinere mutaties	-17	
		Totaal lasten	-197	
		Resultaat voor bestemming	-217	
1.	Reserves	Reserves		
		Onttrekkingen aan reserves	-130	
2.	Reserves	Stortingen in reserves		
		Saldo mutaties reserve	130	
		Resultaat na bestemming	-87	

Reserve	Omschrijving	vastgesteld	Act. Begr.	Rekening	Verschil
Onttrekkingen Incidenteel					
Reserve regiofonds	dekking afdrachten aan SOHW	9e wijziging	195.877	65.659	130.218
Saldo programma 1			195.877	65.659	130.218

Programma 2

Veiligheid



Inhoud programma

Inhoud programma

Onder dit programma vallen alle zaken die te maken hebben met zowel de fysieke veiligheidsaspecten binnen de gemeente als met het gevoel van veiligheid bij de burgers.

Doelstellingen

Doelstellingen

Algemene doelstelling

- Via uitvoering van wettelijke bevoegdheden, met behulp van professionele partners en met inbegrip van de eigen verantwoordelijkheid van burgers, bedrijven en instellingen wordt binnen de gemeente Korendijk een breed geaccepteerde veiligheidssituatie bewerkstelligd.

Kernwaarden

- Betrokkenheid/coöperatie
- Schoon, heel en veilig
- Veiligheid en veiligheidsbeleving

Maatschappelijke effecten (beoogd of in stand te houden)

- Korendijk is een gemeente waar de openbare orde wordt gehandhaafd
- Korendijk is een gemeente waar inwoners zich veilig voelen
- Er wordt zo min mogelijk overlast ervaren door hanggedrag van jongeren

Specifieke doelstellingen

- De inrichting en het onderhoud van de openbare buitenruimte dragen bij aan het gevoel van sociale veiligheid en aan de verkeersveiligheid
- De gemeente draagt zorg voor de gebruiksveiligheid van gebouwen en voorzieningen
- De gemeente beschikt over een adequate regionale brandweerorganisatie (die voldoet aan de wettelijke vereisten)
- De gemeente beschikt over een adequate crisisorganisatie (die voldoet aan de wettelijke vereisten)
- De gemeente beschikt over adequate hulpdiensten
- De gemeente onderhoudt een goede samenwerking met derde partijen die betrokken zijn bij de openbare orde, rampenbestrijding en hulpverlening (zoals de politie, OM, brandweer, GHOR en de Veiligheidsregio, de Omgevingsdienst ZHZ)

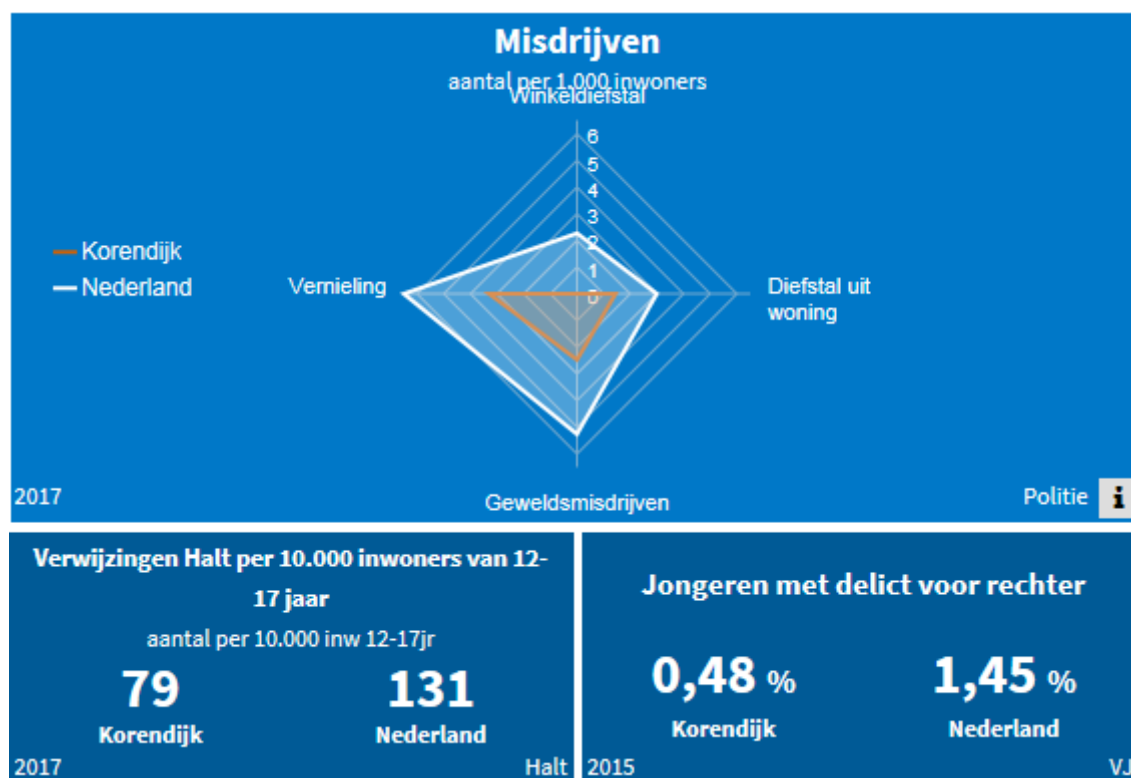
Aandachtspunten 2018

Voor 2018 waren er op dit programma geen specifieke aandachtspunten.

Wijze waarop de verbonden partijen bijdragen aan doelstellingen van de gemeente.

Verbonden partij	Doelstelling
Veiligheidsregio ZHZ	De gemeente beschikt over een adequate regionale brandweerorganisatie, een adequate crisisorganisatie en adequate hulpdiensten die voldoen aan de wettelijke vereisten.

Wat zijn de beleidsindicatoren?



Toelichting indicatoren

Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.
Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.
Het % jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.

Voor een uitgebreidere toelichting op de indicatoren zie bijlage 2.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Soort	Taakveld	Werkelijk 2017	Begroot 2018 Primitief	Begroot 2018	Werkelijk 2018	Primitief - Werkelijk	Begroot - werkelijk
Baten	Verkeer en vervoer	19	21	21	23	-1	-1
	Crisisbeheersing en Brandweer	0	0	88	137	-137	-49
Totaal baten		19	21	110	160	-138	-50
Lasten	Crisisbeheersing en	-1.297	-1.407	-1.389	-1.391	-15	2
	Openbare orde en Veiligheid	-204	-165	-182	-149	-16	-33
	Verkeer en vervoer	-209	-244	-286	-268	25	-18
	Openbaar vervoer	-1	-2	-37	-37	35	0
Totaal lasten		-1.711	-1.818	-1.894	-1.846	28	-48
Resultaat voor bestemming		-1.692	-1.796	-1.785	-1.687	-110	-98
Onttrekkingen reserves		94	11	48	34	-23	14
Stortingen in reserves		0	0	0	0	0	0
Saldo mutaties reserves		94	11	48	34	-23	14
Resultaat na bestemming		-1.598	-1.785	-1.737	-1.652	-133	-84

Toelichting verschillen 2018 ten opzichte van de begroting 2018 na wijziging

Bedragen x € 1.000

	Taakveld	Omschrijving	Verschil	I/S
1.	Brandweer	Baten		
2.	Divers	Uitkering batig saldo Veiligheidsregio ZHZ	49	I
		Diverse kleinere mutaties	1	
		Totaal baten	50	
1.	Openbare orde	Lasten		
2.	Verkeer en vervoer	Diverse lagere bijdragen en subsidies aan derden	-21	I
		Lagere kapitaallasten investeringen vervanging openbare verlichting door gedeeltelijke uitvoering in 2018	-27	I
3.	Divers	Diverse kleinere mutaties	0	
		Totaal lasten	-48	
		Resultaat voor bestemming	-98	
1.	Reserves	Reserves		
2.	Reserves	Onttrekkingen aan reserves	-14	
		Stortingen in reserves		
		Saldo mutaties reserve	14	
		Resultaat na bestemming	-84	

Reserve	Omschrijving	vastgesteld	Act. Begr.	Rekening	Verschil
Onttrekkingen Incidenteel					
Algemene reserve	Extra afschrijving	7e wijziging	36.755	22.913	13.842
Reserve overlopende verplichtingen	Dekking tekort hogere bijdrage aan Veiligheidsregio	Primitieve begroting	11.288	11.288	0
					0
Saldo programma 2			48.043	34.201	13.842

Programma 3

Fysieke / Ruimtelijke kwaliteit



Inhoud programma

Inhoud programma

Onder dit programma vallen alle zaken die te maken hebben met de wijze waarop de inrichting en het onderhoud van de openbare buitenruimte en de daarbij behorende ondergrond als woon- en leefomgeving wordt ervaren.

Doelstellingen

Doelstellingen

Algemene doelstelling

- Het fysieke aanzien van Korendijk blijft bepaald door het karakteristieke Hoeksche Waardse landschap. De publieke ruimte, zowel binnen- als buitengebied, ondersteunt dit aanzien.

Kernwaarden

- Duurzame omgeving
- Landschappelijkheid
- Vitaliteit
- Leefbaarheid

Maatschappelijke effecten (beoogd of in stand te houden)

- De ruimtelijke kwaliteit van de gemeente Korendijk is in overeenstemming met het karakter van een Nationaal Landschap
- De landschappelijke identiteit en het open karakter van het landschap blijft behouden
- De verstedelijkingsdruk vanuit de Drechtsteden en Rotterdam wordt niet gehonoreerd
- Er zijn voldoende huizen voor de lokale bevolking
- Het karakteristieke cultuurlandschap (met lintbebouwde dijken, grootschalige akkerbouw en doorsneden door krekken) blijft behouden
- Inrichting en onderhoud dragen bij aan de beleving van de landschappelijke kwaliteit

Specifieke doelstellingen

- Ruimte bieden aan investeringen die de beleving van de landschappelijke kwaliteit versterken
- Industriële uitbreiding alleen voor de lokale bevolking
- Voldoende huizenbouw in evenwichtige spreiding over de kernen voor de opvang van de lokale behoeften met extra inspanning voor starters en senioren
- Goed begaanbare wegen, fiets- en wandelpaden
- Verdere verbetering van het leefklimaat door het zoveel mogelijk benutten van duurzame energiemogelijkheden
- Eenduidige benadering van inwoners als het gaat om het gebruik van hun grond en het verlenen van vrijstellingen van bestemmingsplannen
- De kwaliteit van het onderhoud van de openbare buitenruimte (wegen, groen en civiele objecten) zal als gevolg van besluiten van de raad weer op gemiddeld CROW niveau komen te liggen.

Programma 3 – Fysieke / Ruimtelijke kwaliteit

Aandachtspunten 2018

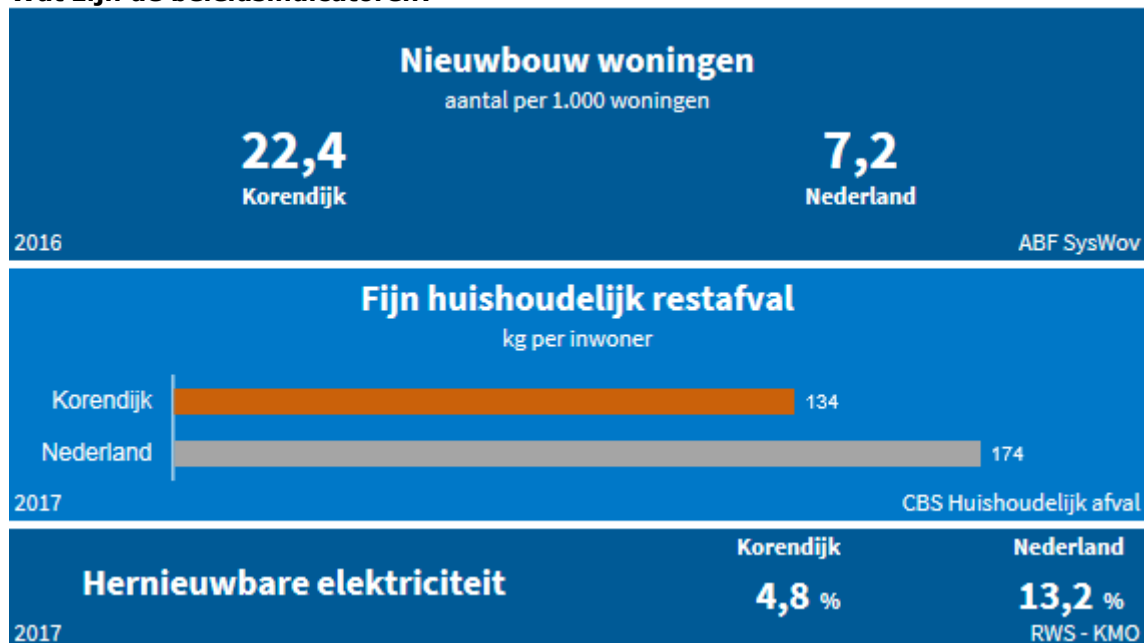
De voortgang van de aandachtspunten is als volgt:

Jaar	nummer	Omschrijving project	Actie/Activiteit	Voorjaarsnota	Najaarsnota	Jaarrekening	Toelichting jaarrekening
		Bouwen en wonen					
2018	3.1	Doorontwikkelen kernkwaliteiten kernen	Ontwikkelen visie per kern				Deze activiteit zal in regionaal verband worden opgepakt voor alle kernen in de Hoeksche Waard. De kernen in Korendijk worden als eerste opgepakt in verband met de al vastgestelde omgevingsvisie en het vastgestelde uitvoeringsprogramma.
2018	3.2	Plan kerk Middelstraat	Faciliteren herontwikkeling en procedure bestemmingsplan				De initiatiefnemers zijn nog bezig met fondsenwerving en ontwerp van het plan. De omgevingsaanvraag wordt tweede helft 2019 verwacht.
2018	3.3	Uitbreiding Van Wetten/Roosdom Tijhuis	Faciliteren herontwikkeling/antérieure overeenkomsten en procedure bestemmingsplan				de planning is bijgesteld en gehaald. Het ontwerp-bestemmingsplan ligt vanaf 7 december 2018 ter inzage. De procedure loopt door in de nieuwe gemeente. Vaststelling raad verwacht in 1e kwartaal 2019.
2018	3.4	Afronding uitbreidingslocatie Goudswaard Oost	Marktverkenning, verkopen grond, antérieure overeenkomst, procedure bestemmingsplan				In het woningbouwprogramma zijn (nog) geen woningen gereserveerd en/of beschikbaar voor deze locatie. Wij onderzoeken de mogelijkheden voor invulling van deze locatie en het opstarten van de eventuele aanbestedingsprocedure. Dit zal naar verwachting pas in 2019 plaatsvinden. Het toekomstige woningbouwprogramma wordt afgestemd met de regio. De provincie verwacht pas in 2019 een
2018	3.5	Kostenverhaal	Onderzoek doen naar mogelijkheden kostenverhaal passend binnen de nieuwe systematiek van de Omgevingswet				Op 11 september 2018 heeft de gemeenteraad het beleid Bovenwijken Kostenverhaal Omgevingsvisie Korendijk vastgesteld.
		Ruimtelijke ordening					
2018	3.6	Het juridisch- planologisch verankeren van cultuurhistorische waarden in bestemmingsplannen.	bestemmingsplanprocedure				bestemmingsplan is stopgezet. Overdrachtsdocument voor nieuwe organisatie is opgesteld.
		Verkeer en vervoer					
2018	3.7	Slowlane Korenwaard/Tiengemetepad	Het verbinden van routestructuren tussen Voorne-Putten/Nissewaard & Hoeksche Waard/Korendijk via de ontbrekende schakel 'Slowlane Korenwaard'. Het inzetten op doorvaart van de Bemisse en koppeling van 'het blauwe netwerk' via de haven van Piershil/Goudswaard en het Piershilse Gat + Kreken naar het Haringvliet. Het realiseren van een fiets- en voetveer nabij de Spuimonding (in verschillende varianten). Het stimuleren van initiatieven/bestemmingen aan het Spui en de 'Slowlane Korenwaard'.				De gemeenteraad heeft in november 2018 een krediet beschikbaar gesteld voor het realiseren van de slowlane. De provincie deelt mee in de kosten

Wijze waarop de verbonden partijen bijdragen aan doelstellingen van de gemeente.

Verbonden partij	Doelstelling
GR Omgevingsdienst	Verbetering van het leefklimaat door het zoveel mogelijk benutten van duurzame energiemogelijkheden.
Regionale Afvalstoffendienst HW	Een bijdrage leveren aan de kwaliteit van het onderhoud van de openbare buitenruimte.

Wat zijn de beleidsindicatoren?



Toelichting indicatoren

Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.
Voor een uitgebreidere toelichting op de indicatoren zie bijlage 2.

Programma 3 – Fysieke / Ruimtelijke kwaliteit

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Soort	Taakveld	Werkelijk 2017	Begroot 2018 Primitief	Begroot 2018	Werkelijk 2018	Primitief - Werkelijk	Begroot - werkelijk
Baten	Parkeerbelasting	3	0	4	4	-4	
	Verkeer en vervoer	25	87	87	15	72	72
	Economische Havens en waterwegen	1	1	1	1	0	0
	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	230	21	191	177	-156	14
	Riolering	1.536	1.520	1.570	1.574	-54	-4
	Afval	0	0	0	0	0	0
	Milieubeheer	1	1	1	1	0	0
	Ruimtelijke Ordening	49	38	38	99	-61	-61
	Wonen en bouwen	673	214	496	443	-229	53
	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0	0
	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	610	328	374	317	11	57
Totaal baten		3.126	2.208	2.761	2.630	-422	130
Lasten	Verkeer en vervoer	-1.875	-1.946	-2.920	-2.041	95	-878
	Economische Havens en waterwegen	-3	-13	-13	0	-13	-13
	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-829	-926	-1.025	-941	15	-84
	Riolering	-1.067	-999	-1.160	-1.027	28	-132
	Afval	-55	-39	-39	-38	-1	-1
	Milieubeheer	-181	-211	-211	-220	8	8
	Ruimtelijke Ordening	-373	-406	-479	-333	-73	-147
	Wonen en bouwen	-315	-563	-538	-405	-158	-133
	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0	0
	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-450	-315	-340	-295	-19	-45
Totaal lasten		-5.149	-5.418	-6.725	-5.300	-118	-1.425
Resultaat voor bestemming		-2.023	-3.210	-3.965	-2.670	-540	-1.295
Ontrekkingen reserves		631	706	1.879	1191	-484	688
Stortingen in reserves		-224	-100	-119	-101	2	-18
Saldo mutaties reserves		407	607	1.759	1.089	-482	670
Resultaat na bestemming		-1.615	-2.603	-2.205	-1.580	-1.023	-625

Programma 3 – Fysieke / Ruimtelijke kwaliteit

Toelichting verschillen 2018 ten opzichte van de begroting 2018 na wijziging:

Bedragen x € 1.000

	Taakveld	Omschrijving	Vershil	I/S
		Baten		
1.	Vervoer & verkeer	Lagere bijdrage in project aanleg parkeerplaatsen Nieuw-Beijerland door uitstel naar 2019	-70	I
2.	Bouwen en wonen	Lagere opbrengsten anterieure overeenkomsten door uitstel naar 2019	-134	I
3.	Bouwen en wonen	Hogere bijdrage regiofonds ontwikkelaars	45	I
4.	Bouwen en wonen	Hogere opbrengst leges omgevingsvergunningen	86	I
5.	Grondexploitatie	Lagere opbrengst verkoop grondexploitaties, met name plan Uitbreiding Piershil	-75	I
6.	Grondexploitaties	Gedeeltelijke vrijval voorziening regionaal bedrijventerrein	18	I
7.	Divers	Diverse kleinere mutaties		
		Totaal baten	-130	
		Lasten		
1.	Verkeer & vervoer	Lagere uitgaven onderhoud wegen binnen de bebouwde kom (relatie met reserve)	-511	I
2.	Verkeer & vervoer	Aanleg kosten parkeerplaats Nieuw-Beijerland naar 2019	-83	I
3.	Verkeer & vervoer	Onderzoek naar randweg Zuid-Beijerland – Goudswaard naar 2019 (via reserve)	-50	I
4.	Verkeer & vervoer	Lagere uitgaven onderhoud civieltechniek (relatie met reserve)	-146	I
5.	Verkeer & vervoer	Lagere lasten versnelde afschrijving civiele objecten doordat projecten < € 25.000 feitelijk niet zijn uitgevoerd in 2018		
5.	Verkeer & vervoer	Geen uitgaven inzet lokale initiatieven vanuit jaarrekening 2017 (relatie met reserve)	-100	I
6.	Openbaar groen	Lagere onderhoudslasten openbaar groen	-50	I
6.	Openbaar groen	Lagere kapitaallasten en doorberekening overhead	-23	I
7.	Riolering	Lagere onderhouds- en onderzoekskosten riolering	-30	I
8.	Riolering	Lagere kapitaallasten riolering	-90	I
9.	Bouwen en wonen	Lagere doorbetaling afdrachten regiofonds	-70	I
9.	Bouwen en wonen	Lagere kosten invoering nieuwe Omgevingswet (relatie met reserve)	-140	I
10.	Ruimtelijke ordening	Lagere lasten uitvoering omgevingsvisie (relatie met reserve)	-53	I
11.	Grondexploitatie (geen bedrijventerrein)	Lagere kosten en lagere doorbelasting naar de balans, met name plan Uitbreiding Piershil	-48	I
12.	Diversen	Diverse kleinere mutaties	-31	
		Totaal hogere lasten	-1.425	
		Resultaat voor bestemming	-1.295	
		Reserves		
1.	Reserves	Onttrekkingen aan reserves	688	I
2.	Reserves	Stortingen in reserves	-18	I
		Saldo mutaties reserve	670	
		Resultaat na bestemming	-625	

Programma 3 – Fysieke / Ruimtelijke kwaliteit

Reserve	Omschrijving	vastgesteld	Act. Begr.	Rekening	Verschil
Onttrekkingen Structureel					
Reserve openbare ruimte - wegen	Dekking onderhoudslasten	Primitieve begroting	702.274	252.814	449.460
Reserve openbare ruimte - groen	Dekking onderhoudslasten	Primitieve begroting	52.500	70.638	-18.138
Reserve openbare ruimte - civiel	Dekking onderhoudslasten	Primitieve begroting	29.519	50.397	-20.878
Onttrekkingen Incidenteel					
Algemene reserve	extra afschrijving	7e wijziging	176.414	101.007	75.407
Algemene reserve	Correctie winstneming grondexploitatie			13.200	-13.200
Besteding overschotten 2016	Inzet tbv naar 2018 overlopende projecten	1e wijziging	618.112	565.212	52.900
Reserve lokale projecten	in te zetten voor andere projecten	2e wijziging	100.000	77.338	22.662
Reserve Omgevingswet	Dekking lasten invoering nieuwe Omgevingswet	Primitieve begroting	200.000	59.968	140.032
Stortingen Incidenteel					
Algemene reserve	winstnemingen grondexpl.	3e en 9e wijziging	-69.455	-101.400	31.945
Reserve wegenbeheer	Storting tbv opbouw saldo	Primitieve begroting	-50.000	0	-50.000
					0
Saldo programma 3			1.759.364	1.089.174	670.190

Programma 4

Opgroeien in Korendijk



Inhoud programma

Inhoud programma

Onder dit programma vallen alle zaken die met het opgroeien van de jeugd tot zelfstandige volwassenen te maken hebben.

Doelstellingen

Doelstellingen

Algemene doelstelling

- De gemeente draagt naar vermogen bij aan een ononderbroken leerlijn voor Korendijkse kinderen en jeugd, opdat zij in de toekomst 'volwassen' meedoen in de samenleving.
- Dit vermogen wordt begrensd door enkele gegevenheden en bepaaldheden, zoals de eigen verantwoordelijkheid van ouders/verzorgers/professionele instellingen, de context van onze gemeente als kleine plattelandsgemeente en de vergrootte fysieke en virtuele mobiliteit van (jonge) mensen.

Kernwaarden

- Ontplooiing
- (Maatschappelijke) participatie
- Verantwoordelijkheid

Maatschappelijke effecten (beoogd of in stand te houden)

- Jeugd groeit prettig, veilig en vrij (in landelijke ruime omgeving) op
- Jeugd groeit weerbaar op
- Jeugd groeit op tot zelfstandige en zelfredzame volwassenen
- Leerlingen die het basisonderwijs verlaten, hebben een goede basis voor het voortgezet onderwijs
- Jeugd maakt hun schoolopleiding af
- Overlast van opgroeiende en hun grenzen opzoekende jongeren wordt zoveel mogelijk beperkt

Specifieke doelstellingen

- Mogelijkheden geven aan kinderen tot 12 jaar om te spelen t.b.v. vorming en ontwikkeling sociale vaardigheden
- Mogelijkheden geven aan oudere jeugd tot ontmoeting en ontplooiing met hetzelfde doel.
- Bevorderen van weerbaarheid jeugd door bewustwording bij jongeren m.b.t. 'bedreigingen'
- Voorkomen van of hulp bieden bij 'het kind bedreigende' omstandigheden
- Bevorderen samenwerking tussen organisaties op het gebied van jeugd
- Voorkomen van schooluitval
- Een goede aansluiting van de voorschoolse periode op de basisschool

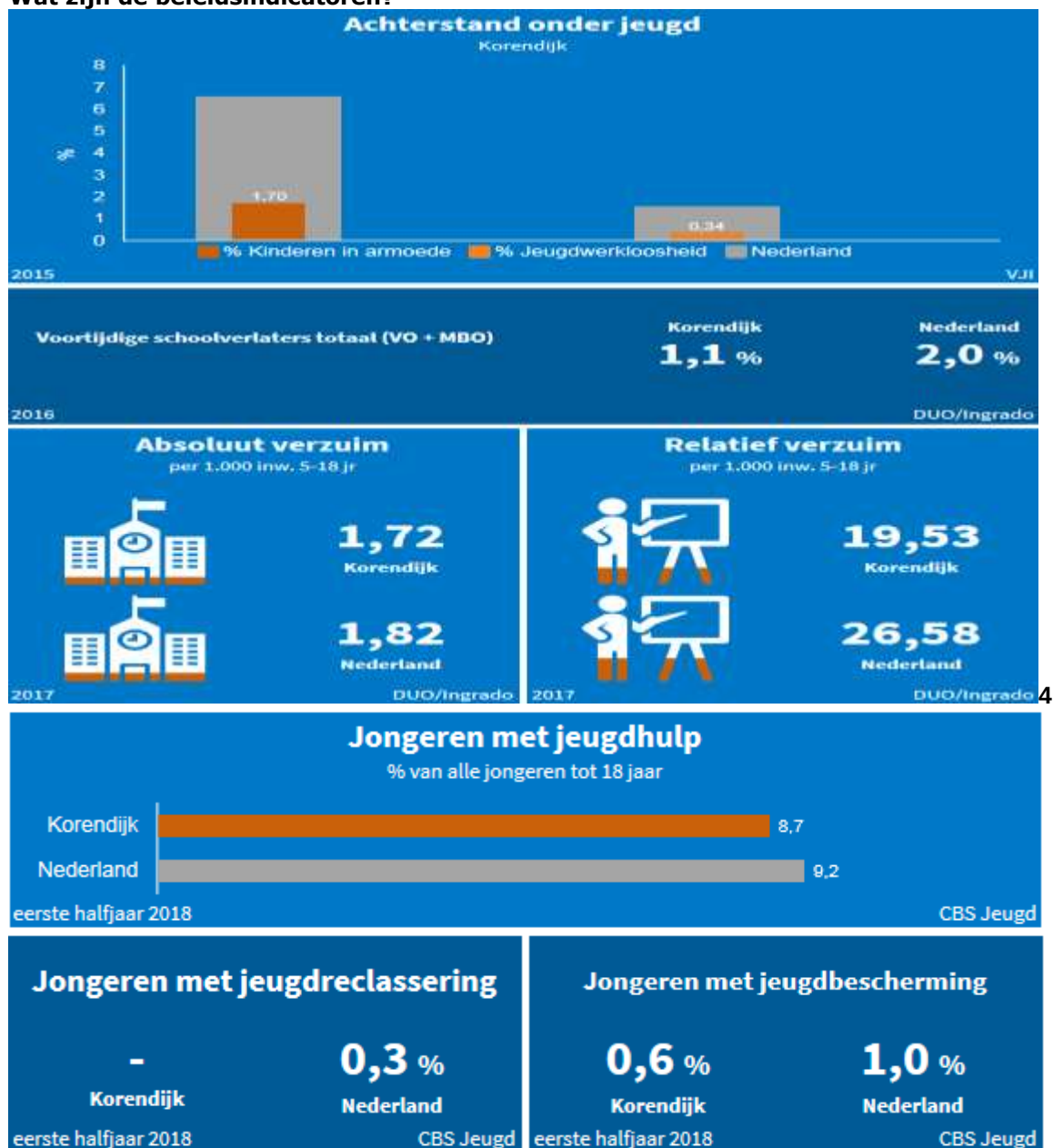
Aandachtspunten 2018

Jaar	nummer	Omschrijving project	Actie/Activiteit	Voorjaarsnota	Najaarsnota	Jaarrekening	Toelichting jaarrekening
		Maatwerkdienstverlening 18-					
2018	4.1	Vaststellen beleidsplan jeugdhulp 2018-2021	In december 2017 stelt de dienst G&J het beleidsplan jeugdhulp vast. In het eerste kwartaal 2018 wordt het beleidsplan ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad.				Op 13 maart 2018 heeft de gemeenteraad de Nota "Duurzaam investeren in onze Jeugd, meerjarenperspectief jeugdhulp ZHZ" vastgesteld. Het meerjarenperspectief schetst de kaders voor de komende jaren.
		Openbaar groen en recreatie					
2018	4.2	Inzetten op het meer bewegen voor en door kinderen door plaatsen van speeltoestellen op schoolpleinen die worden opengesteld.	Aanpassing van de schoolpleinen vindt plaats door middel van cofinanciering door scholen. De scholen blijven verantwoordelijk voor het onderhoud.				Het project is voor het grootste gedeelte afgerond. De scholen hebben plannen ingediend die zijn goedgekeurd door de gemeente. Speeltuinvereniging Jeugland heeft eveneens een plan ingediend en ook dit is goedgekeurd. De projecten die door de gemeente in dit project zijn opgepakt zijn op 1 speelveld na afgerond.

Wijze waarop de verbonden partijen bijdragen aan doelstellingen van de gemeente.

Verbonden partij	Doelstelling
Dienst Gezondheid & Jeugd ZHZ • Bureau Leerplicht en voortijdig school verlaten (LVS) • Jeugdpreventie-team • Uitvoerings-programma's	• Voorkomen van schooluitval • Voorkomen van of hulp bieden bij 'het kind bedreigende' omstandigheden • Bevorderen van weerbaarheid jeugd door bewustwording bij jongeren m.b.t. bedreigingen

Wat zijn de beleidsindicatoren?



Toelichting indicatoren

Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.

Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar).

Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners (leeftijd 5-18 jaar).

Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners (leeftijd 5-18 jaar).

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.

Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).

Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Soort	Taakveld	Werkelijk 2017	Begroot 2018 Primitief	Begroot 2018	Werkelijk 2018	Primitief - Werkelijk	Begroot - werkelijk
Baten	Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0	0
	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	53	54	118	113	-59	4
	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	0	0	0	0	0	0
	Samenkracht en burgerparticipatie	9	9	9	9	0	0
	Wijkteams	0	0	0	0	0	0
	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0
	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
	Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0
Totaal baten		62	63	127	122	-59	4
Lasten	Onderwijshuisvesting	-343	-332	-335	-348	16	12
	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-435	-487	-383	-333	-154	-49
	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-64	-54	-318	-195	140	-123
	Samenkracht en burgerparticipatie	-288	-326	-393	-359	33	-34
	Wijkteams	-261	-216	-233	-285	69	52
	Maatwerkdienstverlening 18-	-1.235	-1.173	-1.337	-1.354	180	16
	Geëscaleerde zorg 18-	-406	-405	-317	-316	-89	-1
	Volksgezondheid	-206	-206	-220	-206	0	-14
Totaal lasten		-3.238	-3.200	-3.536	-3.396	196	-140
Resultaat voor bestemming		-3.177	-3.137	-3.410	-3.274	137	-136
Onttrekkingen reserves		120	0	286	185	-185	101
Stortingen in reserves		-15	-22	-22	0	-22	-22
Saldo mutaties reserves		105	-22	264	185	-208	78
Resultaat na bestemming		-3.072	-3.160	-3.146	-3.089	-71	-58

Toelichting verschillen 2018 ten opzichte van de begroting 2018 na wijziging:

Bedragen x € 1.000

	Taakveld	Omschrijving	Verschil	I/S
Baten				
1.	Leerlingzaken	Lagere rijksvergoeding onderwijsachterstandenbeleid. Zie ook onder 'lasten'	-63	I
2.	Leerlingzaken	Batig saldo afrekening subsidie Spelenderwijs 2017	59	I
3.	Diversen	Diverse kleinere mutaties	0	
Totaal baten			-4	
Lasten				
1.	Leerlingzaken	Lagere lasten leerlingenvervoer	-16	I
2.	Leerlingzaken	Lagere lasten onderwijsachterstandenbeleid doordat er relatief minder leerlingen in Korendijk zijn met een onderwijsachterstand.	-63	I
3.	Openluchtrecreatie	Lagere onderhoudslasten speelvoorzieningen (relatie met o.a. bestemming resultaat 2016, restant naar 2019 via reserve)	-123	I
4.	Wijkteams	Hogere kosten Wijkteams	53	
5.	Leerlingzaken	Hogere subsidie lasten peuterspeelzaalwerk door abusievelijke te hoge aframing van het subsidiebudget.	34	I
6.	Samenkracht	Lagere uitgaven uitvoeringsbudget jongerenwerk	-15	I
7.	Diversen	Diverse kleinere mutaties	-10	
Totaal hogere lasten			-140	
Resultaat voor bestemming			-136	
Reserves				
1.	Reserves	Onttrekkingen aan reserves	-22	
2.	Reserves	Stortingen in reserves	101	
Saldo mutaties reserve			78	
Resultaat na bestemming			-58	

Reserve	Omschrijving	vastgesteld	Act. Begr.	Rekening	Verschil
Stortingen structureel					
Reserve voorschoolse opvang	jaarlijkse storting (vervallen)	Primitieve begroting	- 22.359	0	- 22.359
Onttrekkingen Incidenteel					
Algemene reserve	Extra afschrijving	7e wijziging	11.048	11.048	0
Reserve rekeningoverschotten 2016	Dekking speeltoestellen, expeditie Korendijk en sozen	1e wijziging	245.000	141.421	103.579
Reserve overlopende verplichtingen	Aanleg speeltoestellen	2e wijziging	30.000	10.421	19.579
Reserve voorschoolse opvang	Vrijval reserve			22.406	- 22.406
Saldo programma 4			263.689	185.296	78.393

Programma 5

Opvangen en begeleiden



Inhoud programma

Inhoud programma

Onder dit programma vallen alle, merendeels individuele, voorzieningen waarmee de gemeente inwoners ondersteunt die door verschillende oorzaken een tijdelijke of permanente belemmering ondervinden in hun zelfstandig functioneren in de samenleving.

Doelstellingen

Doelstellingen

Algemene doelstelling

- Zo goed mogelijk begeleiden van inwoners, die door verschillende oorzaken een tijdelijke of permanente belemmering ondervinden in hun zelfstandig functioneren in de samenleving, door adequate toepassing van bestaande regelingen en passende ondersteuning, opdat zij volwaardig kunnen participeren in de lokale samenleving.

Kernwaarden

- Menselijke maat
- Meedoen
- Eigen kracht / benutten van het eigen netwerk
- Zelfstandigheid, zelfredzaamheid en weerbaarheid van inwoners

Maatschappelijke effecten (beoogd of in stand te houden)

- Inwoners van Korendijk die een tijdelijke of permanente belemmering ondervinden in hun zelfstandig functioneren in de samenleving, kunnen met tijdelijke of permanente ondersteuning (weer) volwaardig deelnemen aan de maatschappij
- In Korendijk hoeven geen inwoners in sociaal isolement te leven

Specifieke doelstellingen

- Doelmatige, doeltreffende en rechtmatige verstrekking van maatschappelijke hulp
- Doelmatige, doeltreffende en rechtmatige verstrekking van financiële bijstand
- Doelmatige, doeltreffende en rechtmatige verstrekking door de gemeente van onder de Wmo vallende voorzieningen en hulpmiddelen, waarbij rekening wordt gehouden met de eigen kracht en eigen mogelijkheden van inwoners.
- Inspelen op aanvullende wensen vanuit de dorpen en buurtschappen door middel van actieve burgerparticipatie
- Zorgdragen voor integrale gezondheidszorg

Aandachtspunten 2018

Voor 2018 zijn er op dit programma geen specifieke aandachtspunten.

Wijze waarop de verbonden partijen bijdragen aan doelstellingen van de gemeente.

Verbonden partij	Doelstelling
Werk en Inkomen Hoeksche Waard	Doelmatige, doeltreffende en rechtmatige verstrekking van maatschappelijke hulp, van financiële bijstand en onder de Wmo vallende voorzieningen.
Dienst Gezondheid & Jeugd ZHZ	Zorgdragen voor integrale gezondheidszorg.

Risico verbonden partij(-en):

WIHW

Bestuurlijk: Er is sprake van een nieuwe organisatie met bestuurlijk gevoelige nieuwe opdrachten, dus alles zal extra gevolgd worden.

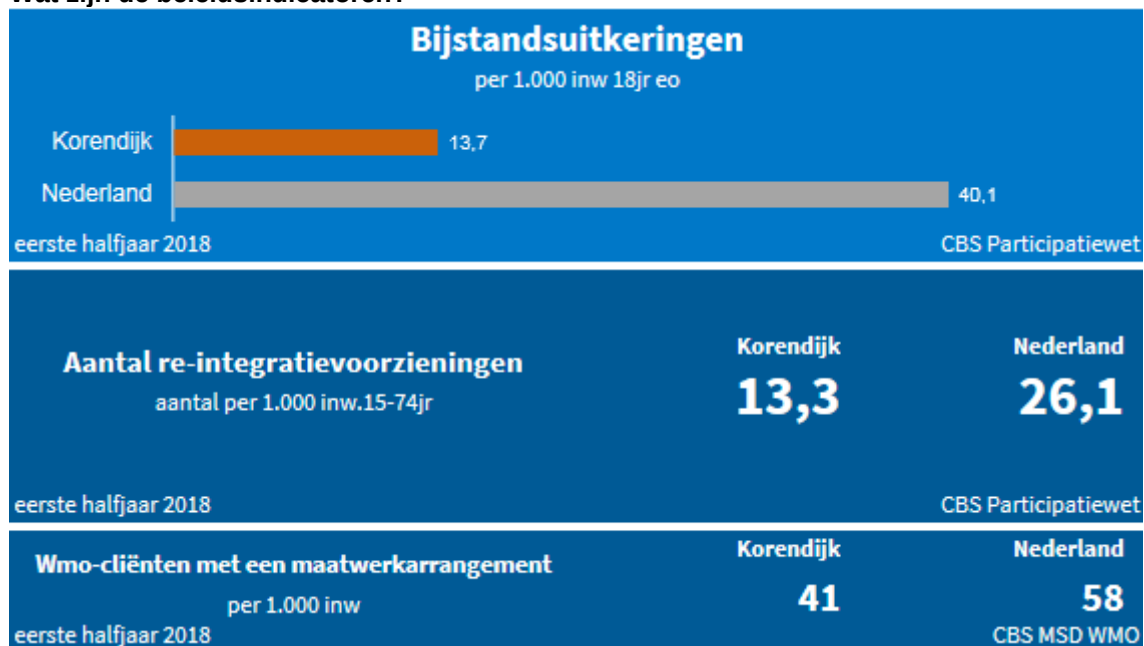
Financieel: Het gaat om aanzienlijke geldstromen. De deelnemende gemeenten zijn volledig verantwoordelijk voor een exploitatietekort voor zover het eigen vermogen van WIHW ontoereikend is. WIHW heeft zeer beperkte mogelijkheden om zelf financieel bij te sturen. Verder is WIHW grotendeels afhankelijk van de omvang van de rijksbijdragen.

DG&J

Bestuurlijk: in het verleden bleek de dienst niet in staat tijdig bij te sturen. Inmiddels is de situatie verbeterd. Gelet op de gevoerde discussies in de colleges en raden is het nog wel goed de vinger aan de pols te houden om te volgen of deze trend zich doorzet.

Financieel: Bij DGJ wordt gewerkt aan de verbetering van het risicomanagement. Er bestaat inmiddels inzicht in de omvang van de risico's, maar de verbinding met de daarvoor benodigde weerstandscapaciteit ontbreekt nog. Dit is een zeer stevig aandachtspunt.

Wat zijn de beleidsindicatoren?



Programma 5- Opvangen en begeleiden

Toelichting indicatoren

Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.

Het aantal lopende re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar

Aantal per 1.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo.

Voor een uitgebreidere toelichting op de indicatoren zie bijlage 2.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Soort	Taakveld	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2018	Werkelijk 2018	Primitief - Werkelijk	Begroot - werkelijk
Baten	Inkomensregelingen	1.174	1.054	1.030	1.183	-129	-153
	Begeleide participatie	1	0	0	0	0	0
	Maatwerkdienstverlening 18-	1	0	0	0	0	0
	Arbeidsparticipatie-	0	0	0	0	0	0
	Maatwerkdienstverlening 18+	109	120	120	99	21	21
	Maatwerk-voorzieningen	2	0	0	14	-14	-14
	Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0
	Samenkracht en burgerparticipatie	14	38	38	0	38	38
	Wijkteams	7	0	0	0	0	0
	Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0
Totaal baten		1.307	1.212	1.188	1.295	-84	-108
Lasten	Inkomensregelingen	-1.830	-1.896	-1.883	-1.927	32	44
	Begeleide participatie	-599	-746	-666	-645	-101	-21
	Maatwerkdienstverlening 18+	-678	-672	-709	-812	141	103
	Maatwerkdienstverlening 18-	-418	-537	-517	-445	-92	-72
	Arbeidsparticipatie instrumenten gericht op toeleiding naar werk	0	0	0	0	0	0
	Maatwerk-voorzieningen (WMO)	-180	-200	-175	-170	-30	-5
	Geëscaleerde zorg 18+	-11	-20	-20	-18	-2	-2
	Samenkracht en burgerparticipatie	-314	-245	-302	-199	-46	-103
	Wijkteams	-398	-445	-495	-502	58	8
	Volksgezondheid	-144	-237	-270	-276	39	6
Totaal lasten		-4.573	-4.996	-5.036	-4.994	-2	-42
Resultaat voor bestemming		-3.266	-3.785	-3.849	-3.699	-86	-150
Onttrekkingen reserves		20	5	140	140	-135	0
Stortingen in reserves		0	0	0	0	0	0
Saldo mutaties reserves		20	5	140	140	-135	0
Resultaat na bestemming		-3.246	-3.780	-3.709	-3.559	-221	-150

Programma 5- Opvangen en begeleiden

Toelichting verschillen 2018 ten opzichte van de begroting 2018 na wijziging:

Bedragen x € 1.000

	Taakveld	Omschrijving	Verschil	I/S
		Baten		
1.	Inkomensregelingen	Hogere rijksvergoeding Wet bundeling uitkeringen inkomensvoorzieningen	162	I
2.	Participatie	Lagere rijksvergoeding opvang vreemdelingen (geen nieuwe vreemdelingen geplaatst)	-38	I
3.	Maatwerk 18+	Lagere eigen bijdragen Wmo	-21	I
4.	Diversen	Diverse kleinere mutaties	5	
		Totaal baten	108	
		Lasten		
1.	Inkomensregelingen	Lagere exploitatiebijdrage aan WIHW	-110	I
2.	Inkomensregelingen	Hogere doorbetaling rijks gelden Wet bundeling uitkeringen inkomensvoorzieningen	162	I
3.	Participatie	Lagere lasten doorbetaling Participatiewet	-21	I
4.	Participatie	Lagere lasten begeleiding vreemdelingen	-39	I
5.	Maatwerk 18+	Lagere kosten wmo -innovatie	-14	I
6.	Maatwerk 18+	Hogere lasten zorg in natura	63	I
7.	Maatwerk 18+	Lagere lasten wmo (oude stijl)	-57	I
8.	Maatwerk 18+	Lagere bijdrage aan projectorganisatie Wmo	-42	I
9.	Maatwerk 18+	Hogere lasten Pgb Wmo	45	
10.	Diversen	Diverse kleinere mutaties	-29	
		Totaal hogere lasten	-42	
		Resultaat voor bestemming	-150	
		Reserves		
1.	Reserves	Onttrekkingen aan reserves	0	
2.	Reserves	Stortingen in reserves	0	
		Saldo mutaties reserve	0	
		Resultaat na bestemming	-150	

Reserve	Omschrijving	vastgesteld	Act. Begr.	Rekening	Verschil
Onttrekkingen Structureel					
Reserve rekeningoverschotten 2016	Vraagafhankelijk vervoer e.d.	1e wijziging	49.000	49.000	0
Reserve overlopende verplichtingen	Kosten Sociaal domein divers	2e wijziging	91.000	91.000	0
Saldo programma 5			140.000	140.000	0

Programma 6

Sociale kwaliteit



Inhoud programma

Inhoud programma

Onder dit programma vallen alle algemene en collectieve voorzieningen die de leefbaarheid bevorderen en/of het prettig maken om in Korendijk te leven of te verblijven.

Doelstellingen

Doelstellingen

Algemene doelstelling

- Bevorderen van welzijn en welbevinden voor de inwoners van Korendijk.

Kernwaarden

- Leefbaarheid
- Sociale samenhang
- Ontplooiing
- Gastheerschap (recreatie)
- Samenredzaamheid

Maatschappelijke effecten (beoogd of in stand te houden)

- Inwoners van Korendijk vinden het prettig leven en recreëren in Korendijk
- Inwoners ervaren zowel welzijn (gevoel) als welbevinden (meetbaar)
- De gemeente heeft leefbare dorpen en buurtschappen met samenredzaamheid
- Er is een bloeiend verenigingsleven in Korendijk

Specifieke doelstellingen

- Het bevorderen van de leefbaarheid en de sociale samenhang in kernen en buurtschappen
- Het in standhouden van het voorzieningenniveau is gericht op voorzieningen t.b.v. de jeugd van 0-12 jaar
- Het subsidiëren van jeugd activiteiten t.b.v. verenigingen om zowel actieve als passieve activiteiten mogelijk te maken, waarbij ieder talenten kan inzetten

Aandachtspunten 2018

De voortgang van de aandachtspunten is als volgt:

Jaar	nummer	Omschrijving project	Actie/activiteit	Voorjaarsnota	Najaarsnota	Jaarrekening	Toelichting jaarrekening
		Openbaar groen en recreatie					
2018	6.1	Opwaardering Hitsertse Kade	Sluiten overeenkomst met partijen.				Door de inwoners van Zuid-Beijerland is een werkgroep opgericht om mee te denken bij de ontwikkeling van de Hitsertse Kade. Vooruitlopend op de gehele ontwikkeling wordt de aanlegsteiger gerealiseerd.
2018	6.2	Deltapoort	Uitwerken plannen met initiatiefnemer en andere stakeholders.				Zodra de initiatiefnemer bereid is tot een gesprek met de Werkgroep Omgeving Nieuwendijk, zal hier een vervolg aan worden gegeven.
2018	6.3	Leenheerenpolder	Uitwerken plannen met initiatiefnemers en andere stakeholders/antérieure overeenkomst/opstellen bestemmingsplan.				Er is een bureau gesecteed voor het opstellen van een plan van aanpak.
2018	6.4	Krekenplan	Mogelijkheden faciliteren om tot ontwikkeling te komen.				Begin volgend jaar komt er meer duidelijkheid over de financiering.
2018	6.5	Verbinding haven Piershil-Spui	Mogelijkheden benutten om te komen tot een open verbinding tussen haven Piershil en het Spui				Ontwikkelaar probeert een grondpositie te verwerven.

Wijze waarop de verbonden partijen bijdragen aan doelstellingen van de gemeente.

Verbonden partij	Doelstelling
N.v.t.	

Wat zijn de beleidsindicatoren?

	Korendijk	Nederland
% Niet-sporters	60,4 %	48,7 %
2016	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD...	

Toelichting indicatoren

Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Voor een uitgebreidere toelichting op de indicatoren zie bijlage 2.

Programma 6 - Sociale kwaliteit

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Soort	Taakveld	Werkelijk 2017	Begroot 2018 Primitief	Begroot 2018	Werkelijk 2018	Primitief - Werkelijk	Begroot - werkelijk
Baten	Openbare orde en Veiligheid	0	0	0	0	0	0
	Media	0	0	0	0	0	0
	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	0	0
	Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0	0
	Sportaccommodaties	99	103	114	105	-2	9
	Musea	12	11	11	12	-1	-1
	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	14	13	13	14	-1	-1
	Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0
	Samenkracht en burgerparticipatie	229	25	25	25	0	0
	Begraafplaatsen	174	216	216	157	59	59
	Totaal baten	527	369	380	314	55	66
Lasten	Openbare orde en Veiligheid	-8	-10	-10	-10	0	0
	Media	-63	-78	-60	-60	-18	0
	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-18	-18	-18	-12	-6	-6
	Sportbeleid en activering	-11	-16	-16	-11	-5	-5
	Sportaccommodaties	-311	-183	-387	-273	90	-114
	Musea	-145	-143	-479	-335	192	-144
	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-72	-83	-112	-100	17	-12
	Begeleide participatie	0	-3	-3	-1	-1	-1
	Wijkteams	0	0	-57	-6	6	-50
	Samenkracht en burgerparticipatie	-385	-264	-289	-265	1	-24
	Begraafplaatsen	-293	-269	-339	-352	83	13
	Totaal lasten	-1.306	-1.066	-1.769	-1.425	359	-344
Resultaat voor bestemming		-779	-698	-1.389	-1.111	414	-278
Onttrekkingen reserves		60	4	601	555	-551	46
Stortingen in reserves		0	-39	-39	0	-39	-39
Saldo mutaties reserves		60	-35	561	555	-590	6
Resultaat na bestemming		-718	-733	-828	-556	-177	-272

Programma 6 - Sociale kwaliteit

Toelichting verschillen 2018 ten opzichte van de begroting 2018 na wijziging:

Bedragen x € 1.000

	Taakveld	Omschrijving	Verschil	I/S
		Baten		
1.	Begraafplaatsen	Minder opbrengst lijkbezorgingsrechten door minder begrafenissen en minder aankoop eigen graven	-59	I
2.	Diverse	Diverse kleinere mutaties	-7	
		Totaal baten	-66	
		Lasten		
1.	Sportacc.	Lagere exploitatiekosten gymlokalen divers	-21	I
2.	Sportacc.	Lagere kapitaallasten gymlokaal Piershil door lagere investeringskosten en verschuiving afschrijving naar 2019	-24	I
3.	Sportacc.	Lagere lasten uitvoering drainagemaatregelen voetbalvelden	-57	I
4.	Musea	Lagere onderhouds- en kapitaallasten kerktorens	-21	I
5.	Musea	Lagere kapitaallasten molens door lagere investeringskosten in combinatie met afboeking boekwaarde door overdracht	-113	I
6.	Wijkteams	Lagere lasten wijkteams door vertraging opstartfase	-51	I
7.	Diversen	Diverse kleinere mutaties	-57	
		Totaal hogere lasten	-344	
		Resultaat voor bestemming	-278	
		Reserves		
1.	Reserves	Onttrekkingen aan reserves	-46	
2.	Reserves	Stortingen in reserves	39	
		Saldo mutaties reserve	6	
		Resultaat na bestemming	-272	

Reserve	Omschrijving	vast-gesteld	Act. Begr.	Rekening	Verschil
Onttrekkingen Incidenteel					
Algemene reserve	Extra afschrijving	7e wijziging	336.617	290.867	45.750
Reserve rekeningoverschotten 2016	Drainage voetbalvelden	1e wijziging	139.000	139.000	0
Reserve overlopende verplichtingen	Accommodatiebeleid	2e wijziging	25.000	25.000	0
Reserve onderhoud gebouwen	Extra afschrijving molens	4e wijziging	100.000	100.000	0
Stortingen structureel					
Reserve gebouwen	Dotatie aan reserve als equalisatie	Primitieve begroting	-39.440	0	-39.440
Saldo programma 6			561.177	554.867	6.310

Programma 7

Economie



Inhoud programma

Inhoud programma

Onder dit programma vallen alle zaken die gericht zijn op het stimuleren van de economische structuur, het behoud van werkgelegenheid en het bieden van expansiemogelijkheden aan plaatselijke bedrijven van de gemeente, plus de deelname in nutsbedrijven.

Doelstellingen

Doelstellingen

Algemene doelstelling

- De gemeente staat open voor lokale ondernemersinitiatieven en reageert adequaat op mogelijkheden tot economische stimulering van Korendijk. Wel gelden specifieke grenzen (plattelandsgemeente, niet bovenmatig ambitieus).

Kernwaarden

- Facilitering
- Zelfvoorzienend

Maatschappelijke effecten (beoogd of in stand te houden)

- (Startende) ondernemers (van binnen en buiten de gemeente grenzen) vestigen zich in de gemeente Korendijk vanwege het aantrekkelijke vestigingsklimaat voor ondernemers met voldoende uitbreidingsmogelijkheden op het lokale bedrijventerrein in Zuid-Beijerland
- Grotere bedrijven vestigen zich vanwege de gunstige vestigingsvoorwaarden op het regionale bedrijventerrein
- De kernen van Korendijk zijn aantrekkelijk voor de middenstand en/of kleine ambachtelijke bedrijven om zich te vestigen of voor de ambulante handel om een standplaats te kiezen
- Bevorderen c.q. behouden van werkgelegenheid in Korendijk c.q. de Hoeksche Waard
- Voor zover het budget het toelaat zoveel mogelijk in stand houden van de leefbaarheid van de kernen

Specifieke doelstellingen

- Verlenen van een adequate gemeentelijke dienstverlening aan ondernemers
- Aantrekkelijke vestigingsfaciliteiten bieden op het lokale bedrijventerrein in Zuid-Beijerland
- Uitbreiden van het lokale bedrijventerrein in Zuid-Beijerland
- Huisvesting creëren voor (startende) ondernemers
- Gezamenlijk met de andere Hoeksche Waard gemeenten een aantrekkelijk vestigingsklimaat creëren op het regionale bedrijventerrein

Programma 7 - Economie

Aandachtspunten 2018

Jaar	nummer	Omschrijving project	Actie/Activiteit	Voorjaarsnota	Najaarsnota	Jaarrekening	Toelichting jaarrekening
		Economische ontwikkeling					
2018	7.1	Agrolint Goudswaard	Uitwerken plannen met initiatiefnemer en andere stakeholders				Halverwege 2019 vinden er verkennende gesprekken plaats voor het bepalen van de haalbaarheid.
2018	7.2	Zonnegaarde Kleinjan	Uitwerken plannen met initiatiefnemer en andere stakeholders				De door de initiatiefnemer ingediende SDE subsidie aanvraag is afgewezen. Ook is nog niet voldaan aan de voorwaarden die gesteld zijn in de omgevingsvergunning.

Wijze waarop de verbonden partijen bijdragen aan doelstellingen van de gemeente.

Verbonden partij	Doelstelling
Ontwikkelingsbedrijf Bedrijvenpark HW	Gezamenlijk met de andere Hoeksche Waard gemeenten een aantrekkelijk vestigingsklimaat creëren op het regionale bedrijventerrein.

Wat zijn de beleidsindicatoren?

Banen per 1.000 inw 15-74jr		Vestigingen per 1.000 inw 15-74jr	
311,2 Korendijk	651,5 Nederland	106,6 Korendijk	120,0 Nederland
2017	LISA	2017	LISA
Netto arbeidsparticipatie		Korendijk	Nederland
		68,7 %	66,6 %
2017		CBS Arb.deelname	
Functiemenging		Korendijk	Nederland
		35,7 %	52,4 %
2017		LISA	

Toelichting indicatoren

Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Voor een uitgebreidere toelichting op de indicatoren zie bijlage 2.

Programma 7 - Economie

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Soort	Taakveld	Werkelijk 2017	Begroot 2018 Primitief	Begroot 2018	Werkelijk 2018	Primitief - Werkelijk	Begroot - werkelijk
Baten	Economische ontwikkeling	59	23	23	42	-19	-19
	Bedrijfsloket en -regelingen	8	8	8	8	0	0
	Beheer overige gebouwen en gronden	19	18	18	17	0	0
	Treasury	343	350	325	306	44	19
	Totaal baten	429	398	373	374	24	-1
Lasten	Economische ontwikkeling	-47	-137	-137	-128	-9	-9
	Bedrijfsloket en -regelingen	-37	-16	-16	-14	-2	-2
	Beheer overige gebouwen en gronden	-31	-49	-49	-28	-21	-21
	Treasury	-5	-4	-4	-5	2	2
	Totaal lasten	-120	-206	-206	-176	-30	-30
	Resultaat voor bestemming	309	192	167	198	-6	-31
	Onttrekkingen reserves	15	0	0	0	0	0
	Stortingen in reserves	0	0	0	0	0	0
	Saldo mutaties reserves	15	0	0	0	0	0
	Resultaat na bestemming	324	192	167	198	-6	-31

Toelichting verschillen 2018 ten opzichte van de begroting 2018 na wijziging:

Bedragen x € 1.000

	Taakveld	Omschrijving	Verschil	I/S
		Baten		
1.	Economische ontwikkeling	Hogere legesopbrengsten nutsbedrijven werkzaamheden openbare ruimte	21	I
2.	Treasury	Lager dividend aandelen Eneco en Evides	-19	I
3.	Diversen	Diverse kleinere mutaties	-1	
		Totaal baten	1	
		Lasten		
1.	Overige gebouwen	Lagere lasten onderhoud en afschrijving	-21	I
2.	Diversen	Diverse kleinere mutaties	-9	
		Totaal hogere lasten	-30	
		Resultaat voor bestemming	-31	
		Reserves		
1.	Reserves	Onttrekkingen aan reserves	0	
2.	Reserves	Stortingen in reserves	0	
		Saldo mutaties reserve	0	
		Resultaat na bestemming	-31	

Programma 8

Dienstverlening en bedrijfsvoering



Inhoud programma

Inhoud programma

Onder dit programma vallen alle zaken die betrekking hebben op de directe dienstverlening aan burgers vanuit het gemeentehuis en de wijze waarop wij onze dienstverlening uitvoeren (b.v. de hoe vraag ten aanzien van de verlening van individuele voorzieningen voor ouderen en gehandicapten, de gemeentewinkel en het dienstverleningsconcept).

(De beleidsmatige invulling van de onderdelen van de Wmo en de directe baten en lasten daarvan komen bij het programma Opvangen en Begeleiden aan de orde).

Doelstellingen

Doelstellingen

Algemene doelstelling

- De gemeente is duidelijk over haar (on-)mogelijkheden als lokale overheid. De Korendijkse overheid is toegankelijk en niet bovenmatig ambitieus. Dit is het uitgangspunt bij de bepaling van de ambities voor de dienstverlening en de bedrijfsvoering.

Kernwaarden

- Respectvol
- Klantvriendelijk en klantgericht
- Verantwoordelijk

Maatschappelijke effecten (beoogd of in stand te houden)

- Burgers ervaren een hoogwaardige dienstverlening die is afgestemd op hun wensen

Specifieke doelstellingen

- Burgers ontvangen altijd tijdig, conform onze (service)normen, antwoord van de gemeente
- De dienstverlening is klantgericht en klantvriendelijk
- De dienstverlening wordt uitgevoerd conform het dienstverleningsconcept en de vastgestelde servicenormen, die bekend zijn bij de inwoners
- De (fysieke) toegankelijkheid in stand houden van de gemeentewinkel
- De digitale toegankelijkheid wordt verhoogd en loopt in de pas met die van andere gemeenten
- Inwoners van Korendijk weten dat ze fysiek, telefonisch en digitaal terecht kunnen bij de gemeente met hun vragen en hun klachten
- De inwoners hebben een reëel beeld van wat ze van de gemeente kunnen verwachten qua producten, behandelingstermijnen en kwaliteit van de dienstverlening
- De gemeente stelt zich actief op en denkt mee met de (aan)vragen en/of klachten van de burger
- De gemeentelijke organisatie spant zich continu in om de dienstverlening aan burgers te verbeteren

Aandachtspunten 2018

Aandachtspunten 2018

Jaar	nummer	Omschrijving project	Actie/Activiteit	Voorjaarsnota	Najaarsnota	Jaarrekening	Toelichting jaarrekening
		Dienstverlening en bedrijfsvoering					
2018	8.1	Toerusten gemeentelijke organisatie op de omgevingsvisie	Aanwijzen Programmamanager en casemanagers en het bieden van trainings- en opleidingstrajecten				De programmamanager en casemanagers zijn aangewezen. De trainings- en opleidingstrajecten worden opgepakt in regionaal verband en aangeboden via de Hoeksche Campus.
2018	8.2	Inspelen op veranderende rolopvatting	Verder door ontwikkelen burgerparticipatie				De doorontwikkeling wordt regionaal opgepakt en is afhankelijk van de wijze waarop de burgerparticipatie in de Hoeksche Waard zal worden vorm gegeven.
2018	8.3	Proefdraaien pilots	Inhuur extere ondersteuning voor monitoren pilots				Voor het project Deltapoort is externe ondersteuning ingehuurd voor o.a. de monitoring. Voor de overige projecten wordt gebruik gemaakt van de scholingsmogelijkheden die de Hoeksche Campus biedt.

Wijze waarop de verbonden partijen bijdragen aan doelstellingen van de gemeente.

Verbonden partij	Doelstelling
ICT-samenwerking Hoeksche Waard	De digitale toegankelijkheid wordt verhoogd en loopt in de pas met die van andere gemeenten. Inwoners van Korendijk weten dat ze fysiek, telefonisch en digitaal terecht kunnen bij de gemeente met hun vragen en hun klachten.

Risico verbonden partij(-en):

ISHW

Bestuurlijk: de bestuurlijke invloed op beleid en uitvoering is groot. Aan een adequate verantwoording en informatievoorziening valt echter nog wel het een en ander te verbeteren.

Financieel: Er ligt ten aanzien van de bedrijfsvoering een behoorlijke opgave. Risico's liggen op personeelsgebied en aan de automatiseringskant door uitval van ICT-systemen en informatieveiligheid. De financiële risico's komen volledig ten laste van de deelnemende gemeenten.

Wat zijn de beleidsindicatoren?

Indicator	Begroot 2018	Werkelijk 2018
Geraamde fte per 1000 inwoners	5,05	4,69
Werkelijke fte per 1000 inwoners	4,78	4,57
Ambtelijke kosten organisatie per inwoner	494,06	471,29
Inhuur derden als % van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen	5,41%	15,75%
Overheadkosten als % van totale lasten	12,54%	11,57%

Met name de indicator 'inhuur derden' laat ten opzichte van de begroting een forse stijging zien. In 2018 heeft er vooral inhuur plaatsgevonden voor het opvangen van de werkzaamheden verbonden aan de gemeentelijke herindeling.

In totaal bedraagt het bedrag voor algemene inhuur € 564.000. Dit bedrag wordt deels gecompenseerd door de onderbesteding op de reguliere salarislasten secretariëpersoneel ad € 314.000¹ en de dekking vanuit de bestemming vanuit het jaarrekeningresultaat 2017 ad € 143.000.

Toelichting indicatoren

De toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat op peildatum 1 januari.
De werkelijke bezetting in fte van het ambtelijk apparaat op peildatum 1 januari.
De personele en materiele kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie.
De inhuur voor tijdelijke vervanging of voor inhuur van specialisten met specialistische vakkennis die ontbreekt in de organisatie.
De kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Voor een uitgebreidere toelichting op de indicatoren zie bijlage 2.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Soort	Taakveld	Werkelijk 2017	Begroot 2018 Primitief	Begroot 2018	Werkelijk 2018	Primitief - Werkelijk	Begroot - werkelijk
Baten	Burgerzaken	211	220	250	211	9	39
	Ondersteuning organisatie	18	0	0	25	-25	-25
Totaal baten		229	220	250	236	-16	14
Lasten	Burgerzaken	-294	-346	-346	-332	-13	-13
	Ondersteuning organisatie	-2.610	-2.705	-3.043	-2.626	-79	-417
Totaal lasten		-2.904	-3.051	-3.389	-2.958	-92	-430
Resultaat voor bestemming		-2.675	-2.831	-3.139	-2.722	-108	-416
Onttrekkingen reserves		114	0	342	373	-373	-31
Stortingen in reserves		0	0	0	0	0	0
Saldo mutaties reserves		114	0	342	373	-373	-31
Resultaat na bestemming		-2.561	-2.831	-2.796	-2.349	-481	-447

¹ Ten opzichte van de primaire begroting 2018.

Toelichting verschillen 20187 ten opzichte van de begroting 2018 na wijziging:

Bedragen x € 1.000

	Taakveld	Omschrijving	Verschil	I/S
		Baten		
1.	Burgerzaken	Lagere opbrengsten leges burgerzaken	-39	I
	Ondersteuning	Vrijval voorziening dubieuze debiteuren	25	
2.	Diversen	Diverse kleinere mutaties		
		Totaal baten	-14	
		Lasten		
1.	Ondersteuning	Lagere kosten automatisering en kantoorkosten	-61	I
2.	Ondersteuning	Lagere bijdrage aan ISHW	-54	I
3.	Ondersteuning	Lagere lasten inhuur personeel	-50	I
4.	Ondersteuning	Lagere salariskosten secretariépersoneel	-162	I
5.	Ondersteuning	Lagere kosten representatie	-40	I
6.	Ondersteuning	Hogere opbrengst gedetacheerd personeel	-39	I
7.	Diversen	Diverse kleinere mutaties	-24	
		Totaal hogere lasten	-430	
		Resultaat voor bestemming	-416	
		Reserves		
1.	Reserves	Onttrekkingen aan reserves	31	
2.	Reserves	Stortingen in reserves	0	
		Saldo mutaties reserve	-31	
		Resultaat na bestemming	-447	

Reserve	Omschrijving	vastgesteld	Act. Begr.	Rekening	Verschil
Onttrekkingen Incidenteel					
Algemene reserve	Extra afschrijving	7e wijziging	74.636	105.526	-30.890
Reserve overlopende verplichtingen	Inhuur derden frictiekosten	2e wijziging	143.041	143.041	0
Reserve kap.lasten gemeentewinkel	Dekking boekwaarde	9e wijziging	124.436	124.436	0
Saldo programma 8			342.113	373.003	-30.890

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien



Inhoud

Inhoud

Onder dit onderdeel (dat formeel geen programma heet) vallen de opbrengsten van belastingen (ozb, hondenbelasting) en de inkomsten die via de algemene uitkering van het rijk worden ontvangen plus het dividend van aandelen. Ook worden specifieke financieringsmiddelen hier verantwoord en de mutaties via het btw-compensatiefonds, alsmede de verantwoording van de onttrekkingen en toevoegingen aan reserves.

Doelstellingen

Doelstellingen

Specifieke doelstellingen

- Cliënten betalen een passend tarief voor gemeentelijke producten en diensten dat is afgestemd op de kosten van de producten en niet te sterk uit de pas loopt met vergelijkbare tarieven bij gemeenten in de omgeving.
- Ozb-tarief is afgestemd op de financiële positie van de gemeente in relatie tot het gedefinieerde ambitieniveau.
- De begroting is structureel sluitend met een belastingtarief dat past bij het voorzieningenniveau van Korendijk.

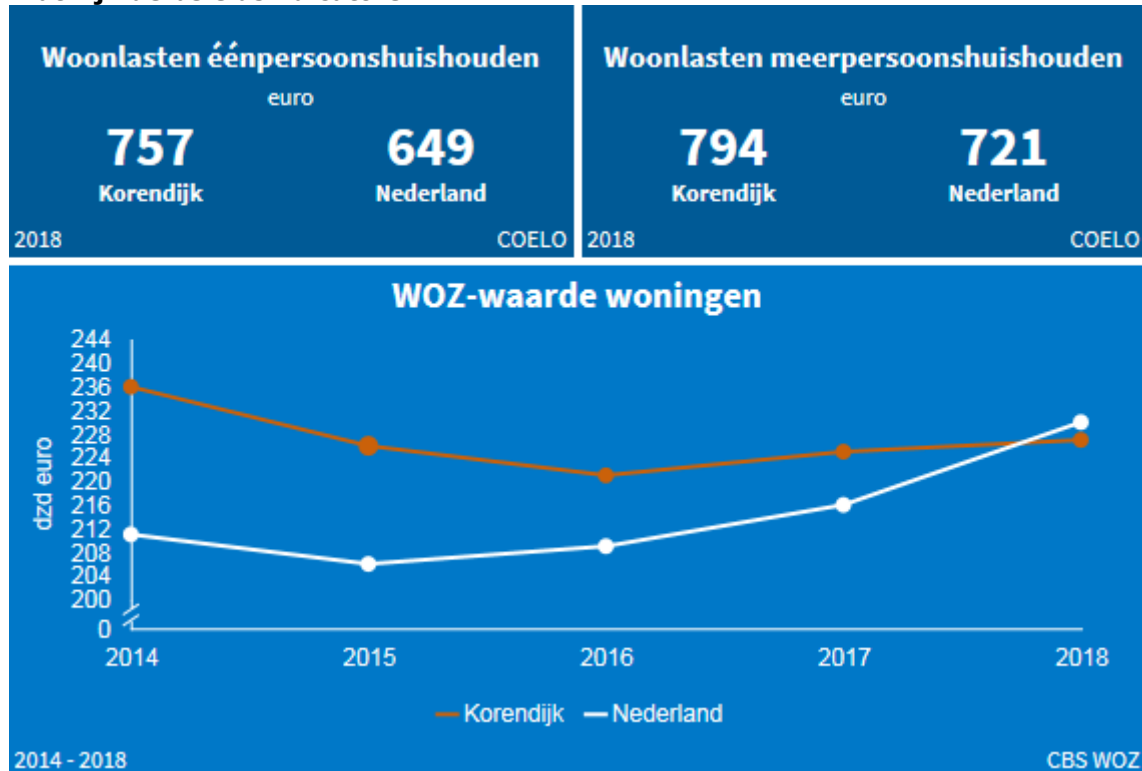
Aandachtspunten 2018

Voor 2018 zijn er op dit programma geen specifieke aandachtspunten.

Wijze waarop de verbonden partijen bijdragen aan doelstellingen van de gemeente.

Verbonden partij	Doelstelling
SVHW	Cliënten betalen een passend tarief voor gemeentelijke producten en diensten dat is afgestemd op de kosten van de producten en niet te sterk uit de pas loopt met vergelijkbare tarieven bij gemeenten in de omgeving.

Wat zijn de beleidsindicatoren?



Toelichting indicatoren

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
Voor een uitgebreidere toelichting op de indicatoren zie bijlage 2.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Soort	Taakveld	Werkelijk 2017	Begroot 2018 Primitief	Begroot 2018	Werkelijk 2018	Primitief - Werkelijk	Begroot - werkelijk
Baten	Treasury	355	321	350	348	-27	2
	Algemene uitkering en overige	12.585	12.872	13.960	14.085	-1.213	-125
	Overige baten en lasten	189	220	239	254	-34	-15
	OZB niet-woningen	451	437	437	447	-11	-11
	OZB woningen	1.351	1.379	1.379	1.379	-1	-1
	Economische promotie	63	53	53	51	2	2
	Belastingen Overig	840	841	851	843	-2	8
	Totaal baten	15.834	16.122	17.269	17.407	-1.285	-138
Lasten	Treasury	-302	-272	-272	-275	3	3
	Algemene uitkering en overige	0	0	0	-633	633	633
	Overige baten en lasten	-5	-45	-568	0	-45	-568
	OZB niet-woningen	0	0	0	0	0	0
	OZB woningen	-70	-54	-54	-48	-5	-5
	Economische promotie	0	0	0	0	0	0
	Belastingen Overig	-570	-141	-141	-129	-12	-12
	Totaal lasten	-948	-511	-1.035	-1.085	574	51
	Resultaat voor bestemming	14.886	15.611	16.234	16.322	-711	-87
	Onttrekkingen reserves	4.427	1.597	2.663	2.663	-1.066	0
	Stortingen in reserves	-4.064	-1.343	-3.141	-2.917	1.574	-224
	Saldo mutaties reserves	363	253	-479	-254	508	-224
	Resultaat na bestemming	15.249	15.864	15.756	16.067	-203	-312

Toelichting verschillen 2018 ten opzichte van de begroting 2018 na wijziging:

Bedragen x € 1.000

	Taakveld	Omschrijving	Verschil	I/S
		Baten		
1.	Algemene uitkering	Hogere algemene uitkering gemeentefonds, inclusief verrekeningen voorgaande jaren	125	I
2.	Overige baten	Hogere opbrengst doorgeschoven BTW vanuit de gemeenschappelijke regelingen	15	I
3.	Diversen	Diverse kleinere mutaties	-2	
		Totaal baten	138	
		Lasten		
1.	Algemene uitkering	Doorbetaling frictievergoeding aan GR-SOHW conform regionale afspraak	633	I
2.	Overige lasten	Vrijval post 'onvoorziene uitgaven' na saldo begrotingswijzigingen	-568	I
3.	Diversen	Diverse kleinere mutaties	-14	
		Totaal hogere lasten	51	
		Resultaat voor bestemming	-87	
		Reserves		
1.	Reserves	Onttrekkingen aan reserves	0	
2.	Reserves	Stortingen in reserves	-224	
		Saldo mutaties reserve	-224	
		Resultaat na bestemming	-312	

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Reserve	Omschrijving	vastgesteld	Act. Begr.	Rekening	Verschil
Onttrekkingen Structureel					
Reserve werkplaats buitendienst	Dekking afschrijvingslast	Primitieve begroting	23.358	23.358	0
Reserve bibliotheek	Dekking afschrijvingslast	Primitieve begroting	9.045	9.045	0
Reserve gemeentewinkel	Dekking afschrijvingslast	Primitieve begroting	7.996	7.996	0
Reserve gymzaal Zuid-Beijerland	Dekking afschrijvingslast	Primitieve begroting	18.033	18.033	0
Reserve Voorstraat 33 gebouw	Dekking afschrijvingslast	Primitieve begroting	27.520	27.520	0
Reserve Voorstraat 33 inventaris	Dekking afschrijvingslast	Primitieve begroting	1.867	1.867	0
Onttrekkingen Incidenteel					
Algemene reserve	Vorming bestemmingsreserve Sweansvoet	1e wijziging	866.000	866.000	0
Reserve lokale projecten	Ter dekking van regionale projecten (Tiengemetepad)	4e wijziging	200.000	200.000	0
Reserve sociaal domein	Dekking projectteam Sociaal Domein e.d.	Primitieve begroting	205.000	205.000	0
Reserve brandweerkazerne	Opheffen tgv algemene reserve	Primitieve begroting	1.254.296	1.254.296	0
Reserve afgesloten bestemmingsplannen	Dekking opstellen bestemmingsplannen (gedeeltelijk)	Primitieve begroting	49.500	49.500	0
Stortingen incidenteel					
Algemene reserve	Opheffen reserve brandweerkazerne	Primitieve begroting	-1.254.296	-1.254.296	-
Algemene reserve	Toevoegen saldo 'lening' GRP	Primitieve begroting	-20.440	-260.594	240.154
Reserve frictiekosten	Rijksvergoeding frictiekosten	8e wijziging	-706.931	-261.686	-445.245
Reserve Tiengemetepad	Vorming projectreserve	Primitieve begroting	-225.000	-225.000	-
Reserve afgesloten bestemmingsplannen	Saldo ten gunste van alg. reserve	Primitieve begroting	-49.500	-49.500	-
Reserve de Sweansvoet	Vorming bestemmingsreserve	2e wijziging	-866.000	-866.000	-
Reserve resultaat	Saldo primitieve begroting	Primitieve begroting	-19.047		-19.047
					0
Saldo programma 9			-478.599	-254.461	-224.138

Bedragen x €1

Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien				
	Rekening 2017	Begroot 2018	Rekening 2018	Verschil
<i>Lokale heffingen (niet gebonden)</i>				
OZB eigenaren woning	1.350.632	1.378.631	1.379.248	-617
OZB eigenaren niet woning	258.849	257.184	263.923	-6.739
OZB Gebruikers niet woningen	192.380	179.455	183.323	-3.868
Precariobelasting	756.640	756.404	756.640	-236
Roerende zaakbelastingen	0	0	0	0
Toeristenbelasting	62.961	53.000	50.949	2.052
Hondenbelasting	83.068	95.000	86.596	8.404
<i>Algemene uitkering</i>				
Uitkering deelfonds sociaal domein	9.027.440	10.387.046	10.511.590	-124.544
	3.557.841	3.573.452	3.573.452	0
Dividend	48.738	75.000	75.187	-187
<i>Saldo financieringsfunctie</i>				
Renteresultaat	13.272	13.000	13.400	-400
overige rente	97	4.000	4.040	-40
<i>Financiering > 1jaar</i>				
rente spaarsaldi	293.135	257.804	255.031	2.773
Saldo BCF	188.813	239.092	253.599	-14.507
Onvoorzien	0	-568.314	0	-568.314
Totaal algemene dekkingsmiddelen	15.833.865	16.700.754	17.406.978	-706.224

Overhead

De jaarstukken zijn net als de programmabegroting opgesteld volgens de gewijzigde BBV regels. Dit betekent dat de baten en lasten van overhead niet meer onder de verschillende beleidsprogramma's worden verantwoord, maar dat deze centraal op het taakveld Overhead/Ondersteuning organisatie binnen programma 8 staan.

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

Kostensoort	Primitieve begroting 2018	Begrotings - wijzigingen 2018	Gewijzigde begroting 2018	Rekening 2018
Salariskosten	1.833	-152	1.681	1.687
Inhuur derden	150	295	445	278
Energie	13	0	13	4
Overige goederen en diensten	328	-38	290	189
Overdrachten	329	12	341	308
Afschrijvingen	35	221	256	147
Rente	17	0	17	13
Totaal lasten	2.705	338	3.043	2.626
Doorberekende kosten (baten)			0	-25
Saldo	2.705	338	3.043	2.601

Vennootschapsbelasting in relatie tot grondexploitaties

Op het moment van opstellen van deze jaarrekening is nog niet duidelijk in hoeverre we onder de heffing van de Vennootschapsbelasting vallen en of er gevolgen zijn voor de saldo van de grondexploitaties. Op advies van Deloitte heeft er in oktober 2018 een nihil aangifte plaatsgevonden over de jaren 2016 en 2017. Naar verwachting is er over 2018 ook geen vennootschapsbelasting verschuldigd.

Paragrafen

Paragraaf 1 – Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen beschrijven we het beleidskader voor het onderhoud van kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Alle kapitaalgoederen moeten goed onderhouden worden en zijn bepalend voor de kwaliteit van het voorzieningenniveau. In deze paragraaf besteden we aandacht aan wegen, groen, civiele objecten, riolering en gebouwen.

Integraal beheer openbare ruimte.

Met inachtneming van wat hierna is vermeld ten aanzien van de (financiële) effecten van het beheer van wegen, groen, civiele objecten en riool is als beleid vastgelegd: "het zoveel als mogelijk insteken op een integrale aanpak, waarbij werk met werk zal worden gemaakt". Hiermee willen we de door de gemeenteraad vastgestelde kaders in de praktijk waarmaken.

De elementen civiel, wegen en groen in de openbare ruimte zijn in dat verband voor het vaststellen van de zgn. "0 situatie" in 2013 geschouwd en voorzien van een onderhoudsplanung, waarbij ook wordt vastgelegd wanneer actualisatie van de plannen aan de orde komt. Daarbij is als doelstelling aangehouden dat de kwaliteit van de openbare omgeving van minimaal basiskwaliteitsniveau is. Dit ambitieniveau is gekozen om een positieve uitstraling van de openbare omgeving maximaal te behouden. Daarnaast voorkomen we daarmee dat de aspecten veiligheid en aansprakelijkheid in het geding komen en bovendien voorkomen we kapitaalvernietiging.

In december 2013 is de gemeenteraad in kennis gesteld van de middelen die nodig zijn om de wegen te kunnen laten voldoen aan het basis kwaliteitsniveau. Daarbij is vastgesteld dat dit kader, gelet op de financiële positie van de gemeente, niet realistisch is. In maart 2014 heeft de raad besloten tot bijstelling van de kaders, waarbij prioriteit wordt gegeven aan de kwaliteit van voet- en fietspaden; met andere woorden: aan de voorzieningen waar door de zwakste verkeersdeelnemers gebruik wordt gemaakt.

Bij het samenstellen van de begroting 2017-2020 werd nog gewerkt aan de actualisatie van het beheerplan voor de wegen. Op 8 november 2016 is door de raad een nieuw beheersplan voor het onderhoud van de wegen vastgesteld voor de jaren 2017 tot en met 2021. De financiële gevolgen zijn in 2017 verwerkt in de 1^e begrotingswijziging van 2017.

In 2014 is beleid ontwikkeld op het gebied van beheer en onderhoud van de openbare verlichting. De gemeenteraad heeft dit beleid op 16 september 2014 vastgesteld. Daarnaast zijn in 2014 het beheer en onderhoud van alle civiele objecten in de gemeente geactualiseerd, inclusief de daarmee samenhangende investeringen.

Op 4 juli 2017 heeft de gemeenteraad besloten een bedrag van in totaal € 700.000,-- beschikbaar te stellen voor het realiseren van een kwaliteitsimpuls in de openbare ruimte. Dit bedrag is en wordt ingezet voor het wegwerken van achterstallig onderhoud van de bomen, versneld renoveren van plantsoenen, oplossen van parkeerknelpunten, verfraaien van de entrees van de dorpen enz. In 2017 is van het beschikbaar gestelde krediet € 305.000 uitgegeven en het restant budget van € 495.000 is in 2018 aangewend voor het onderhoud van de openbare ruimte.

Overzicht beheerplannen	Raad	Looptijd	Actualisatie
Wegen	08-11-2016	2017-2021	2020.
Civiele objecten	25-07-2014.	2014-2018.	2018.
Openbaar groen	15-03-2011	2011-2021.	2018.
Gebouwen	08-11-2016	2017-2026	2020.
Riolering	16-12-2014	2015-2020	2018.

In verband met de werkzaamheden m.b.t. de herindeling heeft de actualisatie van de beheersplannen in 2018 niet meer plaatsgevonden. Enerzijds omdat de tijd ontbrak en anderzijds omdat alle beheersplannen van de 5 opgeheven gemeenten samengevoegd moeten worden.

Per onderdeel van de openbare omgeving worden de beschikbare middelen in beeld gebracht.

Wegen

Op 8 november 2016 is door de raad een nieuw beheerplan wegen 2017-2021 vastgesteld.

In onderstaande tabel is uitgegaan van de bedragen zoals die opgenomen zijn in het "Beheerplan wegen 2017-2021".

Reserve wegenbeheer	Rekening 2017.	Rekening 2018.	Begroting 2019.	Begroting 2020.	Begroting 2021.
(bedragen x € 1.000)					
Saldo 1 januari	1.117	953	700	171	267
Rente	28				
Reservering niet in 2018 uitgevoerd			-510		
Bijdrage aan/ van de exploitatie	-252	-253	-139	-104	53
Extra dotatie t.l.v. de alg. reserve	60		120	200	
Saldo 31 december	953	700	171	267	320

Exploitatie wegenbeheer	Rekening 2017.	Rekening 2018.	Begroting 2019.	Begroting 2020.	Begroting 2021.
Geraamd budget		443	839	294	137
Werkelijke uitgaven	392				
Bijdrage van de reserve	-252	-253	-649	-104	53
Netto jaarlijkse structurele lasten	140	190	190	190	190
In de begroting 2018 is besloten om het jaarlijkse maximale budget te verhogen van € 140.000 naar € 190.000 per jaar.					

In 2016 is aan de reserve onderhoud wegen éénmalig € 475.000 toegevoegd ten laste van de reserve afgesloten bestemmingsplannen. Over 4 jaar uitgesmeerd betekent dit een extra toevoeging van afgerond € 120.000 per jaar. Het op 8 november 2016 door de raad vastgestelde beheersplan betreft de periode tot en met 2021. De jaarlijkse structurele bijdrage uit de reserve is in dit nieuwe plan verhoogd van € 140.000 naar € 190.000. Door de extra toevoegingen in de jaren 2019 en 2020 is de reserve minimaal tot eind 2023 toereikend.

Het wegenareaal:

Wegen:	Aantal m ²
Asfalt	106.454 m ²
Elementen	359.743 m ²
Cementbeton	506 m ²
Overige verhardingen	8.021 m ²
Totaal	474.724 m ²

Groen

In de loop van 2015 is een nieuwe renovatieplanning vastgesteld over de jaren 2016 tot en met 2021. Voor de dekking van de hogere lasten is de reserve groenbeheer gevormd. De hogere kosten van de eerste planjaren zijn opgevangen door een bijdrage uit deze reserve.

In de actualisatie van 2015 is er vanuit gegaan dat er sprake is van structurele dekking binnen de jaarlijkse begroting tot 2020.

In onderstaande tabel is uitgegaan van de bedragen zoals die opgenomen zijn in de "Groenbeleid- en beheerplan".

Reserve groenbeheer	Rekening 2017.	Rekening 2018.	Begroting 2019.	Begroting 2020.	Begroting 2021.
(bedragen x € 1.000)					
Saldo 1 januari	98	119	49	86	0
Rente	2				
Bijdrage aan/ van de reserve	19	-70	37	-86	0
Saldo 31 december	119	49	86	0	0

Het groenareaal:

Groen	Hoeveelheid
Openbaar groen	44 ha.
Bomen	2.987 st.

Civiele objecten

Op 25 juli 2014 is door de gemeenteraad het Beheersplan civiele objecten 2014-2018 vastgesteld. Naar verwachting is deze reserve de komende jaren structureel dekkend en zal er in 2018 een nieuwe actualisatie plaatsvinden.

In onderstaande tabel is uitgegaan van de bedragen zoals die opgenomen zijn in de "Nota beheer openbare ruimte" en het raadsbesluit van 25 juli 2014.

Reserve civiele objecten	Rekening 2017.	Rekening 2018.	Begroting 2019.	Begroting 2020.	Begroting 2021.
(bedragen x € 1.000)					
Saldo 1 januari	280	348	298	290	259
Rente	7				
Bijdrage aan/ van de reserve	61	-50	-8	-31	8
Saldo 31 december	348	298	290	259	267

Civiele objecten areaal:

Civil objecten	Objecten
Beschoeiingen	
Bruggen	
Hekwerken	
Overkappingen	
Steigers	
Trappen	
Overige	
Totaal	200

Riolering

In de raadsvergadering van 16 december 2014 is het Gemeentelijk Rioleringsplan (G.R.P.) voor de planperiode 2015-2020 vastgesteld. In het G.R.P. zijn alle uitgaven geraamd die gemoeid zijn met de uitvoering van de gemeentelijke rioleringstaak. Vanuit de technische invalshoek zijn alle te verrichten activiteiten voor de vijfjarige planperiode in beeld gebracht. Er is hierbij vanuit gegaan dat de kosten gemoeid met de riolering moeten worden goedgemaakt uit de opbrengst van de te heffen rioolheffing van de gebruikers van het riool.

Uitgangspunt in het G.R.P. 2010-2014 was tot en met 2018 een jaarlijks stijgingspercentage van 8,5% van de rioolheffing. Bij de vaststelling van de begroting 2010 is door de raad besloten de tarieven met ingang van 2010 tot met 2018 jaarlijks met 8,5% te verhogen. De beweegredenen hier voor was om het tekort van € 1.150.000 van het G.R.P. af te kunnen lossen.

In 2010 is ter dekking van het tekort van het G.R.P. € 1.150.000 aan de algemene reserve onttrokken. In de begroting van 2011 werd er nog van uitgegaan dat dit bedrag in 2020 zelfs op zou lopen tot ruim € 2.500.000. Door de (tijdelijke) tariefsverhoging en bezuiniging op de jaarlijkse exploitatiekosten is er vanaf 2012 weer sprake van een financieel structureel sluitend G.R.P. Van 2012 tot en met 2017 is er per saldo € 890.000 teruggestort naar de algemene reserve en bedraagt de resterende schuld per 31 december 2017 nog € 260.000. In de begroting 2018 is er vanuit gegaan dat in 2018 de resterende administratieve schuld volledig zal worden teruggestort naar de algemene reserve. In de jaarrekening 2018 is de gehele restant schuld ten laste van de exploitatie van het G.R.P. terug gestort naar de algemene reserve. In de begroting 2017-2021 is er vanuit gegaan dat de jaarlijkse tariefsverhoging van 8,5% met ingang van 2017 kan vervallen. In de begroting 2018-2021 zijn de tarieven niet meer verhoogd.

Opgemerkt wordt dat alle lasten van het G.R.P. worden gedekt uit de rioolheffing en dus niet van directe invloed zijn op het saldo van de jaarlijkse begroting van de gemeente Korendijk.

Jaar	Kap. lasten	Energie	Onderhoud	Pers. kosten	Bijdr. w'schap	Riool-heffing	Comp. b.t.w.	Rente	Saldo	Bijdr. alg. res	Saldo 31 dec.
2006.											-561
2007.	-298	-28	-315	-105	16	710	-77	-35	-132	1.000	307
2008.	-506	-23	-263	-146	19	751	-68	-67	-303	0	4
2009.	-322	-35	-256	-140	17	794	-60	-55	-57	150	97
2010.	-373	-23	-210	-137	33	901	-58	-44	89	0	186
2011.	-287	-31	-301	-138	17	914	-79	-38	57	0	243
2012.	-310	-33	-308	-120	15	995	-82	-33	124	-150	217
2013.	-348	-38	-312	-156	16	1.108	-99	-28	143	-300	60
2014.	-388	-36	-420	-173	17	1.172	-115	81	138	-198	0
2015.	-449	-40	-466	-160	17	1.299	-188	-12	1	-1	0
2016.	-458	-44	-593	-136	17	1.429	-211	-12	-8	8	0
2017.	-338	-26	-478	-244	17	1.479	-162		248	-248	0
2018.	-388	-27	-446	-236	17	1.480	-139		261	-261	0
										0	

Totaaloverzicht Voorzieningen G.R.P.

Bij de uitvoering van het rioolbeheer maakt de gemeente gebruik van voorzieningen die opgenomen zijn in de onderstaande tabel. In de gemeente Korendijk ligt in totaal 53,5 km vrij vervalriolering in de grond. De riolering in het buitengebied bestaat voornamelijk uit drukriolering en vrij verval delen bij de huisaansluitingen. In totaal ligt er 66,3 km riolering in het buitengebied, waarvan 52,5 km drukriolering.

Rioleringsareaal:

Stedelijk afvalwater		Hemelwater		Grondwater	
Stelsel	km	Stelsel	km	Stelsel	
Gemengd vrij verval riool	38	RWA vrij verval riool	9	Drainage	n.n.b.
DW vrij verval riool	7				
Persleiding	2				
Drukriolering	66				
Totaal	113	Totaal	9	Totaal	n.n.b.

Stedelijk afvalwater		Hemelwater		Grondwater	
Object	st	Object	st	Object	st
Rioolgemaal	4	Geautomatiseerde stuw	1	Grondwatergemaal	0
DWA gemaal	8	Gemaal	4	Peilbuizen	24
Pompunits	300	Hevel	1		
Hevel	1	HWA gemaal	4		
Overstorten	36	Doorspoelgemaal	2		
Randvoorzieningen	6	Uitlaten	35		
Totaal	355	Totaal	47	Totaal	24

Aantal aansluitingen	4.679
----------------------	-------

Gebouwen

Openbare gebouwen

Op 8 november 2016 is door de raad het "Meerjaren onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen 2017-2026" vastgesteld. De gemiddelde jaarlijkse onderhoudskosten zijn berekend op afgerond € 172.000 per jaar. Hierbij is nog wel rekeningen gehouden met de exploitatiekosten van het gemeentehuis van Korendijk. Door het buitengebruik stellen van het gemeentehuis zullen de gemiddelde jaarlijkse kosten vanaf 2019 aanzienlijk lager worden. Voor als nog zit deze ruimte nog in de begroting 2019-2022.

Reserve onderhoud gebouwen	Rekening 2017.	Rekening 2018.	Begroting 2019.	Begroting 2020.	Begroting 2021.
(bedragen x € 1.000)					
Saldo 1 januari	404	376	276	311	364
Jaarlijkse toevoeging aan de reserve			172	172	172
Dekking extra afschrijving verk. molens		-100			
Jaarlijks onderhoud t.l.v. de reserve	-28		-137	-119	-188
Saldo 31 december	376	276	311	364	348

Bij de actualisatie van het meerjarenonderhoudsplan is er vanuit gegaan dat de molens na de uitvoering van de noodzakelijke restauraties worden overgedragen aan de Stichting Molens Binnenmaas. De werkelijke overdracht van de molens heeft in 2018 plaatsgevonden en de boekwaarde is in 2018 volledig afgeschreven.
Ten last van de reserve onderhoud gebouwen is een bijdrage verstrekt van € 100.000.

Gebouwen	Aantal gebouwen
Gemeentehuis	1
Werkplaats gem.werken	1
Kade 28	1
Achterstraat 24	1
Voorstraat 33	1
Gymzalen	3
Kerktorens	4
Molens	2
Baaruhuisjes	5
Aula Goudswaard	1
BB-gebouw Goudswaard	1
Dorpshuis Goudswaard	1
Totaal	22

Samenvatting

Lasten per kapitaalgoed	Rekening 2017.	Rekening 2018.	Begroting 2019.	Begroting 2020.	Begroting 2021.
Wegen	392	443	839	294	137
Groen	56	130	23	146	57
Civiele objecten	69	80	33	56	17
Riolering	1.479	1480	1300	1276	1275
Gebouwen	254	170	137	119	188
	2.250	2.303	2.332	1.891	1.674
Mutaties reserves	Rekening 2017.	Rekening 2018.	Begroting 2019.	Begroting 2020.	Begroting 2021.
Wegen	252	253	649	104	-53
Groen	-4	70	-37	86	
Civiele objecten	44	50	8	31	-8
Riolering		0	0	0	0
Gebouwen	27	100	-35	-53	16
	319	473	585	168	-45
Lasten minus bijdr. reserve	Rekening 2017.	Rekening 2018.	Begroting 2019.	Begroting 2020.	Begroting 2021.
Wegen	140	190	190	190	190
Groen	60	60	60	60	57
Civiele objecten	25	30	25	25	25
Riolering	1.479	1.480	1.300	1.276	1.275
Gebouwen	227	70	172	172	172
	1.931	1.830	1.747	1.723	1.719
(bedragen x € 1.000)					

Verloop reserves	Wegen	Groen	Civ.object	Gebouwe	Totaal
01-01-2017.	1.117	98	386	404	2.005
Mutatie 2017	-164	21	-38	-28	-209
01-01-2018.	953	119	348	376	1.796
Mutatie 2018	-253	-70	-50	-100	-473
01-01-2019.	700	49	298	276	1.323
Mutatie 2019	-649	37	-8	35	-585
Bij extra t.l.v. 2019	120				120
01-01-2020.	171	86	290	311	858
Mutatie 2020	-104	-86	-31	53	-168
Bij extra t.l.v. 2020	200				200
01-01-2021.	267	0	259	364	890
Mutatie 2021	53		8	-16	45
31-12-2021.	320	0	267	348	935
(bedragen x € 1.000)					

Waardering en afschrijving

Investerings

Bij gemeenten worden twee soorten investeringen onderscheiden, namelijk investeringen met een meerjarig economisch nut en investeringen met een maatschappelijk nut.

Investerings met een economisch nut

Investerings met een economisch nut moeten worden geactiveerd en afgeschreven. In het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) worden deze investeringen gedefinieerd als die investeringen die bijdragen aan de mogelijkheid middelen te verwerven en/of die verhandelbaar zijn. Het gaat hierbij nadrukkelijk om de mogelijkheid middelen te verwerven en/of te verhandelen. Het hoeft dus niet werkelijk gebruikt te worden voor deze doelen.

Op investeringen met een economisch nut mogen geen reserves in mindering worden gebracht. Daarnaast mag er op deze investeringen niet resultaatafhankelijk extra worden afgeschreven.

Investerings met een maatschappelijk nut

Investerings met een meerjarig maatschappelijk nut mogen geactiveerd worden, mits gedaan in de openbare ruimte. Wel is wenselijk dat, indien dergelijke investeringen worden geactiveerd, de afschrijving binnen een redelijke termijn plaatsvindt. Dat is de reden dat op deze investeringen reserves in mindering mogen worden gebracht en dat er ook resultaat-afhankelijk mag worden afgeschreven.

Wijze van afschrijven op investeringen

In de begroting worden investeringen afgeschreven in het jaar volgend op het jaar van aanvragen. De rentekosten worden in het eerste jaar voor de helft begroot. De veronderstelling die hieraan ten grondslag ligt is dat gemiddeld genomen een investering halverwege het jaar zal plaatsvinden. In de volgende jaren worden de jaarlijkse kapitaallasten volledig in aanmerking genomen totdat de investering geheel is afgeschreven.

De verdere wijze waarop met activa wordt omgegaan is vastgelegd in de nota 'activabeleid'.

Kapitaallasten

De bestaande investeringen brengen kapitaallasten (rente en afschrijving) met zich mee. De jaarlijkse vrijval hiervan is in onderstaande tabel beschreven. Daaronder staan de kapitaallasten als gevolg van nieuwe en vervangingsinvesteringen.

Bestaande investeringen	Rekening 2017.	Rekening 2018.	Begroting 2019.	Begroting 2020.	Begroting 2021.
(bedragen x € 1.000)					
Gronden en terreinen	59	21	13	10	8
Bedrijfsgebouwen	381	344	341	321	307
Grond, weg en waterbouw	118	148	214	204	220
Vervoermiddelen	24	30	55	39	45
Machines, apparaten en installaties	26	30	18	22	26
Overige materiële activa	37	281	88	96	95
Totaal kapitaallasten	645	854	729	692	701
Waarvan economische nut	538	716	525	496	488
Waarvan maatschappelijk nut	107	138	204	196	213
	645	854	729	692	701
Afname begr. t.o.v. rek.2018			125	162	153
Opmerking: In bovenstaand overzicht zijn de kapitaallasten van het G.R.P. geëlimineerd. Deze lasten zijn niet van invloed op het saldo van de exploitatie/ winst jaarrekening. De kapitaallasten van het G.R.P. worden namelijk rechtstreeks verrekend met het het exploitatiesaldo van het G.R.P.					

Paragraaf 2 – Bedrijfsvoering

Inleiding

Voor het verwezenlijken van de programma's uit de begroting is het essentieel te beschikken over een goede bedrijfsvoering. De toelichting op BBV stelt dat het de functie van de paragraaf bedrijfsvoering is de gemeenteraad hier inzicht in te geven.

Bedrijfsvoering gaat over de ondersteunende bedrijfsprocessen waarmee de beleidsdoelstellingen worden gerealiseerd en de sturing en beheersing daarvan.

Bedrijfsvoeringsprocessen zorgen ervoor dat de beleidsprogramma's efficiënt, effectief conform de geldende wetgeving worden uitgevoerd.

Voor de bedrijfsvoering zijn de volgende drie zaken leidend:

- doeltreffendheid (effectiviteit): de mate waarin de inspanningen en uitgaven bijdragen aan de daadwerkelijke realisatie van beleidsdoelstellingen / maatschappelijke effecten;
- doelmatigheid (efficiency): de mate waarin de inzet van middelen in verhouding staat tot de opbrengsten bij activiteiten die bijdragen om beleidsdoelstellingen te realiseren;
- rechtmatigheid: de doelen worden bereikt in overeenstemming met de wettelijke kaders.

Hieronder beschrijven we de ontwikkeling in 2018 van de verschillende bedrijfsvoeringsdisciplines.

1. Personeel & Organisatie
2. Planning & Control
3. Informatievoorziening
4. Facilitaire dienstverlening
5. Juridische kwaliteitszorg & rechtmatigheid
6. Harmonisatie

1) Personeel & Organisatie

Formatie

Per 31 december 2018 waren er 57 / 51,1 fte in dienst van de gemeente Korendijk. Daarnaast waren er 5 vacatures/ 2,5 fte die in 2018 niet meer ingevuld zijn.

De brutoloonssom incl. sociale lasten voor 2018 bedroeg € 3,4 miljoen. De gemiddelde loonsom per fte komt over 2018 daarmee uit op € 66.536 (begroting € 67.000).

Van de loonsom is in de begroting 2018 3,8% van de loonsom gereserveerd voor opleidingen.

Formatie (fte)	Rek. 2017	Begr. 2018	Begr. 2018 (na wijz)	Rek. 2018
Raadsleden	15,0	15,0	15,0	15,0
Burgemeester en wethouders	2,9	2,9	2,9	2,9
Griffier	0,7	0,7	0,7	0,7
Secretariëpersoneel	42,1	41,9	41,9	40,6
Secretariëpersoneel (vacature)		2,5		
Buitendienst	11,0	11,0	11,0	11,0
Overig personeel		0,0	0,0	
Totaal	71,7	74,0	71,5	70,2
Salaris en sociale lasten				
Formatie	Rek. 2017	Begr. 2018	Begr. 2018 (na wijz)	Rek. 2018
Raadsleden	105	104	106	189
Burgemeester en wethouders	257	271	270	271
Griffier	72	70	42	58
Totaal bestuur	434	445	418	518
Secretariëpersoneel	3.072	3.167	3.032	2.870
Buitendienst	567	520	529	546
Overig personeel	8			
Inhuur personeel algemeen	371	301	598	564
Inhuur personeel bestemmingsplannen	17			
Inhuur personeel bouw- en woningtoezicht	6	9	9	7
Inhuur personeel rampenbestrijding	35	38	39	37
Inhuur personeel jeugdwerk	64	63	24	27
Inhuur sociaal domein		145	172	130
Inhuur griffier	14		28	28
Reservering overwerk en vervanging		26		
Doorberekende kosten	-220	-130	-140	-182
Totaal personeel	3.934	4.139	4.291	4.027
Voormalig personeel:				
- wethouders	65	57	57	59
- personeel	6	0		
	71	57	57	59
Totaal	4.439	4.641	4.766	4.604
<i>bedragen x € 1.000</i>				
Gewijzigde begroting 2018				4.641
Rekening 2018				4.604
Per saldo lagere lasten t.o.v. de begroting 2018				37

Arbeidsvoorwaarden

De looptijd van de oude Cao Gemeenten liep van 1 januari 2016 tot 1 mei 2017. Inmiddels is een nieuwe cao afgesloten met een looptijd van 1 mei 2017 tot 1 januari 2019. In augustus 2017 werd het loon structureel met 1% verhoogd en het Individueel Keuzebudget (IKB) met 0,5,% in december 2017. In januari 2018 volgde 1,5% loonsverhoging en 0,25% verhoging van het IKB per 1 juni.

Arbeidsomstandigheden

Werkdruk, verzuim, etc.

Wij hadden in Korendijk aandacht voor de arbeidsomstandigheden. Hieronder valt o.a. het monitoren van de werkdruk en eventueel daarmee verband houdend verzuim. Dit onderwerp stond ook in 2018 regelmatig op de agenda van het MT en werd ook besproken met het college. In 2018 is de druk op ons personeel toegenomen als gevolg van alle bestuurlijke ontwikkelingen en het feit dat eerst de samenwerking, de harmonisaties, de afstemming, etc. en later de voorbereiding tot de herindeling per 1 januari 2019, met daarbij soms ook detachering van bestaand personeel in de samenwerking, tot extra werkdruk heeft geleid. Ook de kwetsbaarheid en de flexibiliteit (het aantal mensen dat aanwezig is) om met elkaar zaken op te vullen werd hierdoor beïnvloed. Waar nodig hebben wij dit opgelost met externe inhuur of door samenwerking met de andere gemeenten. Richting raad zijn ook signalen afgegeven dat de rek er wel steeds meer uitgaat, waarop de raad heeft aangegeven dat, als het nodig is om problemen te voorkomen, dan wel om lopende projecten met voldoende vaart af te kunnen ronden, wij extra mochten inhuren. Hiervan is een aantal maal gebruik gemaakt.

Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E)

In het verleden hebben wij een Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E) opgesteld. Het is goed deze periodiek opnieuw te bezien en waar nodig bij te stellen. In 2017 is een aanvang gemaakt met de actualisatie. De voorbereidende werkzaamheden m.b.t. de herindeling hebben tot gevolg dat de actualisatie is doorgeschoven naar 2019. De nieuwe gemeente Hoeksche Waard zal voor de actualisatie zorg dragen.

Sturen op resultaat, mobiliteit en loopbaanontwikkeling

Met een steeds verder opschuivende AOW-leeftijd was het belangrijk om te zorgen voor duurzame inzetbaarheid en voldoende vitaliteit. Daarnaast was het van belang de noodzakelijke mobiliteit te stimuleren. Enerzijds om medewerkers voor te bereiden op de samenvoeging binnen de Hoeksche Waard, anderzijds om voldoende doorstroom te stimuleren en voldoende nieuw bloed aan te kunnen trekken. In onze gemeente werd dit ingevuld door de medewerkers in de gelegenheid te stellen om nieuwe taken op te pakken, al dan niet in combinatie met de harmonisaties of samenwerkingen. De vorm waarin dit plaatsvond verschilde per onderdeel. Waar gaten ontstonden in onze organisatie werd actief naar oplossingen gezocht, ook hier werd vaak samenwerking met de buurgemeenten onderzocht en vaak gevonden.

Garantiebanen

In het kader van de Participatiewet worden jaarlijks extra banen gecreëerd voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De gemeenten in de Hoeksche Waard zien dit als een kans om van betekenis te zijn voor deze doelgroep in de samenleving. Tegelijkertijd hebben wij een voorbeeldfunctie en hopen we daarmee andere werkgevers te stimuleren.

In 2018 was 1 persoon op garantiebanen werkzaam binnen de gemeente Korendijk.

Strategische speerpunten

Qua strategische speerpunten waren we terughoudend met het oppakken van nieuw eigen beleid op Personeelsgebied. Wel zochten we samen met de buurgemeenten naar zaken die we verder konden ontwikkelen. Dit hield soms ook verband met externe ontwikkelingen zoals het invoeren van de Omgevingswet, die andere eisen aan de manier van werken en dus aan ons personeel stelt. Ook zaken als burgerparticipatie en externe gerichtheid en meer denken in kansen en mogelijkheden dan in beperkingen en regels zijn aspecten die daarbij meespeelden.

Harmonisatie HRM

In 2017 heeft HRM voorbereidende werkzaamheden verricht voor het harmoniseren van HRM processen en producten in de Hoeksche Waard. In 2018 leidde dit tot uitvoering van de volgende aspecten:

- Formuleren van eenduidige uitgangspunten voor een visie op de organisatie (leiderschap, processen, mensen, cultuur);
- Vaststellen van een geharmoniseerd arbeidsvoorwaardenpakket;
- Ontwerpen van geharmoniseerde processen en borging in systemen;
- Opzetten van een leer- en ontwikkelomgeving voor de Hoeksche Waard;

Dit deden wij vanuit het perspectief van één werkgever met een voedingsgebied van > 85.000 inwoners.

2) Planning & Control

De primaire taak bestaat uit het verstrekken van kwalitatief en kwantitatief goede sturings- en verantwoordingsinformatie. Dit wordt gedaan door een goed beheer van de financiële administratie, het adviseren op financieel-economisch gebied, de uitvoering van de planning- & controlcyclus en het uitvoeren van (interne) controles.

P&C cyclus

Jaarlijks stellen wij een kadernota en meerjarenbegroting op waarin de gemeenteraad de kaders aangeeft, waarbinnen het college mag handelen. Op basis van planning & control cyclus (planvorming, uitvoering, verantwoording en bijsturen) leggen wij periodiek verantwoording af door middel van de twee bestuursrapportages en de jaarstukken. De gemeenteraad houdt toezicht op het beleid.

AO / IC

De inrichting van administratieve processen is erop gericht om de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van ons handelen te waarborgen. De meest kritische bedrijfsprocessen zijn beschreven en gemodelleerd. Externe borging vindt plaats door controles van de accountant, de lokale Rekenkamercommissie en het horizontaal toezicht van de belastingdienst. In het 4^e kwartaal 2018 heeft P.S.A. Accountants de interne controle over 2018 uitgevoerd.

Risicomanagement

De risico's die de gemeente loopt moeten in beeld gebracht worden. Om tijdig op zaken in te kunnen spelen is risicomanagement een belangrijk instrument. De raad heeft hiervoor op 5 december 2017 de kaders vastgesteld. Per eind 2018 is een actualisatie opgesteld van de frauderisicoanalyse.

3) Informatievoorziening

ICT

De gemeenten in de Hoeksche Waard werken samen met het oog op de digitale dienstverlening aan inwoners, bedrijven en instellingen en de ambtelijke organisaties. Op 1 januari 2014 is de gemeenschappelijke 'ICT Samenwerking Hoeksche Waard' (ISHW) opgericht. De technische ICT-infrastructuur in de Hoeksche Waard is geharmoniseerd (één technische infrastructuur voor de 5 gemeenten, WIHW, SOHW en ISHW).

In 2018 is oorspronkelijk verder uitvoering gegeven aan het synchroniseren van de software, waarbij gestart werd met die pakketten waar het meeste voordeel verwacht wordt van de samenwerking. Doel daarvan was met name de kwetsbaarheid verlagen doordat het daardoor gemakkelijker wordt elkaar onderling te ondersteunen, maar ook het terugbrengen van de beheerskosten bij het ISHW. Nadat duidelijk werd dat er definitief sprake zou zijn van een herindeling zijn de activiteiten meer gericht op het per

1 januari 2019 realiseren van een nieuwe omgeving voor de nieuwe gemeente. Dit niet alleen qua pakketten, maar ook is een begin gemaakt met het opnieuw opzetten van nieuwe werkwijzen.

ISHW was daarbij bezig met een professionaliseringsslag om dit geheel goed te kunnen ondersteunen. Basis hiervoor was en is een herijkingsonderzoek dat is uitgevoerd door bureau M&I. Hierbij is de governance van ISHW onder de loep genomen maar is ook de capaciteit en kwaliteit beoordeeld, afgezet tegen de doelstellingen die we met elkaar willen bereiken. Implementatie heeft vanaf 2018 plaatsgevonden en is ook meegenomen in de nieuwe organisatie-opzet.

In en externe communicatie (digitale overheid, website)

Bij de bestaande organisatiecultuur hoort een goede interne communicatie. Sleutelbegrippen als elkaar aanspreken, het krijgen en nemen van verantwoordelijkheid, het zien van de inwoners als de belangrijkste 'afnemer', handelen vanuit de gewenste waarden (openheid, vertrouwen en respect) stonden ook in 2018 weer centraal.

Inmiddels heeft ook de sociale media haar intrede gedaan op de werkplekken. In 2015 is het sociaal intranet Samen@Work ingericht, dat de onderlinge band verstevigt en een belangrijk hulpmiddel blijkt bij de dagelijkse werkzaamheden. Omdat ook de vier collega-gemeenten, het SOHW en de medewerkers van de Wmo zijn aangesloten, kwam dit tevens de vele regionale activiteiten ten goede.

De communicatie tussen de burgers en de gemeente wordt steeds meer open, eerlijk en direct, flexibel en vraaggericht. Gemeentelijke plannen en gemeentelijk beleid komen steeds meer tot stand op basis van samenspraak en inspraak. Dat wordt uitgebreid door inwoners, bedrijven en de raad in een vroegtijdig stadium hierbij te betrekken en zelf in te zetten op burgerparticipatie.

Uitgangspunten voor een goede externe communicatie zijn:

- We publiceren leesbare en begrijpelijke openbare beleidstukken op de digitale communicatiekanalen;
- We geven inwoners ten minste informatie over (de stand van zaken van) alle projecten via de gemeentepagina, de gemeentelijke website, sociale mediakanalen en de diverse nieuwsbrieven huis-aan-huis;
- Raad en college zijn zichtbaar aanwezig en aanspreekbaar bij externe sociaal-maatschappelijke bijeenkomsten;
- We vergroten de interactiviteit met inwoners door meer responsemogelijkheden te bieden, zowel op de gemeentelijke website, de sociale mediakanalen als tijdens bijeenkomsten met bijvoorbeeld de Dorpsverenigingen;
- We voldoen met de aanschaf en implementatie van de online productencatalogus (een minimale variant van het digitale loket) aan de wettelijk gestelde eisen voor digitale dienstverlening.

4) Facilitaire dienstverlening

Huisvesting

Het gemeentehuis werd gebruikt voor de huisvesting van het personeel. Daarnaast werd één ruimte verhuurd aan de politie. De huisvesting moest daarbij aansluiten bij de ontwikkelingen van de organisatie en de huurder. Dit vraagt om een adequaat beheer van het gebouw en de inventaris en de daarbij behorende diensten. Het gemeentehuis in Piershil zal vanaf 1 januari niet meer gebruikt worden omdat bij de herindeling is gekozen voor vestigingen in Maasdam en Oud-Beijerland (en tijdelijk Numansdorp). Ook zullen dan servicepunten in meerdere kernen gebruikt gaan worden om de dienstverlening dicht bij de burgers aan te kunnen blijven bieden.

Inkoop & aanbesteding

Voor de inkoop- en aanbestedingstrajecten waren wij als enige gemeente in de Hoeksche Waard nog niet aangesloten bij de stichting Inkoopbureau West-Brabant (SIW). Bij grote regionale aanbestedingen maakten we wel van het inkoopbureau gebruik. Wij kregen dan via de buurgemeenten de kosten doorberekend. Als gevolg van de herindeling vervalt deze uitzonderingspositie.

Duurzaam inkopen

Duurzaam inkopen betekent dat naast prijs en kwaliteit ook rekening wordt gehouden met milieu- en sociale aspecten. Het doel van het duurzame inkoopbeleid van de overheid is het stimuleren van de markt voor duurzame producten en diensten. Immers: hoe meer organisaties duurzaam inkopen, hoe meer er duurzaam geproduceerd en geleverd zal worden.

Bedrijven die producten of diensten leveren aan de overheid, of dat in de toekomst willen gaan doen, zullen steeds vaker moeten voldoen aan de duurzaamheidscriteria die gelden voor de eigen productgroep. Om de uiteindelijke doelstellingen te halen, letten we nu al op milieu- en sociale aspecten. Dat zal in de komende jaren steeds vaker het geval zijn. Dat betekent dat bedrijven zich goed moeten voorbereiden, want alleen bedrijven die voldoen aan de duurzaamheidseisen dingen in de toekomst mee naar opdrachten van de gemeente.

Bij onze inkopen en aanbestedingen wordt dan ook steeds meer aandacht besteed aan duurzaamheidsaspecten. Voorbeelden hiervan zijn:

- openbare LED-verlichting
- het gebruik van groene stroom
- zonnepanelen op het dak van het gemeentehuis
- idem op de werkplaats buitendienst
- idem op de drie gymzalen

5) Juridische kwaliteitszorg en rechtmatigheid

De laatste jaren is er bij gemeenten steeds meer aandacht voor juridische kwaliteitszorg. Juridische kwaliteitszorg heeft betrekking op het verbeteren van de juridische kwaliteit van producten en diensten met als doel het zichtbaar en beheersbaar maken van juridische risico's. De noodzaak hiertoe vloeit onder meer voort uit de toename van procesbereidheid en claimbewustheid bij burgers en bedrijven. Daarnaast moet de overheid zich steeds meer verantwoorden voor haar eigen regelstelling, planning en financiering. Juridische kwaliteitszorg speelt hierin een rol, alsmede in de professionalisering van de overheid, waarbij de overheid op een steeds meer bedrijfsmatige manier te werk moet gaan. Binnen de gemeente zijn de afgelopen jaren diverse onderwerpen opgepakt met het doel de juridische kwaliteit te verbeteren, zoals het verbeteren van de informatieverstrekking, termijnbewaking, het houden van rechtmatigheids- en juridische controles, het delen van juridische informatie en het organiseren van cursussen voor medewerkers. In 2018 zijn deze werkzaamheden voortgezet en waar nodig aangevuld met nieuwe onderwerpen.

Harmonisatie

Nadat de provincie had aangegeven aan te sturen op een herindeling per 1 januari 2019 is zowel via de colleges als de ambtelijke leiding, binnen de onzekerheden en onduidelijkheden over deze toekomst, gezocht naar mogelijkheden om de samenwerking vorm te geven. Het ging hierbij in eerste instantie om vormen van samenwerken die nog geen keus inhielden voor één van de scenario's (samenvoegen of versterkte samenwerking).

In 2018 zijn de zaken die, ongeacht de bestuurlijke inrichting van de Hoeksche Waard, in gang konden worden gezet geharmoniseerd. Bij harmonisatie worden richtlijnen, procedures, subsidies, beleidskaders, verordeningen etc. op één lijn gebracht zodanig dat er één Hoeksche Waards niveau wordt gerealiseerd. Nadat het herindelingsbesluit definitief was is dit omgezet naar het creëren van een nieuwe opzet voor de nieuwe gemeente.

Begrotingen en voorschriften BBV

Het Rijk heeft in 2017 voorschriften vastgelegd waaraan o.a. de begroting moet voldoen. Om niet allemaal het wiel te moeten uitvinden en ook de onderlinge afstemming en vergelijking binnen de Hoeksche Waard beter mogelijk te maken, zijn de HW gemeenten bij het veranderen van de opzet van de begroting in 2017 opgetrokken met elkaar (HW breed dezelfde kengetallen, gezamenlijke opzet en uitwerking paragraaf Verbonden Partijen en de wijze van berekening van overhead en de kostendekkendheid van de heffingen). Bij het opstellen van de begroting 2018 is dit verder uitgebreid met een gezamenlijke indeling van de paragrafen Bedrijfsvoering, Kapitaalgoederen, Lokale heffingen, Treasury en Weerstandsvermogen & risicobeheersing. Daarnaast werd gezamenlijk opgetrokken bij de aanschaf van een geharmoniseerd financieel pakket wat eind 2018 moest draaien. Ook de acties die hier zijn ondernomen zijn weer gebruikt bij de opzet voor de nieuwe gemeente. Hierbij zal met ingang van 1 januari 2019 een nieuw financieel pakket in gebruik worden genomen.

Personeelsinformatie systeem HW

Met ingang van 1 januari 2017 is het personeelsinformatie systeem, inclusief het salarissysteem van alle gemeenten in de Hoeksche Waard op elkaar afgestemd (los van nog verschillende arbeidsvoorwaarden etc.). Fysiek draait dit allemaal op het systeem van Oud-Beijerland, waarbij elke gemeente een eigen omgeving heeft. De kwetsbaarheid neemt hierdoor af en ook hebben we hierdoor een kostenvoordeel kunnen realiseren. Dit was een voordeel bij de herindelingsharmonisatie.

Beheer openbare ruimte (BOR)

Ook de beheersystemen voor de openbare ruimte zijn in 2016 op elkaar afgestemd via een gezamenlijke aanbesteding. Dit draait inmiddels en ook hier is sprake van verlaging van de kwetsbaarheid, de verhoging van de mogelijkheid om elkaar te vervangen en van kostenvoordeel.

Basisregistratie Grootchalige Topografie

Vanaf 1 januari 2016 is de wet Basisregistratie Grootchalige Topografie (hierna BGT) in werking getreden en is de gemeente mede-bronhouder en dus verantwoordelijk voor de uitvoering hiervan.

Alle gemeenten hebben inmiddels hun transitie afgerond. Na de transitie van de BGT treedt de beheerfase in. De beheerfase omvat het verwerken van mutatiestromen van en naar verschillende bronhouders, de afdeling Beheer Openbare Ruimte (BOR) van de gemeente en de Landelijke Voorziening. Ook het binnengemeentelijk gebruik (werkprocessen) en controles (audit vanuit het Rijk) horen bij het beheren van de BGT. Deze beheerfase maakt deel uit van de wettelijke taak om de BGT op orde te houden. Vanuit de gedachte om met één softwarepakket te gaan werken en daar de nodige voordelen uit te halen ontstaat nu de logische stap om het gegevensbeheer ook op dat niveau te brengen. Het succesvol samenbrengen van de BOR systemen en deze gegevens is een goede bodem om ook het BGT beheer binnen ISHW te beleggen. In 2018 is dit opgepakt vanuit ISHW.

Paragraaf 3 – Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Om toekomstige onverwachte tegenvallers of verstoringen te kunnen opvangen, zonder dat een dergelijke tegenvaller directe consequenties heeft voor het huidige beleid en/of daaraan verbonden activiteiten, houden we weerstandsvermogen aan. Deze paragraaf geeft een overzicht van de belangrijkste risico's voor de gemeente en de manier waarop deze risico's worden beheerst.

De omvang van deze risico's in relatie tot de aanwezige weerstandscapaciteit bepaalt of de gemeente over voldoende weerstandsvermogen beschikt.

Beleidskader

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is vermeld dat het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de vrij beschikbare middelen en de risico's die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Van beiden moet een inventarisatie worden opgesteld. Verder geeft het BBV aan dat er een set kengetallen in deze paragraaf moet worden opgenomen.

Het gemeentelijk beleid rond de weerstandscapaciteit en risico's ligt vast in de door de raad vast te stellen beleidsnotitie 'Kaders risicomangement gemeente Korendijk'. Het gaat hierbij om het periodiek en systematisch doorlopen van de organisatie en zijn activiteiten op risico's om op basis hiervan bewust risico's te nemen, de kans op risico's te verkleinen of de gevolgen ervan te beperken.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit wordt berekend uit de post 'onvoorziene uitgaven', 'risicoreservering Wmo', de algemene en overige algemene reserves, bestemmingsreserves voor zover de daaraan verbonden inhoudelijke risico's onderdeel zijn van de risico-inventarisatie en de onbenutte belastingcapaciteit.

Bij de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit gaan we uit van de normering 'redelijk peil' conform de Financiële-verhoudingswet en de meest recente meicirculaire. Onderdeel hiervan is een theoretische lastendeckking van 100% van riolering en reiniging. We nemen hier ook de secretarieleges en lijkbezorgingsrechten in mee.

De zogeheten stille reserves rekenen we niet toe aan de weerstandscapaciteit. In feite gaat het hierbij om meerwaarden van bezittingen die te laag of tegen nul zijn gewaardeerd doch die direct verkoopbaar zijn indien men dat zou willen. Er moet echter ook rekening gehouden worden dat bij verkoop het functioneren van de gemeente niet aangetast wordt. Gezien de geringe handelbaarheid van de meeste gemeentelijke eigendommen van de gemeente worden de stille reserves niet meegenomen in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Risico's en beheersmaatregelen

Op basis van de in 2016 en 2017 gehouden inventarisatie is een risicoprofiel opgesteld. Conform het beleidskader toont het onderstaande overzicht de maximaal tien grootste risico's met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Hierbij gaat het om risico's met een materiele omvang van 0,5% of groter ten opzichte van de omvang van de in de programmabegroting opgenomen lasten.

Toelichting op de risico's

Openbaar bestuur (1)

Gemeenschappelijke regelingen

In de paragraaf verbonden partijen zijn de gemeenschappelijke regelingen opgenomen waarin de gemeente participeert. In de regel wordt een evenredig deel van een eventueel tekort verdeeld over de aan een GR deelnemende partijen.

Voor het bepalen van de weerstandsnorm wordt rekening gehouden met 5% van de totale som van de jaarlijkse bijdrage ad € 7,67 miljoen inclusief de doorbetalingen van de rijksregelingen sociaal domein (niveau begroting 2018 paragraaf verbonden partijen). Het gaat dan om een bedrag van afgerond € 384.000.

Beheersing vindt plaats door toepassing van de regionale nota verbonden partijen. Met verbonden partijen zijn en worden afspraken gemaakt over de wijze van inrichting van de begroting, jaarstukken, het tussentijds rapporteren hierover en de inhoud van de P&C-stukken. Zie ook de paragraaf 'verbonden partijen'.

Veiligheid (2)

De operationele ontvlechting uit de GR Veiligheidsregio-ZHZ van Vijfheerenlanden is soepel verlopen. De vastgestelde transitievergoeding bedraagt € 5,1 miljoen. Hiervan is € 0,3 miljoen het aandeel van Vijfheerenlanden in de eigen vermogenpositie van de Veiligheidsregio en vloeit dus rechtstreeks terug naar de uittredende gemeente. Van de transitievergoeding blijft € 4,8 miljoen beschikbaar ter dekking van de transitiekosten. Afgezet tegen de voor de transitie benodigde € 7,8 miljoen resteert er een gat van € 3,0 miljoen. Bestuurlijk is afgesproken dat de uittreding van Vijfheerenlanden geen nadelen tot gevolg mag hebben voor de achterblijvende gemeenten. Het bestuur van de Veiligheidsregio gaat aan de slag met de verdere bestuurlijke proces.

Ruimtelijke en Fysieke kwaliteit (3)

Nieuwe Omgevingswet

Op het moment van opstellen van de begroting 2018 was het moment van inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet, eerder gepland op 1 januari 2019, nog niet zeker. Inmiddels is bekend dat de invoering zal gebeuren per 2021. De voorbereidingen van de implementatie, die gefaseerd zal plaatsvinden, zijn arbeids- en daarmee kostenintensief. Ter dekking van de geraamde kosten is een bestemmingsreserve gevormd met een omvang van € 600.000.

Ook zijn er gevolgen voor de opbrengsten van de leges; geschat wordt dat de opbrengsten met mogelijk 50% dalen. Hiermee is in de gemeentelijke meerjarenramingen al rekening gehouden.

Een ander aspect is het effect op de personele organisatie. Door verandering van taken en bevoegdheden kunnen er frictiekosten ontstaan.

Door de uitgestelde invoering enerzijds en de gevormde bestemmingsreserve anderzijds is er geen noodzaak om binnen de jaarrekening 2018 rekening te houden met deze component.

Beheersing vindt plaats door middel van toetsing van de processen vanuit de interne controle en de periodieke budgetbewaking van de voortgang van de realisatie van de diverse plannen en projecten

Opvang en begeleiden (5)

Sociale regelingen

Met ingang van 1 januari 2016 zijn de Regionale Sociale Dienst (RSD) en de Werkplaats Hoekse Waard (WHW) gefuseerd tot de gemeenschappelijke regeling Werk en Inkomen Hoeksche Waard (WIHW). Via deze GR geeft de gemeente uitvoering aan een aantal sociale regelingen, waaronder de Participatiewet (inclusief bijzondere bijstand), het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz); wet inkomensvoorzieningen (IOAW en IOAZ); de Wet sociale werkvoorziening (Wsw), etc.

Aanvragen die passen binnen de kaders van de betreffende wetten moeten worden toegekend. Het is lastig in te schatten hoeveel aanvragen er jaarlijks worden gedaan.

Tekorten die niet uit de bij de WIHW aanwezige reserves gedekt kunnen worden, worden bij de deelnemende gemeenten in rekening gebracht..

De geldstromen voor de overdracht van de taken Jeugdhulp, Wmo en participatiewet verlopen via het *sociaal deelfonds*. Hoewel er op het onderdeel Wmo overschotten zijn (hiermee is rekening gehouden binnen het opstellen van de gemeentelijke begroting) zijn er met name bij het onderdeel 'jeugdzorg' nog aanzienlijke financiële risico's. Op het moment van opstellen van de begroting 2018 hield de Dienst Gezondheid en Jeugd rekening met een tekort van circa € 5,5 miljoen over de jaren 2017 en 2018.

Inmiddels is het tekort 2018 opgelopen met een extra € 6,2 miljoen.

Het gemeentelijk aandeel is verwerkt in de jaarrekening 2018. Dekking heeft grotendeels plaatsgevonden door aanwending vanuit de reserve Sociaal Domein en door lagere lasten binnen de budgetten Sociaal Domein elders.

Voor het bepalen van de weerstandsnorm is conform de begroting rekening gehouden met een bedrag van € 200.000.

Voor de beheersing van de uitgaven worden op basis van met de uitvoerende instanties gemaakte afspraken per kwartaal een notitie met monitorings- en sturingsinformatie opgesteld. Verder zijn er intensieve ambtelijke contacten voor het tijdig uitwisselen van informatie en signaleren van trends.

Economie (7)

Regionaal bedrijventerrein

De raad heeft ingestemd met de ontwikkeling van een regionaal bedrijventerrein in de noordrand van de Hoeksche Waard. Het bedrijventerrein is bedoeld voor die bedrijven die ruimtegebrek hebben binnen de diverse complexen in de Hoeksche Waardse gemeenten. Korendijk heeft een aandeel van 8% in de opgerichte BV en 8% in de opgerichte CV. Korendijk heeft zich garant gesteld voor een bedrag van € 2,2 miljoen.

Jaarlijks wordt de grondexploitatie voor het regionale bedrijventerrein herzien. Op basis van de uitkomsten van een eerdere actualisatie heeft de gemeente Korendijk bij de jaarstukken 2017 per saldo een verlieslatende voorziening gevormd van in totaal € 337.600.

Op basis van de meest recente actualisatie is gebleken dat de omvang van deze voorziening per eind 2018 omlaag kan worden gebracht naar € 311.400.

Door de aanwezigheid van deze voorziening nemen we deze component niet mee in de berekening van het weerstandsvermogen.

Beheersing vindt plaats via de periodieke actualisaties van de exploitatie van het bedrijventerrein.

Dividenden

De gemeente heeft aandelen in onder andere Eneco, Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en Evides. Jaarlijks wordt bij winst een dividend van deze bedrijven ontvangen. In de begroting zijn deze ramingen gebaseerd op realisatiecijfers uit het verleden en door de bedrijven verstrekte informatie. De uitkeringen zijn echter afhankelijk van de winstmarges die daadwerkelijk worden gerealiseerd. Daarom wordt ook naar de toekomst toe voorzichtig geraamd. Invloed op de hoogte van de dividenduitkeringen is niet of nauwelijks mogelijk.

Per 31 januari 2017 is de splitsing doorgevoerd van Eneco, waarbij het geïntegreerde energiebedrijf werd gesplitst in een productie- en leveringsbedrijf (Eneco) en in een netwerkbedrijf (Stedin).

De aandelen in het ongesplitste bedrijf mochten op grond van het wettelijke privatiseringsverbod van de elektriciteits- en gasnetten alleen verhandeld worden binnen de kring van overheden. Voor het gesplitste productie- en leveringsbedrijf Eneco, dat nu volledig in een vrije markt met concurrentie opereert, geldt deze beperking niet.

In 2018 en 2019 heeft na een intensief traject de besluitvorming over het houden of afbouwen aandeelhouderschap Eneco plaatsvinden. Bij het opstellen van deze jaarrekening is bekend dat de aandelen in 2019 op de markt gezet zullen worden. Dit zal gevolgen hebben voor de in de begroting opgenomen raming van de dividendopbrengsten van € 230.000 structureel.

Vooralsnog vertalen we deze onzekerheid niet naar een bedrag voor de weerstandsnorm omdat we er van uitgaan dat een eventuele opbrengst van aandelen tenminste de deriving van een deel van de dividendopbrengsten over een langere periode kan afdekken.

Dienstverlening en bedrijfsvoering (8)

Cyberisico/datalek

De afgelopen jaren zien we een toename van de zogenaamde cybercrime. Naast de toename zelf zien we dat ook de aandacht hiervoor sterk toeneemt, ook in de pers. Was het in het verleden met name het virusrisico waar we bang voor waren en zagen we dat hackers soms probeerden bij organisaties toegang tot de gegevens te verkrijgen, we zien dat vooral de zogenaamde gijzelsoftware veel aandacht krijgt. Dit is een virus variant waarbij de computer geblokkeerd wordt en er om geld gevraagd wordt om deze weer te ontgrendelen. Bij ISHW is een speciale functie gecreëerd, de CISO (Chief Information Security Officer) die verantwoordelijk is om dit soort risico's het hoofd te bieden. Ook bij zogenaamde data-lekken is hij degene die als eerste aanspreekpunt voor de gemeenten in de Hoeksche Waard fungeert. We zijn dus actief bezig met het beperken van de risico's op dit gebied, maar realiseren ons dat 100% zekerheid nooit verkregen kan worden.

Personeel

De risico's op het gebied van dienstverlening en bedrijfsvoering zijn moeilijk in te schatten. In alle gevallen gaat het om *werk voor mensen door mensen*. Door het bieden van een goed werkklimaat, voldoende afwisselend werk, voldoende mogelijkheden voor opleidingen, wordt getracht het 'menselijk kapitaal' in staat te stellen om hun werkzaamheden goed uit te voeren. Ten hoeve van bestuurders en ambtenaren zijn diverse verzekeringen afgesloten. Voor ziekteverzuim is een protocol aanwezig.

Voor het opvangen van kosten van inhuur extern personeel als gevolg van o.a. (langdurig) ziekteverzuim, personele inzet voor regionale projecten of moeilijk in te vullen vacatures wordt gebruik gemaakt van aanwezige vacatureruimte en de post 'inhuur derden'.

Gelet op de arbeidsintensieve projecten van harmonisatie, nieuwe omgevingswet, etc. hadden we bij de begroting rekening gehouden met een bedrag voor de berekening van de weerstandsnorm van een bedrag van € 100.000. Nu alle effecten bij de jaarrekening 2018 zijn verwerkt, nemen we deze component nu niet mee.

Beheersing vond in 2018 plaats via periodieke toets op het ziekteverzuimpercentage, ondersteuning van de Arbodienst en periodieke overlegstructuren met leidinggevende.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Belastingopbrengsten

Naast de uitkering uit het gemeentefonds is de heffing van de diverse belastingen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente. Concreet gaat het hier om de onroerende-zaakbelastingen (OZB), opbrengst rioolheffingen, de hondenbelasting en toeristenbelastingen. De feitelijke opbrengsten zijn mede afhankelijk van de reële bouw van woningen en het aantal rioolaansluitingen.

De opbrengst van de hondenbelasting is relatief stabiel. Wel wordt hierop periodiek (gemiddeld eens per 4 jaar) gecontroleerd door het SVHW welke de feitelijke belastingheffing en -inning voor ons verzorgt.

Voor de berekening van de weerstandsnorm wordt uitgegaan van een marge van 5% van de totale jaarlijks geraamde opbrengst. In 2018 is de totale begrootte opbrengst van deze belastingen in hoofdlijnen opgebouwd als volgt:

Nr.	Heffing	Raming x € 1	Werkelijk per € 1
1	OZB eigenaren	1.636.000	1.643.000
2	OZB gebruikers	179.000	183.000
3	Hondenbelasting	95.000	87.000
4	Toeristenbelasting	53.000	51.000
5	Rioolheffing	1.465.000	1.480.000
6	Precariobelasting	756.000	756.000
	Totaal	4.184.000	4.200.000

5% hiervan is afgerond € 209.000.

Beheersing gebeurt via periodieke tussenrapportages van het SVHW over de voortgang van de heffing en inning van de diverse heffingen.

Uitkering gemeentefonds, inclusief sociaal deelfonds

Met een geraamde opbrengst van € 10,4 miljoen, peiljaar 2018 stand septembercirculaire 2018, is de algemene uitkering uit het gemeentefonds qua omvang de belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente. De opbouw van de algemene uitkering kent veel componenten. Verder wordt de hoogte van de algemene uitkering bepaald door de 'trap op, trap af-systematiek'. Concreet betekent dit dat wanneer de rijksoverheid meer uitgeeft ook de gemeenten een hogere algemene uitkering ontvangen. Moet het rijk bezuinigen, dan ontvangen ook de gemeenten minder.

Voor de berekening van de weerstandsnorm wordt uitgegaan van een marge van 2,5% van de geraamde uitkering inclusief sociaal deelfonds van € 3,6 miljoen. In 2018 is het totaal van de op basis van de circulaire bijgestelde ramingen berekend op € 14 miljoen. 2,5% hiervan is afgerond € 350.000.

Beheersing vindt plaats door verwerking van de diverse circulaire en interne toets op de aantallen van de uitkeringsmaatstaven.

Garantstellingen

De gemeente heeft per eind 2018 voor ongeveer € 12,6 miljoen aan geldleningen gewaarborgd van voornamelijk instellingen werkzaam op het gebied van woningbouw en ouderenhuisvesting.

(bedragen x € 1.000)

Naam	Omschrijving	Saldo per 1.1.2018
Bedrijvenpark Hoeksche Waard	Oprichten bedrijvenpark	1.208
HW Wonen	Bouw woningen	10.500
Heemzicht	Bouw verzorgingstehuis	908
	Totaal	12.616

Hiervan is € 10,5 miljoen ook gewaarborgd door het WSW en is de gemeente de tweede waarborg. In de afgelopen jaren is geen van de verstrekte garanties ingeroepen. Deze component wordt daarom niet meegewogen in de berekening van de weerstandsnorm.

Nieuwe aanvragen tot garantstelling worden getoetst op basis van de door de raad vastgestelde nota gemeentelijke garantstelling 2012. In 2018 is er geen verzoek tot garantstelling ontvangen.

Beheersing vindt plaats door periodieke toets van de balanspositie van de gewaarborgde partijen.

Totale weerstandsnorm

De totale door de raad vastgestelde norm voor het bepalen van de omvang van de risico's is 10% van de omvang van de lasten van exploitatiebegroting (voor mutaties reserves).

De omvang van de begroting 2018 na wijziging is € 25.295.000. De norm is daarmee bepaald op € 2.529.500.

In onderstaande tabel zijn de genoemde risico's als aandeel in de totale weerstandsnorm opgenomen.

Progr.	Onderwerp	Bedrag	in %
1	Gemeenschappelijke regelingen	384.000	15%
3	Effecten nieuwe Omgevingswet	0	0%
5	Uitvoering sociale regelingen	200.000	8%
8	Cybercrime	100.000	4%
8	Personeel	100.000	4%
9	Belastingopbrengsten	209.000	8%
9	Algemene uitkering	350.000	14%
	Subtotaal	1.343.000	53%
div	Overige risico's	1.186.500	47%
	Totaal weerstandsnorm	2.529.500	100%

Toelichting op de weerstandscapaciteit

Reserves

Algemene reserve

Eerder heeft de raad bepaald dat er voor de omvang van de algemene reserve een minimale omvang aangehouden moet worden van € 100,- per inwoner. Op basis van circa 11.154 (per mei 2018) inwoners zou dit een gewenste omvang betekenen van € 1.115.400.

Om de omvang van de algemene reserve bedraagt per eind 2018 circa € 3,3 miljoen. Dit mede van de in 2018 gedane toevoeging van het saldo van in 2018 opgeheven bestemmingsreserve 'brandweergarages'.

Hierbij is nog geen rekening gehouden met het batig saldo van de jaarrekening 2018

De algemene reserve is bedoeld om in moeilijke tijden de grootste tegenvallers op te kunnen vangen. Naar oordeel van het college biedt de algemene reserve voldoende perspectief om incidentele tegenvallers dan wel incidentele (begrotings-)tekorten op te kunnen vangen.

Bestemmingsreserves

Reserve Sociaal Domein.

Hoewel de huidige rijksvergoedingen in basis voldoende zijn om de kosten van de diverse decentralisaties van taken te bekostigen is bij besluit van de raad van 10 december 2013 een reserve Sociaal domein gevormd om eventuele onvoorziene invoeringskosten af te dekken.

Via de bestemming van het jaarrekeningresultaat zijn de overschotten 'sociaal domein 2015' toegevoegd aan deze reserve. Deze reserve is in 2018 ingezet ter dekking van de hogere bijdrage aan de dienst Gezondheid & Jeugd en de kosten van het sociaal beleidsteam.

Per eind 2018 bedraagt deze reserve nog € 83.900.

Reserve Invoering nieuwe Omgevingswet.

Voor de invoering van de nieuwe Omgevingswet en de dekking van de kosten hiervan is een bestemmingsreserve gevormd van € 600.000. Dit bedrag is gebaseerd op de uitkomsten van een regionale verkenning van de kosten van het traject. De aanwending zal gefaseerd gebeuren en met name in de jaren 2018 en 2019.

In 2018 is de reserve ingezet voor een bedrag van € 60.000. Per eind 2018 bedraagt de reserve nog € 518.000.

Stille reserves

Stille reserves zijn gemeentelijke bezittingen (activa) die onder de opbrengstwaarde of tegen nul zijn gewaardeerd. In andere woorden: de boekhoudkundige waarde is lager dan de reële waarde. De activa moeten direct verkoopbaar zijn als men dat zou willen. De winst bij verkoop is eenmalig vrij inzetbaar.

Omdat het in de praktijk veelal niet mogelijk is om gemeentelijke objecten snel te verkopen zonder ingrijpende gevolgen voor de bedrijfsvoering e.d. worden stille reserves op voorhand niet meegenomen bij het bepalen van de weerstandscapaciteit.

2.2 Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is niet van de één op de andere dag te gebruiken en valt daarmee onder de structurele weerstandscapaciteit van de gemeente Korendijk. Wanneer er zich structurele tegenvallers voordoen, zonder dat daar meevallers tegenover staan, en deze kunnen niet afgedekt worden in de volgende begroting dan rest de structurele weerstandscapaciteit als dekkingsmiddel.

Het begrip onbenutte belastingcapaciteit is een theoretisch begrip. Omdat de tarieven van Korendijk in sommige gevallen al relatief hoog zijn, zal het bestuurlijk niet wenselijk worden geacht om de tarieven tot aan het wettelijk maximum van 100% kostendekkendheid (bij retributies) dan wel normbedragen (OZB) te verhogen. Voor de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit wordt hier echter wel van uitgegaan.

Binnen de retributies zijn de volgende onderdelen te noemen:

1. Rioolrechten.
2. Lijkbezorgingsrechten.
3. Leges burgerzaken algemeen.
4. Leges Omgevingsvergunningen.
5. Afvalstoffenheffingen en reinigingsrechten.

Volgens de gemeentewet mag er maximaal sprake zijn van een mate van kostendekkendheid van 100%. Aangezien de afvalstoffenheffingen en reinigingsrechten via de RAD lopen, worden deze voor het bepalen van de gemeentelijke weerstandscapaciteit niet meegenomen.

Bij de onroerende-zaakbelastingen (OZB) wordt de artikel 12 Financiële Verhoudingswet (Fvw)-norm gehanteerd. Hierbij moet het gaan om een 'redelijk peil' van het belastingpakket.

Bij de begroting 2018 is de omvang van de onbenutte belastingcapaciteit 2018 bepaald op circa € 1 miljoen. Dit bedrag hanteren we ook bij deze jaarrekening

2.3 Reserveringen

Post onvoorziene uitgaven.

De gemeente hanteert een bedrag voor onvoorziene uitgaven van € 4,00 per inwoner. Deze post wordt bij de jaarrekening niet meegenomen als onderdeel van het weerstandsvermogen omdat dit deel is van het saldo van de totale jaarrekening 2018.

De post 'onvoorziene uitgaven' bedroeg per eind 2018 € 568.300.

Het feitelijke rekeningresultaat over 2017 bedraagt € 2.064.555 (positief).

Reservering Wmo-nieuwe taken.

Er was in de begroting 2018 op basis van de regionale uitvoeringsbegroting een risicoreservering opgenomen van jaarlijks circa € 113.000 voor de kosten van de nieuwe Wmo. In de loop van 2018 is dit bedrag volledig ingezet ter dekking van diverse beleidsmatige vernieuwingen binnen het sociaal domein.

2.4 Totaaloverzicht van de genoemde posten

(bedragen x € 1.000) per 31.12.2018	Begroot 2018	Werkelijk 2018
Algemene reserve	2.563	3.310
Vrij aanwendbare bestemmingsreserves	789	602
	3.352	3.912
Onbenutte belastingcapaciteit excl. reserves	1.028	1.000
Post onvoorzien/rekeningresultaat	45	2.065
Risicoreservering Wmo	113	-
Te hanteren weerstandscapaciteit	4.538	6.977

3. Weerstandsvermogen en ratio

Het weerstandsvermogen kan gemeten worden als de verhouding tussen de weerstandscapaciteit die de gemeente beschikbaar heeft en de verwachte financiële gevolgen van de risico-inventarisatie.

Op basis van de vorenstaande analyse en uitgangspunten is het overzicht als volgt:

Bedragen x € 1.000	jaarrekening 2017	begroting 2018	Jaarrekening 2018
Berekende capaciteit	6.916	5.507	6.977
Berekende norm	2.090	1.944	2.530
Saldo weerstandsvermogen	4.826	3.563	4.447
Ratio (1 = voldoende)	3,31	2,83	2,76

Om een indicatie te kunnen geven voor het meerjarenperspectief wordt een factor van 1,75 (ruim voldoende) gehanteerd. Deze factor gaat er van uit dat bij het optreden van een financieel risico er gemiddeld ongeveer 1,5 tot 2 jaar nodig is om maatregelen te nemen waardoor in meerjarenperspectief de weerstandscapaciteit weer op peil komt.

Uit dit overzicht blijkt dat de weerstandscapaciteit van de gemeente goed is.

Kengetallen financiële positie

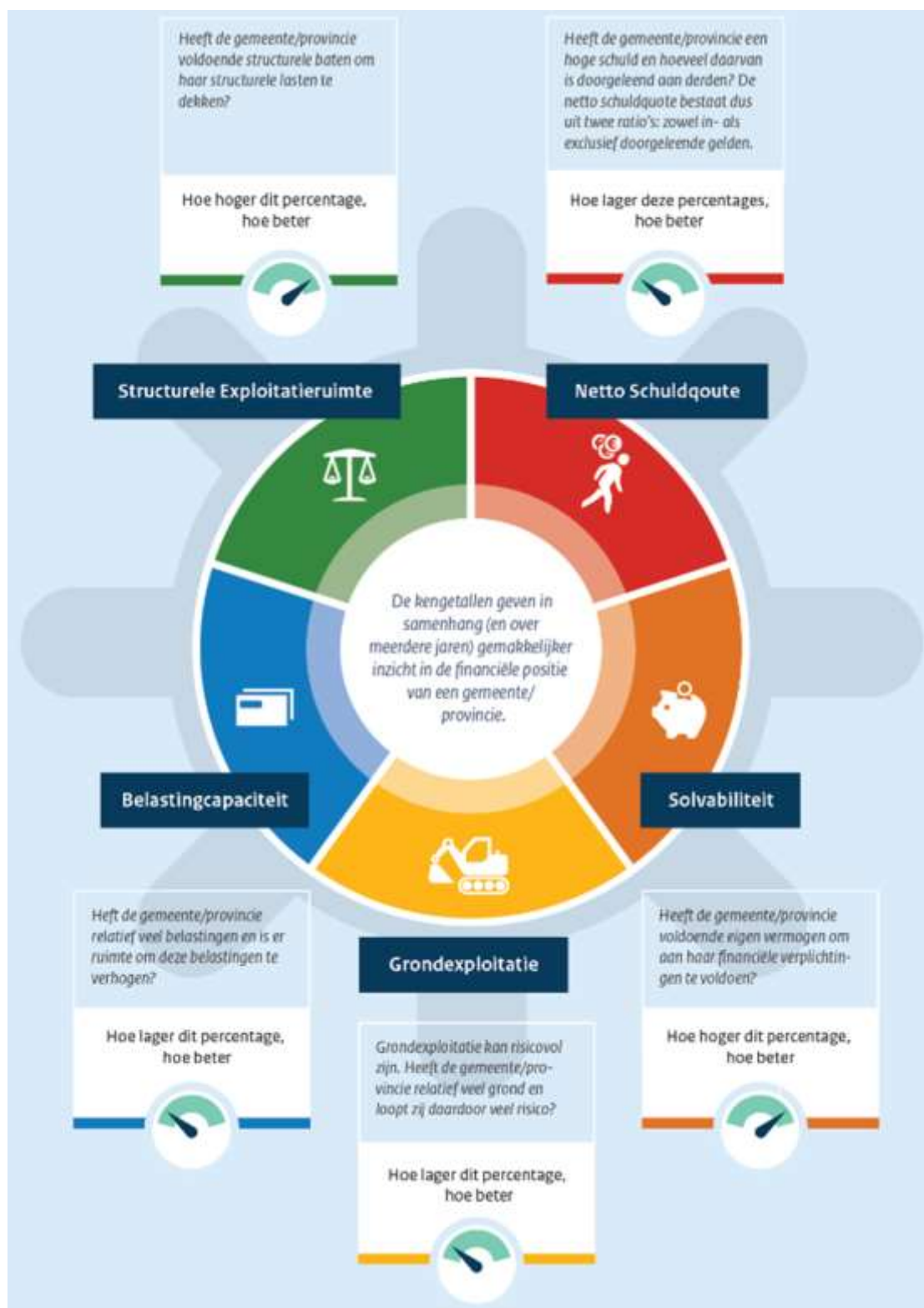
Het BBV schrijft voor dat we in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte uniforme basisset met 5 financiële kengetallen opnemen.

Sturing met financiële kengetallen

De financiële kengetallen geven inzicht in de financiële positie van de gemeente. Echter de afzonderlijke kengetallen zeggen weinig over de financiële positie. De kengetallen moeten altijd in samenhang worden gezien om een goed beeld te krijgen. In het algemeen geldt dat een hoge schuld, structurele lasten die hoger zijn dan de structurele baten en hoge woonlasten de ruimte tot financiële bijsturing beperken. Heeft een gemeente geen of weinig schulden, een goed gevulde bankrekening en zijn de baten vrijwel ieder jaar even hoog of iets hoger dan de lasten, dan staat een gemeente er over het algemeen goed voor.

Met behulp van de vijf financiële kengetallen die betrekking hebben op de balans en de begroting kan een goed overall beeld worden geschilderd van de financiële positie van de gemeente. Vanuit het overall beeld kunnen eventuele aandachtspunten aanleiding zijn tot het treffen van maatregelen.

Het ministerie van BZK heeft een infografic gemaakt die de samenhang van de financiële kengetallen duidelijk maakt. Deze infografic is hierna opgenomen:



Tabel normen en signaleringswaarden

Voor de financiële kengetallen heeft de provincie ZHZ signaleringswaarden opgesteld. De financiële kengetallen van onze gemeente ten opzichte van deze normen en signaleringswaarden zijn in onderstaande tabel opgenomen:

Kengetal	Risicowaarde			rekening	begroot	rekening
	Laag	neutraal	Hoog	2017	2018	2018
1 Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%	17,74%	35,00%	19,51%
2 Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	<90%	90-130%	>130%	14,96%	32,00%	16,48%
3 Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%	51,59%	35,00%	56,82%
4 Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%	-0,15%	1,00%	-0,57%
5 Structurele exploitatieruimte	>0	=0%	<0%	2,79%	2,00%	1,47%
6 Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%	106,49%	106,00%	106,66%

Financiële positie Korendijk

Op basis van de uitkomsten van de financiële kengetallen en de weerstandsratio wordt geconcludeerd dat de financiële positie van onze gemeente ruim voldoende tot goed is. De gemeente beschikt over een afdoende eigen vermogen.

Korendijk heeft de afgelopen jaren steeds een positieve jaarrekening kunnen presenteren. Ook voldoet de reservepositie ruim aan de eigen berekende weerstandsnorm.

De vooruitzichten op basis van de nu voorliggende begroting voor de ontwikkeling van het eigen vermogen zijn gunstig. Onze schuldenlast is relatief laag, er is voldoende vermogen om aan onze financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

Ten opzichte van het landelijk gemiddelde kent Korendijk een relatief hoge belastingdruk. Het aandeel van de grondexploitaties op onze totale begroting, en daarmee het risico, is minimaal.

Er is een structurele exploitatieruimte aanwezig, maar is relatief beperkt. Er is dus weinig ruimte voor nieuw beleid.

Het beeld dat uit de basisset van kengetallen volgt laat geen bijzondere aandachtspunten zien. Het treffen van maatregelen is derhalve niet van toepassing.

Toelichting op de kengetallen

1 en 2. Netto schuldquote & de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast op de balans ten opzichte van de eigen middelen (baten exploitatiebegroting excl. reserves). Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Hoe hoger de uitkomst, hoe meer rente en aflossing er op de begroting drukken waardoor de begroting minder flexibel is.

Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast.

3. De solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het jaarresultaat.

4. Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

5. Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.

6. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de provincie of gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Hierbij zijn de woonlasten van een meerpersoonshuishouden berekend ten opzichte van het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar), uitgedrukt in een percentage. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde waarde in die gemeente.

Paragraaf 4 – Financiering

Algemeen

De financieringsparagraaf is een belangrijk instrument voor het sturen, beheersen, verantwoorden en toezicht houden op de financieringsfunctie. De paragraaf is een uitwerking van de regelgeving in de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet FIDO). Volgens deze wet mag de financieringsfunctie uitsluitend de publieke taak dienen. De verdere lokale regels liggen vast in het Treasurystatuut.

Beleidskader & Verordeningen

- Besluit begroting en verantwoording
- Wet FIDO 2000
- Wet Rudo 2009 (Regeling uitzetting derivaten decentrale overheden)
- Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet HOF)
- Besluit schatkistbankieren 2013
- Financiële verordening 2017 (art. 212 van de Gemeentewet)
- Treasurystatuut gemeente Korendijk 2015

Wat willen wij bereiken?

Algemeen

Het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de vermogenswaarden, geldstromen en de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Wat gaan wij daarvoor doen?

Algemeen

Uitvoering geven aan de treasuryfunctie binnen de normen van de wet FIDO en het Treasurystatuut.

Rentevisie

Het rentepercentage voor "kort geld" (looptijd <1 jaar) was in 2018 negatief. Dit houdt in dat de gemeente creditrente ontvangt bij het aangaan van een kortlopende lening. Voor "lang geld" (looptijd >1 jaar) ligt het percentage iets hoger.

De economie in de eurozone trekt aan. De ECB blijft een ruim monetair beleid voeren, zij het dat er minder effecten worden aangekocht. De officiële tarieven zijn in 2018 nagenoeg gelijk gebleven.

Dienstverlening BNG

Met de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten is een raamovereenkomst met geïntegreerde dienstverlening afgesloten. Deze dienstverlening omvat:

- Elektronisch betalingsverkeer via rekening-courant;
- Korte kredietarrangementen (daggeldverstrekking en -opname, kasgeldleningen en termijndeposito's);
- Langlopende kredietverlening;
- Online informatiedienst.

Schatkistbankieren

Het schatkistbankieren verplicht decentrale overheden alle overtollige gelden groter dan 0,75% van het begrotingstotaal (met een minimum van € 250.000 en een maximum van € 2,5 miljoen) te beleggen bij het Rijk. Er is dus geen vrijheid om overtollige liquide middelen onder te brengen bij andere marktpartijen. Overtollige middelen mogen alleen in rekening-courant en via deposito's bij de schatkist worden aangehouden of onderling worden uitgeleend aan andere decentrale overheden.

Deelname van de decentrale overheden aan schatkistbankieren draagt bij aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector (Rijk en decentrale overheden gezamenlijk). Iedere euro die decentrale overheden aanhouden in de schatkist vermindert de externe financieringsbehoefte van het Rijk. Dit vertaalt zich direct door in een lagere staatsschuld.

Een ander algemeen gevolg van het schatkistbankieren is een verdere vermindering van de beleggingsrisico's waaraan decentrale overheden worden blootgesteld. Deze situatie kon zich in onze gemeente overigens niet voor doen door een verbod op risicovolle beleggingen in het Treasurystatuut.

Over de middelen die een decentrale overheid in de schatkist aanhoudt vergoedt het Rijk rente. Over het dagelijkse rekeningcourant saldo wordt de daggeldrente vergoed. Op deposito's is de rente afhankelijk van de looptijd. De hoogte van die rente is gelijk aan de rente waartegen de Nederlandse Staat zichzelf financiert op de geld- en kapitaalmarkten (de zogenoemde 'inleenrente').

De schatkist biedt geen leen- of roodstandfaciliteit aan. Hierdoor gebruikt de BNG de term schatkistbeleggen in plaats van schatkistbankieren.

Voor de uitvoering van het schatkistbankieren is er bij de BNG een SKB-werkrekening geopend waar overtollige gelden dagelijks naar toe worden afgeroomd. De BNG blijft tevens de overige geldhandelingen, zoals betalingen en ontvangsten verzorgen.

Rentekostenverdeling

De rentekosten is tegen 1,78 % op basis van de boekwaarde van de vaste activa ten laste van het product gebracht.

<i>bedragen x €1.000</i>		Rekening 2018
A	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	257
B	De externe rentebaten	-/-
Totaal door te rekenen externe rente (a-b)		257
C1	Rente doorberekend aan grondexploitatie	-/-
C2	Rente projectfinanciering toegerekend aan taakveld	-/-
Saldo door te rekenen externe rente (a-b-c)		256
D2	Rente over eigen vermogen	-
D1	Rente over voorzieningen	-
De aan taakvelden toe te rekenen rente		256
E	De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	-/-
F Renteresultaat op het taakveld treasury		-

Risicobeheer

Het risicobeheer is gericht op het beperken van financiële risico's. In het Treasurystatuut zijn richtlijnen en limieten opgenomen, die de basis vormen voor alle transacties op dit gebied. Daarnaast geeft de Wet FIDO normen voor het beperken van risico's. Het belangrijkste risico in dit kader is het renterisico, waarbij de kasgeldlimiet en de renterisiconorm belangrijke richtlijnen zijn voor de beperking daarvan.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is bedoeld om de renterisico's bij de vlottende schuld (schulden met een looptijd < 1 jaar) te beheersen. De wettelijke toegestane omvang bedraagt 8,5% van de totale lasten van de begroting.

bedragen x € 1.000

Kasgeldlimiet	Rekening 2017	Rekening 2018
Begrotingstotaal (oorspronkelijk)	19.845	23.074
Vastgestelde percentage	8,5%	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet	1.687	1.961

Alle bedragen in € x 1.000	jaarrek. 2016	jaarrek. 2017	jaarrek. 2018
Begrotingstotaal per 1 januari	20.506	19.844	19.844
Percentage kasgeldlimiet	8,5%	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet per 1 januari	1.744	1.688	1.688
Gem. overschot/ tekort vlottende middelen			
- 1e kwartaal	647	190	-767
- 2e kwartaal	879	313	-656
- 3e kwartaal	2.945	2.680	2.023
- 4e kwartaal	2.892	2.085	1.436
Gemiddeld per jaar (- = negatief saldo)	1.841	1.317	509
Gemiddelde ruimte kasgeldlimiet			
- 1e kwartaal	2.122	1.891	754
- 2e kwartaal	2.354	2.014	865
- 3e kwartaal	4.420	4.381	3.544
- 4e kwartaal	4.367	3.786	2.957
Gemiddeld per jaar (- = overschrijding)	3.316	3.018	2.030

Vanaf het 3^e kwartaal 2015 is er geen sprake meer geweest van een tekort aan financiële middelen. In 2018 is de kasgeldlimiet niet overschreden en zijn de overtollige gelden conform het verplichte schatkistbankieren uitgezet op een bankrekening bij het Ministerie van Financiën. Gedurende 2018 is er gemiddeld € 33.000 per dag uitgezet bij het Ministerie van Financiën.

Renterisiconorm

De renterisiconorm beoogt een zodanige opbouw van de leningenportefeuille dat het risico door renteaanpassing en herfinanciering van leningen beperkt blijft. De renterisiconorm bepaalt dat jaarlijks niet meer dan 20% van het begrotingstotaal voor herfinanciering of renteherziening in aanmerking mag komen.

De volgende tabel geeft de renterisiconorm voor de jaren 2017 t/m 2021 weer:

bedragen x € 1.000	Rekening 2017	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Stand van de begroting per 1/1	19.845	23.074	21.223	21.081	20.928
Vastgestelde percentage	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
Renterisiconorm	3.969	4.615	4.245	4.216	4.186
<i>Berekening Renterisico</i>					
Renteherzieningen	0	0	0	0	0
Aflossingen	725	725	725	525	480
Renterisico	725	725	725	525	480
10 Ruimte (+) / Overschrijding (-)	3.244	3.890	3.520	3.691	3.706

Uit de tabel kan worden geconcludeerd dat er geen sprake is van risico's op het overschrijden van de renterisiconorm. De bedragen van de begroting 2019 tot en met 2021 zijn nog gebaseerd op de begroting 2018-2021 van de gemeente Korendijk.

Uitgezette geldleningen

Onderstaand een overzicht van de uitgezette geldleningen per risicogroep:

Kredietrisico op verstrekte gelden (bedragen x € 1.000)		Restant schuld				
Risicogroep	Rekening 1-1-2017	Rekening 31-12-2017	Rekening 31-12-2018	Begroting 31-12-2019	Begroting 31-12-2020	Begroting 31-12-2021
Stim.fonds Volkshuisvesting startersleningen	200	200	287	400	400	400
Leningen sportverenigingen	22	20	0	0	0	0
Totaal verstrekte gelden	222	220	287	400	400	400

Garanties

Onderstaand een overzicht van de verstrekt garanties per risicogroep:

Kredietrisico op verstrekte garanties (bedragen x € 1.000)		Waarborggemeente				
Risicogroep	Rekening 1-1-2017	Rekening 31-12-2017	Rekening 31-12-2018	Begroting 31-12-2019	Begroting 31-12-2020	Begroting 31-12-2021
Woningcorporaties met garantie WSW	13.000	13.000	10.500	10.500	10.500	10.500
Verzorgingshuis Heemzicht	1.025	967	908	850	792	734
Semi overheidsinstellingen (bedrijvenpark)	1.728	1.728	1.208	1.208	1.208	1.208
Diversen	10	10	0	0	0	0
Totaal verstrekte garanties	15.763	15.705	12.616	12.558	12.500	12.442

In de tabel zijn alle verstrekte garanties opgenomen. Op dit moment zijn er voor deze garantstellingen geen betalingsachterstanden, waarbij de gemeente aangesproken wordt op de garantstelling.

Wij hebben voor een aantal groepen een gemeentegarantie verstrekt. De grootste groep betreft zogenaamde WSW-garantstellingen. Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) is actief als borgstellingsinstituut voor de sociale woningbouw. Met het aangaan van de zgn. "achtervangovereenkomst" lopen wij beperkte risico's door de zekerheid structuur.

Voor verstrekte gemeentegaranties voor de aankoop van een eigen woning ligt vanaf 2010 het risico volledig bij het Rijk. Aangezien hypotheeklen over het algemeen een looptijd hebben van dertig jaar, zullen de laatste garantstellingen voor particulieren nog tot 2040 doorlopen.

Opgenomen geldleningen

Onderstaand een overzicht van de bij de Bank Nederlandse Gemeenten opgenomen geldleningen:

Oor- spronkelijk bedrag	(bedragen x € 1.000)	Start datum	Eind datum	Type lening	Rente- percen- tage	Rekening Restant 1-1-2018	Rekening Rente	Rekening Aflossing	Rekening Restant 31-12-2018	Begroting Restant 31-12-2019	Begroting Restant 31-12-2020	Begroting Restant 31-12-2021
2.723		01-08-1995	01-08-2020	lineair	4,470	218	8	109	109	0	0	0
2.269		01-08-1995	01-08-2020	lineair	4,470	181	6	91	90	0	0	0
1.135		28-12-1995	01-04-2020	lineair	6,590	136	7	45	91	46	0	0
3.500		19-12-2002	19-12-2027	lineair	5,530	1.400	71	140	1.260	1.120	980	840
3.500		19-12-2002	19-12-2027	lineair	4,800	1.400	67	140	1.260	1.120	980	840
5.000		28-02-2005	28-02-2030	lineair	4,055	2.600	99	200	2.400	2.200	2.000	1.800
18.127						5.935	258	725	5.210	4.486	3.960	3.480

Bovenstaande geldleningen zijn afgesloten met een vaste rente en zijn niet boete vrij aflosbaar,

Ontwikkeling van de schuldpositie

Het belang van het volgen van de ontwikkeling van de schuldpositie wordt de laatste jaren steeds belangrijker. Wij hebben daarom een aantal ratio's uitgewerkt (debt ratio, netto schuld als percentage van het totaal van de jaarrekening en netto schuld als bedrag per inwoner).

Bedragen x € 1.000	Landelijk gemiddeld	Kritische norm	2016 rek.	2017 rek.	2018 rek.
Debt ratio	58%	80%	31%	31%	33%
Netto schuld / lasten begroting	44%	100%	14%	15%	26%
Netto schuld per inwoner	€ 1.759	n.v.t.	€ 457	€ 452	€ 492

Debt ratio

De debt ratio drukt uit in hoeverre het totale bezit op de balans is belast met schulden. Een ratio van 61% tot 65% wordt als veilig beschouwd. Als kritische grens wordt 80% gehanteerd. In 2018 komt het percentage van de debt ratio voor de gemeente Korendijk uit op 33%. Dit percentage is aanzienlijk lager dan het landelijk gemiddelde.

Netto schuld als percentage van de jaarrekening

De netto schuld wordt uitgedrukt in een percentage van de begroting. Een ratio tussen de 31% en 35% in de jaren 2018 tot en met 2021 wordt als veilig beschouwd. De kritische grens ligt bij 100%. Bij overschrijding van deze grens moet worden beoordeeld of de uitvoering van investeringen kan doorgaan zonder dat hiervoor nieuwe financieringsmiddelen moeten worden aangetrokken. Het percentage van onze gemeente komt in 2018 uit op 26% en is zonder meer goed te noemen.

Netto schuld per inwoner

De netto schuld per inwoner is het resultaat van de boekwaarde van de vaste geldleningen gedeeld door het totaal aantal inwoners. Wij hebben in 2018 een netto schuld per inwoner van € 491 wat aanzienlijk lager is dan het landelijk gemiddelde.

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Netto Schuldquote (bedragen x € 1.000)		Rekening 2016	Rekening 2017	Rekening 2018
A	Vaste schulden (cf. art 46 BBV)	6.661	5.936	5.210
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	2.972	3.026	1.808
C	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	330	432	357
Totaal		9.963	9.394	7.375
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid d,e en f)	603	602	668
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	5.788	5.140	722
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	249	40	3
G	Overlopende activa (cf. art 40a BBV)	199	286	2.245
Totaal		6.839	6.068	3.638
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (excl. mutaties reserves)	22.368	21.570	22.565
Netto Schuldquote gecorrigeerd (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		14%	15%	17%

Een netto schuldquote kleiner dan 100% is voldoende te noemen. De netto schuldquote van onze gemeente ligt in 2018 ruim onder de 100% en is hiermee goed te noemen.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves (algemene reserves en bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Solvabiliteit (bedragen x € 1.000)		Rekening 2016	Rekening 2017	Rekening 2018
A	Eigen vermogen (cf.art.42 BB)	10.758	11.333	11.211
B	Balanstotaal	21.938	21.937	19.729
Solvabiliteit (A/B) x 100%		49%	52%	57%

Een solvabiliteitsratio groter dan 50% is voldoende te noemen. De solvabiliteitsratio van de gemeente is in 2018 57% en in is dus ruim voldoende.

Beleggingen in aandelen

Het gemeentelijk aandelenbezit bestaat uit aandelen Eneco, Evides en BNG.

De dividenduitkeringen worden ingezet als algemeen dekkingsmiddel. De hoogte van de geraamde dividenden is gebaseerd op het gemiddelde van de laatste vier jaar. Er wordt geen rekening gehouden met extra, incidentele dividenden uit het verleden in de ramingen.

Aandelen- beztit (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde	Begroting 2017	Rekening 2017	Rekening 2018
Eneco	227	220	224	204
Evides	80	120	119	103
BNG	74	30	49	75
Totaal	381	370	392	382
Gemiddeld rendement		97%	103%	100%

Eneco is bezig met de voorbereiding van een splitsingsplan. Geïntegreerde energie-bedrijven (energiebedrijven met zowel netbeheer als productie, handel en levering) moeten in zelfstandige bedrijven worden gesplitst. In een eerder stadium is de gemeenteraad hierover al geïnformeerd. Op dit moment is nog niet definitief duidelijk wat dit betekent voor het aandelenpakket en het dividend.

Debiteuren- en crediteurenbeheer

Via periodieke rapportages wordt de tijdige betaling aan crediteuren en de tijdige inning van debiteuren gevolgd. Door de toegenomen belangstelling voor het betalingsgedrag van gemeenten zijn de interne richtlijnen om tot tijdige betaling van crediteuren te komen verscherpt. Wij streven er naar dat wij van 95% van onze facturen binnen 2 weken betalen. De omvang van het debiteurenbestand is van beperktere omvang, omdat de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen wordt uitgevoerd door het S.V.H.W.

Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet HOF)

De Wet HOF is vooral van invloed op het investeringstempo van de gemeente en de wijze van omgaan met reserves. Hierbij wordt op basis van het kasstelsel bepaald of de gemeente binnen het toegestane EMU-saldo blijft. Bij overschrijding van de EMU-norm zijn er in de wet geen sancties opgenomen. Op dit moment wordt het EMU saldo twee maal per jaar gemonitord aan de hand van de resultaten hiervan worden eventueel benodigde maatregelen met betrekking tot investeringen genomen. Het sanctie mechanisme van de Minister van Financiën is vervangen door een correctiemechanisme. Als een meerjarige overschrijding van de vastgestelde norm voor het EMU-saldo van de decentrale overheden dreigt heeft de Minister de mogelijkheid met behulp van het correctiemechanisme het EMU-saldo van de decentrale overheden te beheersen.

EMU-saldo

Het EMU-saldo of vorderingensaldo is het financieringssaldo minus deelname aan bedrijven en inkomsten uit kredietverstrekking van een land dat lid is van de Europese Economische en Monetaire Unie (WMU). Het EMU-saldo is door de EMU ingevoerd om vergelijkingen tussen de verschillende Eurolanden te kunnen maken. In het Stabiliteits- en Groeipact zijn een reeks afspraken tussen landen van de EMU om de financiële stabiliteit van de EU en de eurozone te waarborgen. Hierin is onder andere opgenomen dat er een grens aan het nationale begrotingstekort op 3% wordt gesteld.

Vanwege de economische recessie en het overschrijden van deze grens door lidstaten zijn de afspraken in het Stabiliteits- en Groeipact verscherpt. Dit houdt in dat er bij een overtreding een boete kan worden opgelegd.

De Europese afspraken vormen de basis van de Wet HOF. De wet bepaalt dat niet alleen het Rijk, maar ook de decentrale overheden zich aan de eisen moeten houden. Het aandeel van de decentrale overheden in de 3% norm is 0,5%, waarvan weer 0,32% is toebedeeld aan de gemeenten.

In de volgende tabel wordt is EMU-saldo van de gemeente Korendijk berekend:

Berekening EMU-saldo rekening 2018

Omschrijving		rek.2016 x € 1.000	rek. 2017 x € 1.000	begr 2018 x € 1.000	rek. 2018 x € 1.000
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	2.200	515	-933	-124
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	614	724	878	1.373
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	111	-30	75	-44
4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	1.724	1.338	1.388	1.592
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4				
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord				
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	22	89	65	96
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	982	487	308	292
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen				
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten				
11	Verkoop van effecten:				
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)				
b	Zo ja wat is de verwachte boekwinst op de exploitatie?				
Berekend EMU-saldo		2.161	269	-1.125	-191
Referentie Waarde (circulaire alg.uitk)		-760	-747	-868	-868
Ruimte (positief te kort/ negatief is beschikbaar)		-2.921	-1.016	257	-677

Uit deze bovenstaande berekening blijkt dat de door het rijk gestelde norm in 2018 niet overschreden is.

Paragraaf 5 - Grondbeleid

Inleiding

In de Paragraaf Grondbeleid wordt jaarlijks het door de gemeente te voeren grondbeleid vormgegeven. Het uitgangspunt is hierbij dat de gemeente een faciliterende rol inneemt. Alleen als de gemeentelijke regie zeer gewenst is, kan de gemeente een actieve rol innemen. Er is dan ook geen budget voor het strategisch verwerven van gronden.

Uiteraard kent de gemeente ook particuliere plannen. Op basis van ruimtelijke uitgangspunten is de gemeente veelal bereid om een overeenkomst te sluiten over de herontwikkeling van een dergelijke locatie. Daarbij is het uitgangspunt dat de kosten gedragen worden door de ontwikkelende partij. De gemeente heeft de mogelijkheid om te kiezen voor de meest optimale vorm van kostenverhaal voor gerealiseerde openbare voorzieningen, bijvoorbeeld via het exploitatieplan.

Daarnaast heeft het grondbeleid een financiële impact omdat bij de uitvoering ervan financiële middelen worden ingezet. Hierdoor ontstaan risico's voor de gemeente die van grote invloed kunnen zijn op de financiële positie van de gemeente. Om deze risico's te beperken en te beheersen, worden jaarlijks de grondexploitaties herzien.

De verslaglegging in de paragraaf grondbeleid gaat over het te voeren grondbeleid en de verantwoording over de uitvoering ervan. Hierbij is er een vrijheid in de opstelling van deze paragraaf, maar moet wel aan de regelgeving van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) worden voldaan.

Artikel 16 van het BBV geeft aan dat in de verslaglegging aandacht moet worden gegeven aan de onderstaande punten:

- Een visie op het Grondbeleid in relatie tot de uitvoering van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- Een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- Beleidsuitgangspunten over de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Visie grondbeleid

Het programma 'Fysieke & ruimtelijke kwaliteit' van de begroting is onder andere gericht op het gemeentelijk grondbeleid en de uitvoering ervan. De doelstellingen vanuit dit programma zijn opgenomen in de begroting.

Daarnaast zijn nog het collegeprogramma en een aantal beleidsnota's, zowel lokaal als regionaal, richtinggevend voor de uitvoering van het grondbeleid. Het gaat hierbij om de volgende gemeentelijke beleidsdocumenten:

- Bouwverordening gemeente Korendijk 2012
- Huisvestingsverordening Korendijk 2015-2019
- Verordening Regiofonds Hoeksche Waard 2015
- Structuurvisie Hoeksche Waard 2009 en uitvoeringsprogramma 2015-2018
- Omgevingsvisie gemeente Korendijk 2030
- Snippergroenbeleid Korendijk 2011
- Woonvisie Hoeksche Waard 2015 en woningbouwprogramma 2017
- Verordening startersleningen Korendijk 2016

Voor de inhoud van deze notities, verordeningen en beleidsdocumenten wordt verwezen naar de betreffende stukken zelf.

Ook wettelijke instrumenten en de jurisprudentie spelen een grote rol bij het hanteren van het grondbeleid. Hierbij valt te denken aan:

- Wet ruimtelijke ordening (Wro), waarin opgenomen de zogenaamde Grondexploitatiewet (afdeling 6.4 Wro). Het is mogelijk om via het exploitatieplan de gewenste vorm van uitvoering af te dwingen bij het realiseren van gebiedsontwikkelingen.
- Het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) geeft de kostenelementen die kunnen worden opgenomen in een exploitatieplan.
- Andere instrumenten zijn: de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg), Onteigeningswet, de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), Woningwet en het Burgerlijk Wetboek. Daarnaast zijn er nog een aantal wetten en regelingen die het grondbeleid raken.

Uitvoering grondbeleid

Bij het verhalen van kosten, zoals bedoeld in de Grondexploitatiewet staat het private spoor met het hanteren van de zogenaamde anterieure overeenkomst voorop.

We zien een aantal wettelijke ontwikkelingen op ons af komen die gevolgen hebben voor ons grondbeleid. Zo zal de Omgevingswet als vervanger van een aantal wetten een grote invloed gaan krijgen op het toekomstige grondbeleid. De Aanvullingswet als onderdeel van de Omgevingswet is in procedure gebracht en met deze wet wordt het grondbedrijfs-instrumentarium gemoderniseerd om zowel actief als faciliterend grondbeleid mogelijk te maken.

Het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) geeft jaarlijks nieuwe richtlijnen, of stelt de richtlijnen bij voor de grondbedrijfsfunctie.

In het kader van een realistische programmering van woon- en werklocaties gelden de volgende uitgangspunten:

Bedrijventerreinen/ werklocaties

De Hoeksche Waardse gemeenten hebben een bedrijventerreinprogrammering met de provincie Zuid-Holland afgesproken voor de periode 2014-2030. Vraag en aanbod van bedrijventerreinen is daarmee kwantitatief en kwalitatief met elkaar in evenwicht gebracht. Er zijn drie categorieën te onderscheiden: ontwikkelen, niet ontwikkelen en visie.

Op basis van een jaarlijkse actualisatie van de grondexploitatie wordt in de gemeentelijke begroting en de jaarrekening rekening gehouden met de financiële positie van het regionale bedrijventerrein. Op basis van de in maart 2019 plaatsgevonden actualisatie moet er door de gemeente Korendijk per 31 december 2018 een voorziening gevormd zijn van € 320.100. Per 1 januari 2018 was de voorziening € 337.600 groot. Het bedrag van de afwaardering van € 17.500 is ten gunste van de exploitatie 2018 verantwoord. Voor meer informatie over het regionale bedrijventerrein verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen.

Actuele prognose van bouwgronden in exploitatie (BIE)

Voor de projecten die daadwerkelijk tot ontwikkeling komen, of al in ontwikkeling zijn gekomen, wordt/is een grondexploitatie vastgesteld. Jaarlijks worden de grondexploitaties geactualiseerd. De actualisatie heeft in oktober 2018 plaatsgevonden door Bucaris. Op deze wijze is een vrij nauwkeurig inzicht in het uiteindelijke verloop van het plan. Tevens dient deze jaarlijkse actualisering als toetsingskader voor het verloop in de afgelopen periode.

In de actualisatie wordt van de volgende uitgangspunten uitgegaan:

- De gemeente gaat primair uit van een passief c.q. faciliterend grondbeleid.
- Plannen dienen in principe kostendekkend te zijn; winstgevende plannen moeten waar nodig verliesgevende plannen dekken.
- Voor verlieslatende plannen wordt een voorziening gevormd ter hoogte van het verwachte verlies op eindwaarde.
- Winstnemingen vinden plaats bij het afsluiten van een project of, bij tussentijdse winstneming, als er geen belangrijke onzekerheden bestaan ten aanzien van de nog te realiseren kosten en/of baten. Hiervoor wordt de methode 'percentage of completion' gebruikt.
- De kosten worden geïndexeerd met een percentage van 2,5.
- De ontvangsten worden voorzichtigheidshalve geïndexeerd met een percentage van 1%.
- Projecten worden boekhoudkundig afgerond, inclusief de verwachte winst- of verliesnemingen, in het jaar waarin de laatste uitgave dan wel ontvangst is geraamd.

De actuele bouwgrondexploitaties zijn:

- Uitbreiding Goudswaard
- Uitbreiding Nieuw-Beijerland
- Uitbreiding Piershil
- Uitbreiding Zuid-Beijerland
- Voormalige dorpshuizen Goudswaard en Piershil (opgestart in 2017 en af te ronden in 2020).

In de volgende tabel worden per complex inzicht gegeven in de boekwaarde per 1 januari 2018 en de verwachte eindresultaten per 2019 en 2020. De prognose wordt jaarlijks geactualiseerd door het herzien van de grondexploitaties. Deze herziene grondexploitaties worden door de raad vastgesteld en van budget voorzien. Door Bucaris zijn de grondexploitaties op 17 oktober 2018 geactualiseerd. De uit de actualisatie voortvloeiende wijzigingen zijn verwerkt in de door de raad op 4 december 2018 vastgestelde 9^e begrotingswijziging van 2018.

Berekening batig saldo van de in exploitatie zijnde bouwgrondexploitatie.

	Totaal	G'waard	Nw-B'land	Piershil	Zd-B'land	Dorpshuis
Verwerkingskosten	-3.496	-239	-1.306	-354	-1.597	0
Grondverkoppen 2014	327	127	200			
Boekwaarde 01-01-2015	-3.169	-112	-1.106	-354	-1.597	0
Lasten 2015	-139	-26	-12	-11	-90	0
Grondverkoppen 2015	2.429	119	1.290		1.020	0
Boekwaarde 31-12-2015	-879	-19	172	-365	-667	0
Lasten 2016	31	1	51	-8	-13	0
Grondverkoppen 2016	919	239		77	603	0
Voorlopige winst 2016	-465	-130	-125		-210	0
Boekwaarde 31-12-2016	-394	91	98	-296	-287	0
Lasten 2017	-105		-60	-9	-21	-15
Grondverkoppen 2017	691			99	389	203
Voorlopige winst 2017	-220	-16	-47	-51	-78	-28
Boekwaarde 31-12-2017	-28	75	-9	-257	3	160
Lasten 2018	-97	-3	-33	-20	-39	-2
Grondverkoppen 2018	292		43	195	54	
Voorlopige winst 2018	-38	-1	11	-50	3	-1
Boekwaarde 31-12-2018	129	71	12	-132	21	157
Lasten 2019	-186	-39	-46	-84	-10	-7
Grondverkoppen 2019	238		44	194		
Voorlopige winst 2019	-68	-32	-10	-15	-11	
Boekwaarde 31-12-2019	113	0	0	-37	0	150
Lasten 2020	-74			-20		-54
Grondverkoppen 2020	77			77		
Voorlopige winst 2020	-116			-20		-96
Boekwaarde 31-12-2020	0	0	0	0	0	0
Jaar afsluiting plan	2021.	2019.	2019.	2020.	2019.	2020.
In december 2018 zijn de exploitatieberekeningen van de nog lopende plannen geactualiseerd. Naar verwachting zullen bovenvermelde plannen in 2019 en 2020 afgesloten worden. Op basis van de verplichte voorschriften worden vanaf 2016 voorlopige winsten toegevoegd aan de algemene reserve. In 2018 is € 68.000 toegevoegd aan de algemene reserve. Voor de komende jaren is er nog sprake van een winstverwachting van € 184.000 (68 + 116).						
winsten per plan	2016. tgv res.	2017. tgv res.	2018. tgv res.	2019. raming	2020. raming	Totaal
1. bouwgrond Goudswaard	130	16	1	32		179
2. bouwgrond Nieuw-Beijerland	125	47	-11	10		171
3. bouwgrond Piershil		51	50	15	20	136
4. bouwgrond Zuid-Beijerland	210	78	-3	11		296
5. locatie dorpshuizen		28	1		96	125
	465	220	38	68	116	907
Cumulatieve winst	465	685	723	791	907	907
(bedragen x € 1.000)						

Toelichting op de gebiedsontwikkelingen

Gesloten complexen

In 2018 zijn er geen complexen afgesloten, alle lopende complexen uit 2016 lopen door tot na 2018.

Actuele complexen

In 2012 zijn 4 complexen geopend voor de uitbreidingslocaties voor de kernen Goudswaard, Piershil, Zuid-Beijerland en Nieuw-Beijerland. Alle 4 deze complexen lopen nog en zijn niet afgesloten in 2018. Op deze locaties worden door marktpartijen woningen ontwikkeld waarbij de gemeente een faciliterende rol heeft om zo de risico's

voor de gemeente zoveel mogelijk te beperken. In de loop van 2016 is ook de herontwikkeling van de Dorpshuizen in Piershil en Goudswaard opgestart, zodat er voor deze actualisatie nu 5 lopende complexen meegenomen worden. Ook bij de herontwikkeling van de dorpshuizen heeft de gemeente voornamelijk een faciliterende rol.

Voor de kernen Goudswaard, Piershil en Zuid-Beijerland heeft een aanbesteding plaatsgevonden met als kenmerk dat de locaties voor rekening en risico van de marktpartijen worden ontwikkeld en gerealiseerd. De opbrengsten voor de gemeente bestaan uit een grondbod voor de in te brengen gemeentelijke percelen. Uit deze grondopbrengsten moeten alle gemeentelijke projectkosten worden betaald.

Voor de uitbreidingslocatie Nieuw-Beijerland is een anterieure overeenkomst van grondexploitatie gesloten met een marktpartij die naast de gemeente gronden ook een eigen grondpositie heeft in het exploitatiegebied.

Voor de herontwikkeling van de dorpshuizen in Goudswaard en Piershil heeft een niet openbare aanbesteding plaats gevonden. Met de winnaar van deze aanbesteding is een samenwerkingsovereenkomst gesloten waarbij de locaties voor rekening en risico van de marktpartij worden ontwikkeld en gerealiseerd (inclusief kosten sloop, bouw- en woonrijpmaken). De opbrengsten voor de gemeente bestaan uit de verkoop opbrengsten van de 2 dorpshuizen in huidige staat. Uit deze opbrengsten moeten alle gemeentelijke projectkosten worden betaald plus de aanleg van een speelvoorziening op de locatie.

Voor de 5 locaties zijn de grondbiedingen en de daarbij behorende voorwaarden vastgelegd in contracten. Om inzicht te krijgen of de gesloten contracten met de bijbehorende grondbiedingen kostendekkend zijn, zijn in 2014 globale financiële verkenningen opgesteld. Deze verkenningen zijn in 2015, 2016, 2017 en 2018 geactualiseerd in het kader van de jaarrekening. Deze laatste actualisatie t.b.v. de jaarrekening 2018 is het vertrekpunt van de huidige tussentijdse actualisatie.

Vennootschapsbelasting in relatie tot grondexploitaties

Op het moment van opstellen van deze jaarrekening is nog niet duidelijk in hoeverre we onder de heffing van de Vennootschapsbelasting vallen en of er gevolgen zijn voor de saldo van de grondexploitaties. Op advies van Deloitte heeft er in oktober 2018 een nihil aangifte plaatsgevonden over de jaren 2016 en 2017. Naar verwachting is er over 2018 ook geen vennootschapsbelasting verschuldigd.

Winstneming en het nemen van verliezen

Winstneming

De gemeente hanteert voor het doen van tussentijdse winstnemingen het principe van 'percentage of completion' (POC).

Het pakket aan maatregelen dat vanuit het BBV vanaf 2016 voor grondexploitatie van kracht is geworden, zorgt er in zijn algemeenheid voor dat de risico's binnen grondexploitaties in belangrijke mate worden beperkt (minder kosten, kortere looptijd etc.).

Daarnaast wordt de voorzichtigheid in tussentijdse winstneming gewaarborgd in de vereiste voorwaarden voor de POC-methode (het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én de kosten zijn gerealiseerd).

Verliezen

De voorschriften BBV verplichten ons om bij verwachte verliezen een voorziening te vormen ter hoogte van het verwachte verlies.

Per 2018 zijn er geen gemeentelijke grondexploitatieprojecten die verlieslatend zijn.

Reserves, voorzieningen en risico's

Reserves

De gemeente heeft geen aparte reserve voor het afdekken van kosten van gebiedsontwikkelingen. Winsten of (toekomstige) verliezen komen primair ten gunste dan wel ten laste van de algemene reserve.

Voorziening regionaal bedrijventerrein

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording is de te verwachten verliezen op grondexploitaties een voorziening te worden getroffen.

Risico's

De woningmarkt trekt weer aan. De uitbreidingsplannen van Goudswaard, Nieuw-Beijerland, Piershil en Zuid-Beijerland worden naar verwachting in 2019/2020 afgesloten en sluiten met een batig saldo. Op deze plannen wordt dus geen substantieel financieel risico meer gelopen.

Kengetal Grondexploitatie

De afgelopen jaren is (landelijk) gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Er moet jaarlijks wordt beoordeeld of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

Het kengetal grondexploitaties geeft een indicatie van de hoogte van de voorraad bouwgrond en de stand van het onderhanden werk bouwgrondexploitatie. Hoe lager het percentage hoe beter. De signaleringswaarde van de Provincie geeft aan dat een percentage < 20% voldoende tot goed is. Voor de gemeente Korendijk is dit percentage voor 2018 berekend op nihil. Door de lage boekwaarde van de bouwgrond van de nog lopende uitbreidingsplannen wordt er geen risico gelopen.

Zie voor een uitleg over dit kengetal de paragraaf 'weerstandsvermogen en risicobeheersing'.

Paragraaf 6 – Verbonden partijen

Algemeen

Een verbonden partij is volgens het BBV een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Een financieel belang is een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat of het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Een bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij door vertegenwoordiging in het bestuur hetzij door stemrecht.

Verbonden partijen zijn onmisbaar voor de uitvoering van gemeentelijke taken. Als de schaal van een gemeente te klein is om een taak goed uit te kunnen voeren is het onderbrengen van deze taak bij een verbonden partij veelal de aangewezen oplossing. Door schaalvergroting kan een grotere graad van specialisatie worden bereikt. Ook kunnen daardoor kosten worden bespaard en kunnen verbonden partijen veelal een betere continuïteit garanderen.

De laatste jaren is landelijk gezien sprake van steeds bredere aandacht voor verbonden partijen. Daarbij hebben in veel gemeenten discussies plaatsgevonden over de rollen van de gemeenten in relatie tot die van verbonden partijen. Ook werden gemeenten geconfronteerd met toenemende financiële tekorten bij enkele gemeenschappelijke regelingen, wat vragen oproept over (het gebrek aan) een goede governance bij de betreffende verbonden partij.

Uitwerking Nota verbonden partijen gemeenten Hoeksche Waard

Iedere gemeente heeft op basis van de eigen autonomie een eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van verbonden partijen, maar voor de effectuering daarvan heeft de gemeente de andere deelnemende gemeenten nodig. Gezamenlijke aansturing en regievoering zijn nodig om tot een gemeenschappelijke strategie te kunnen komen. De gemeenteraden van de Hoeksche Waardse gemeenten hebben in 2014/2015 daarom de Nota verbonden partijen gemeenten Hoeksche Waard vastgesteld (hierna: de Nota).

In het voorjaar 2015 heeft de uitwerking van de Nota plaatsgehad ("Uitwerking Nota verbonden partijen"). Op grond daarvan is vervolgens in beeld gebracht in hoeverre de governance bij de verbonden partijen op orde is en welke verbeteringen nog kunnen worden bereikt. Hieruit blijkt dat bij de verbonden partijen waaraan de Hoeksche Waardse gemeenten deelnemen de vereiste bestuurs- en beheersingsmiddelen in opzet en bestaan aanwezig zijn. Er is aan allerlei "knoppen te draaien".

Gebaseerd op het door de Raad voor het openbaar bestuur uitgebrachte advies "Wisselwerking tussen gemeenteraden en verbonden partijen" is de regionale notitie "Naar een goede wisselwerking tussen de raden en verbonden partijen" opgesteld. Kern is dat in plaats van gebruik te maken van het formele instrumentarium het veel effectiever is om in gesprek te gaan met de verbonden partijen. De notitie is in het voorjaar 2017 door de vijf raden vastgesteld.

Op het niveau van Zuid-Holland Zuid is sinds juni 2015 een Denktank Grip op gemeenschappelijke regelingen ZHZ actief. Hierin hebben per subregio een griffier en enkele raadsleden zitting. Namens de Hoeksche Waard namen de raadsleden de heer L.P. Kerpel (Binnenmaas) en de heer L.P. Hoek (Korendijk) hieraan deel. De denktank heeft tot doel om aanbevelingen te doen voor de verbetering van de relaties tussen de gemeenteraden en de drie gemeenschappelijke regelingen op ZHZ-niveau: Dienst Gezondheid en Jeugd ZHZ, Omgevingsdienst ZHZ en Veiligheidsregio ZHZ. Inmiddels heeft de denktank zijn adviezen en aanbevelingen opgeleverd. Deze zijn op 2 juli 2018 besproken in de Klankbordgroep Hoeksche Waard en zullen naar verwachting begin 2019

separaat aan de nieuwe gemeenteraad worden aangeboden. Aan de hand daarvan zal worden gezien of er aanleiding bestaat om de Nota verbonden partijen te actualiseren.

Beleidskader/Verordeningen

De volgende notities en verordeningen vormen de basis voor het beleid voor verbonden partijen:

- Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV, 2016)
- Wet gemeenschappelijke regelingen (gewijzigd per 1 januari 2015)
- Financiële verordening gemeente Korendijk 2017
- Raadsbesluit vaststelling en uitwerking Nota verbonden partijen gemeenten Hoeksche Waard (12 mei 2015)
- Raadsbesluit vaststelling notitie Naar een goede wisselwerking tussen gemeenteraden en verbonden partijen in de Hoeksche Waard (9 mei 2017)

Risicoprofiel

Op grond van het BBV dient in de paragraaf verbonden partijen per verbonden partij een risicoprofiel te worden opgenomen. Deze risicoanalyse is in regionaal verband samengesteld. Hierbij is gebruik gemaakt van een beproefde methodiek, waarbij de financiële en bestuurlijke risico's in beeld zijn gebracht. In de betreffende programma's wordt overigens ook uitgebreider stil gestaan bij de gemeenschappelijke regelingen met een hoog risicoprofiel.

Financiële risico's verbonden partijen

Onderstaand is weergegeven op welke manier de financiële analyse wordt uitgevoerd. Er worden zeven vragen gesteld. De vragen richten zich met name op de begrippen control en governance en daarmee op sturing, beheersing, verantwoording en toezicht. Wanneer overwegend "laag" wordt gescoord is de eindconclusie van de financiële analyse dat ook "laag" wordt gescoord. De vragen zijn nadrukkelijk bedoeld als hulpmiddel voor het doen van een analyse. Omdat niet alle vragen geheel kwantificeerbaar zijn, is discussie over de scores mogelijk.

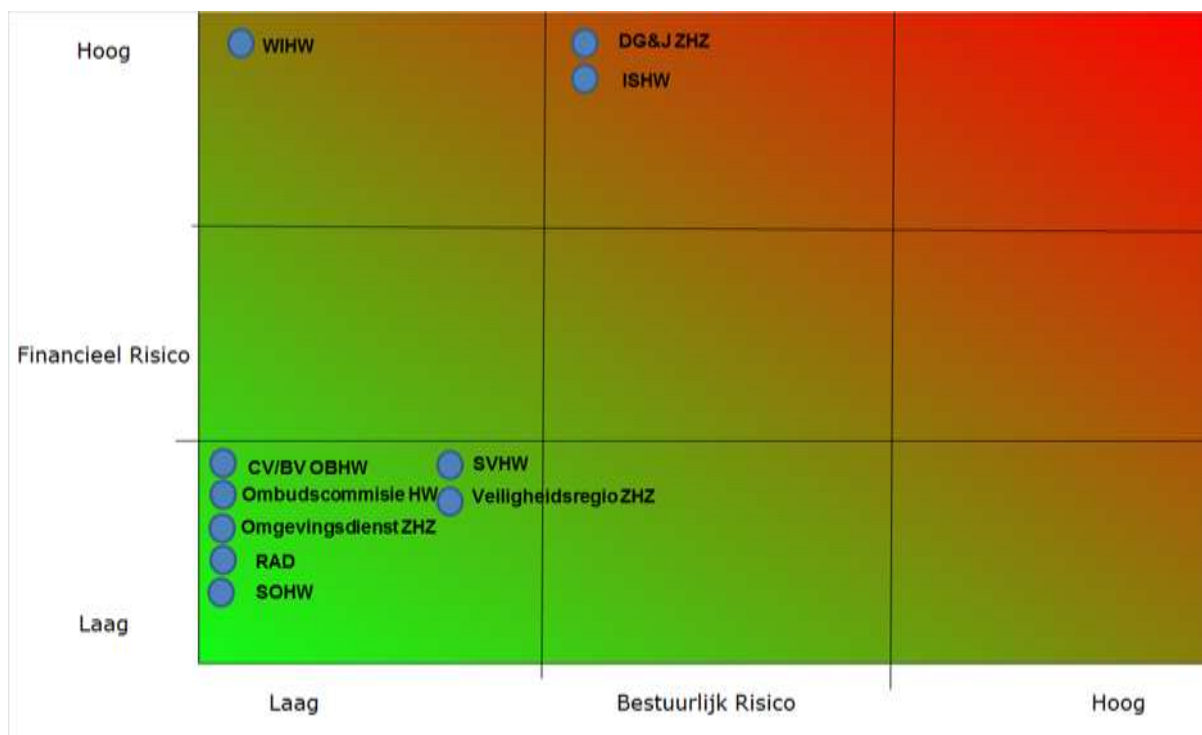
Vragen	Laag	Gemiddeld	Hoog
1. Omvang jaarlijkse financiële bijdrage	< 450.000	450.000-1.000.000	> 1.000.000
2. Is het weerstandsvermogen in de verbonden partij toereikend?	Volledig	Deels	Niet
3. Benodigd gemeentelijk weerstandsvermogen op basis van risico's bij de verbonden partijen	< 45.000	45.000-100.000	>100.000
4. In hoeverre is de gemeente financieel aansprakelijk?	Niet	Gedeeltelijk	Volledig
5. Is de organisatie in staat om financieel bij te sturen?	Volledig	Deels	Niet
6. Is de bedrijfsvoering van de organisatie op orde?	Ja	Gedeeltelijk	Nee
7. Is de kwaliteit van het risicomanagement van de organisatie op orde?	Ja	Gedeeltelijk	Nee

Bestuurlijke (inhoudelijke) risico's verbonden partijen

Onderstaand is weergegeven op welke manier de bestuurlijke analyse wordt uitgevoerd. Er worden zeven vragen gesteld. Naast de aandacht voor control en governance in de financiële analyse (de zogenoemde "hard controls") komen hier ook de zogenoemde "soft controls" aan bod. Denk hierbij aan begrippen als welwillendheid, leiderschap, integriteit en vertrouwen. Wanneer overwegend "laag" wordt gescoord is de eindconclusie van de bestuurlijke analyse dat ook "laag" wordt gescoord. De vragen zijn ook hier nadrukkelijk bedoeld als hulpmiddel voor het doen van een analyse. Omdat niet alle vragen geheel kwantificeerbaar zijn, is discussie over het scoren mogelijk.

Vragen	Laag	Gemiddeld	Hoog
1. In hoeverre komt het gemeentelijk belang overeen met het belang van de organisatie?	Volledig	Gedeeltelijk	Minimaal
2. Is er invloed op de samenstelling van het bestuur?	Ja		Nee
3. Is de gemeente vertegenwoordigd in het bestuur (en in welke stemverhouding)?	DB	AB/overig	Nee
4. Zijn er duidelijke afspraken over doelen en te leveren prestaties en worden deze afspraken nagekomen?	Ja	Gedeeltelijk	Nee
5. In welke mate is er vertrouwen in bestuur en/of directie van de verbonden partij?	Maximaal	Gemiddeld	Minimaal
6. Zijn er duidelijke afspraken over informatievoorziening?	Ja	Gedeeltelijk	Nee
7. In hoeverre zijn de te leveren prestaties van invloed op de realisatie van gemeentelijke beleidsdoelstellingen?	Minimaal	Gemiddeld	Maximaal

Gelet op de vele noodzakelijke werkzaamheden ter voorbereiding op de start van de nieuwe gemeente per 1 januari 2019 en de daarbij gestelde prioriteiten wordt onderstaand volstaan met de regionaal opgestelde risicoanalyse zoals die is gemaakt voor de afzonderlijke gemeentebegrotingen 2018. Bij de voorbereiding van de programmabegroting 2020-2023 wordt de risicoanalyse weer geactualiseerd. Per verbonden partij wordt expliciet het bestuurlijk én het financiële risico benoemd. Hoge scores en daar waar de resultaten afwijken van de analyse van vorig jaar worden in de afzonderlijke programma's toegelicht. op De gecombineerde financiële en bestuurlijke analyse leidt tot het volgende risicoprofiel van de gemeenschappelijke regelingen:



Ontwikkelingen verbonden partijen

Nieuwe verbonden partijen

Er bestaan op dit moment geen voornemens om (op korte termijn) nieuwe verbonden partijen aan te gaan.

Beëindigen van verbonden partijen

GR'en ISHW, SOHW en WIHW

Op grond van artikel 41 lid 1 van de Wet algemene regels herindeling (hierna Wet Arhi) vervallen gemeenschappelijke regelingen waaraan uitsluitend wordt deelgenomen door gemeenten welk gebied in zijn geheel tot een en dezelfde gemeente komt te behoren met ingang van de datum van herindeling. Het bestuur van die gemeente treft in verband hiermede de nodige voorzieningen.

In dit kader heeft de stuurgroep Hoeksche Waard op 30 januari 2018 ingestemd met het deeladvies van de werkgroep Verbonden partijen ten aanzien van de gemeenschappelijke regelingen ISHW, SOHW en WIHW. Deze regelingen houden op 1 januari 2019 op te bestaan en de ambtelijke organisaties gaan volledig onderdeel uitmaken van de nieuwe gemeente Hoeksche Waard.

GR Openbaar Primair Onderwijs Hoeksche Waard

Ook de GR OPOHW vervalt per 1 januari 2019 van rechtswege. De stuurgroep Hoeksche Waard stemde op 10 april 2018 in met het vervolgadvis van de werkgroep Verbonden partijen om samen met ACIS na te denken hoe vanaf dat moment het toezicht op de werkzaamheden van het bestuur van de Stichting ACIS het beste kan worden vormgegeven. Hiertoe wordt begin 2019 een separaat voorstel aan de raad voorgelegd.

Wijzigingen van bestaande verbonden partijen

GR Samenwerking Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling (SVHW)

De raad heeft op 13 december 2018 het college toestemming verleend tot instemming met de tweede wijziging van de GR SVHW 2015.

Juridische omzetting GR Regionale Afvalstoffendienst Hoeksche Waard naar overheids BV

In januari 2018 heeft het bestuur van de GR RAD HW opdracht gegeven te onderzoeken welke (bestuurlijke) toekomst het meest passend is voor de RAD. In afwachting van de uitkomsten van dat onderzoek heeft de stuurgroep Hoeksche Waard op 30 januari 2018 ingestemd met het deeladvies van de werkgroep Verbonden partijen om de GR RAD HW voorlopig niet mee in te nemen in de discussie over de bouw van de nieuwe organisatie. Het AB van de RAD is op 12 juli 2018 gekomen tot een voorgenomen besluit om de GR RAD Hoeksche Waard per 1 januari 2019 om te zetten in een besloten vennootschap. Dit leidt tot behoud van een zelfstandige afvalbeheerorganisatie van én voor de toekomstige gemeente Hoeksche Waard. Aangezien het hier het oprichten van een privaatrechtelijke rechtspersoon betreft, is in de zomer van 2018 een wensen- en bedenkingenprocedure voor de gemeenteraden doorlopen, incl. een informatiebijeenkomst voor raadsleden. Deze procedure heeft geleid tot instemming met de voorgenomen omzetting, waarbij in een regionaal afgestemde zienswijze wel een aantal aandachtspunten is meegegeven.

Wijzigingen van bestaande verbonden partijen als gevolg van de herindeling

Op grond van artikel 41 lid 3 en 4 van de Wet arhi blijven bij een herindeling de gemeenschappelijke regelingen waar ook andere dan de herindelende gemeenten aan deelnemen ongewijzigd van kracht. De deelnemers aan deze regelingen treffen, voor zoveel nodig, binnen zes maanden na de datum van herindeling met toepassing van de Wet gemeenschappelijke regelingen de uit de gewijzigde gemeentelijke indeling voortkomende voorzieningen. Zij kunnen daarbij afwijken van de bepalingen van de GR met betrekking tot wijziging en opheffing van de regeling en het toe- en uittreden van deelnemers. De genoemde termijn kan door GS voor ten hoogste zes maanden worden verlengd.

De stuurgroep Hoeksche Waard heeft op 10 april 2018 ingestemd met het advies van de werkgroep Verbonden partijen hoe om te gaan met deze gemeenschappelijke regelingen en andere verbonden partijen. In de loop van 2019 zullen de navolgende gemeenschappelijke regelingen/verbonden partijen moeten worden gewijzigd:

- GR Ombudscommissie Hoeksche Waard
- GR Samenwerking Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling (SVHW)
- GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
- GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid
- GR Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4 *1
- GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
- GR Wegschap Tunnel Dordtse Kil *1
- Rekenkamercommissie Hoeksche Waard
- Stichting Inkoopbureau West-Brabant *1
- Bres Accommodaties BV *1
- CV/BV Ontwikkelingsbedrijf Bedrijvenpark Hoeksche Waard

*1 = niet van toepassing voor de gemeente Korendijk

Aandachtspunten bij bestaande verbonden partijen

Eneco holding NV

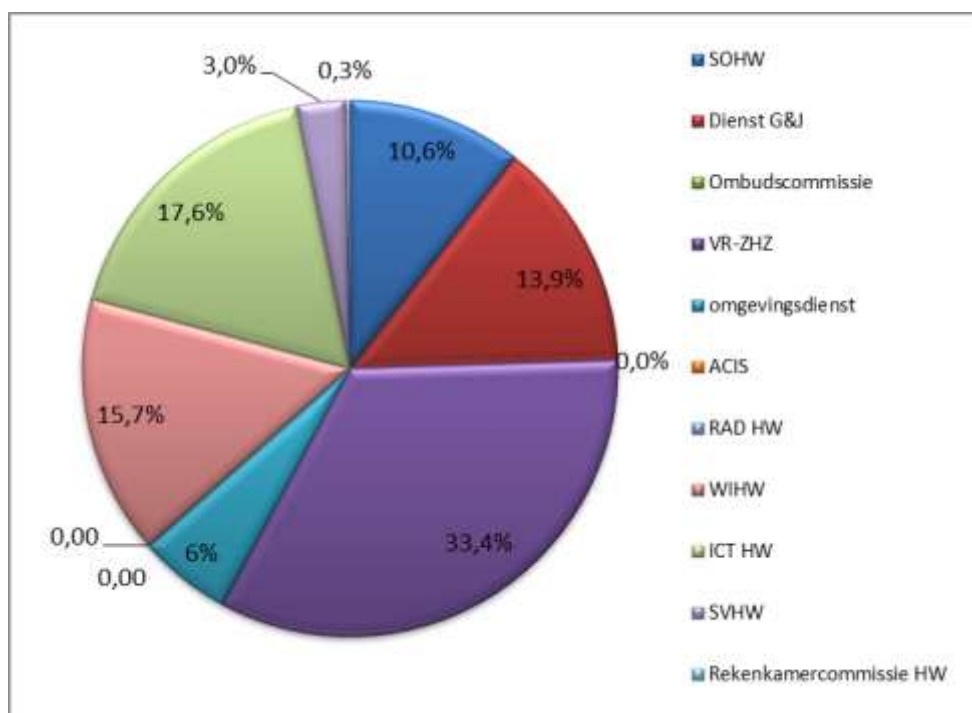
De Aandeelhouderscommissie Eneco heeft een consultatie uitgeschreven over het aandeelhouderschap in Eneco Groep. Aan de aandeelhoudende gemeenten van Eneco holding NV is een (principe)besluit gevraagd of zij het aandelenbelang in Eneco wensen te houden of af te bouwen. Dit betreft een omvangrijk en complex besluitvormingsproces. Een meerderheid van ca. 91% van het aandeelhouderskapitaal heeft na het doorlopen van een zogenaamde consultatiefase het besluit genomen hun aandelen in Eneco te verkopen. Hiertoe behoren ook de vijf Hoeksche Waardse gemeenten. Thans wordt door Eneco, de adviseurs en de aandeelhouders hard gewerkt aan het voorbereiden van de verkooptransactie. Belangrijk hierbij is het opstellen van de benodigde transactiedocumentatie. Op basis van huidige inzichten is de verwachting dat na de oriëntatiefase de executiefase c.q. de uitvoering van de transactie begin 2019 zal starten.

Aandeel Verbonden Partijen

In het volgende overzicht is het totale aandeel van bijdragen aan verbonden partijen afgezet tegen de totale gemeentelijke lasten weergegeven.

Programma	Aantal verbonden partijen	Bijdrage aan verbonden partijen	Totale lasten programma	%
1. Openbaar bestuur	3	385.000	1.506.800	26%
2. Veiligheid	1	1.182.900	1.846.100	64%
3. Fysieke / ruimtelijke kwaliteit	2	199.000	5.300.000	4%
4. Opgroeien in Korendijk	2	493.100	3.396.200	15%
5. Opvangen en begeleiden	1	555.400	4.994.300	11%
6. Sociale kwaliteit		-	1.425.300	0%
7. Economie		-	176.100	0%
8. Dienstverlening en bedrijfsvoering	1	622.900	2.958.400	21%
Algemene dekkingsmiddelen	1	104.900	1.085.300	10%
Totaal	11	3.543.200	22.688.500	16%

In het volgende overzicht is de bijdrage aan elk verbonden partij afgezet tegen de totale bijdragen aan verbonden partijen (in procenten).



Overzicht verbonden partijen

Onze gemeente nam in 2018 deel in onderstaande verbonden partijen. Indien geen gegevens beschikbaar zijn over 2018 zijn de laatst bekende gegevens uit de jaarrekening 2017 in tabellen opgenomen.

A. Gemeenschappelijke regelingen

GR Samenwerkingsorgaan Hoeksche Waard	
Programma	1. Bestuur en dienstverlening
Taakveld	01. Bestuur
Deelnemers	De vijf gemeenten in de Hoeksche Waard
Vestigingsplaats	Strijen
Website	www.sohw.org
<u>Wijze waarop de Verbonden Partijen bijdragen aan doelstellingen van de gemeente</u> Het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op de domeinen ruimte, landschap, economie, samenleving en integrale veiligheid. De colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten kunnen ter behartiging van deze belangen besluiten hun toekomstige bevoegdheden over te dragen aan door hen aan te wijzen bestuursorganen van de gemeenschappelijke regeling.	
<u>Bestuurlijk belang</u> Het algemeen bestuur bestaat uit drie leden van het college van burgemeester en wethouders van iedere gemeente. Het algemeen bestuur bestaat uit drie leden van het college van burgemeester en wethouders van iedere gemeente. Namens Korendijk zijn de wethouders den Boer en Boogaard en burgemeester Stoop lid. Bij besluitvorming beschikt elke deelnemende gemeente over één stem per gemeente. Van elke gemeente heeft een lid van het algemeen bestuur zitting in het dagelijks bestuur. Voor Korendijk is dit burgemeester Stoop. De voorzitter van het algemeen en dagelijks bestuur is afkomstig uit de gemeente met grootste aantal inwoners.	
<u>Financieel belang</u> <i>Uittreding:</i> Het algemeen bestuur regelt de gevolgen van uittreding. De uittredende gemeente dient een door het algemeen bestuur vast te stellen uittredingssom te betalen. <i>Opheffing:</i> De regeling wordt opgeheven wanneer de colleges van alle deelnemende gemeenten daartoe besluiten, na verkregen toestemming van de gemeenteraden. Het liquidatieplan wordt door het algemeen bestuur, nadat de raden van de deelnemende gemeenten zijn gehoord, vastgesteld. Het liquidatieplan voorziet in de financiële gevolgen van de opheffing. Op de liquidatierekening is het bepaalde voor de jaarlijkse rekening zoveel mogelijk van toepassing. Het liquidatieplan voorziet ook in de gevolgen die opheffing heeft voor het personeel.	
<u>Kengetallen</u>	
Financiële kengetallen	
	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (=bijdrage aan GR) in gemeenterekening 2018	374,7
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2018	-19
Eigen vermogen per 1-1-2018	899
Eigen vermogen per 31-12-2018	2.779
Vreemd vermogen per 1-1-2018	2.452
Vreemd vermogen per 31-12-2018	4.178
Solvabiliteit per 1-1-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	27%
Solvabiliteit per 31-12-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	40%
Toelichting mutatie solvabiliteit 2018	n.v.t.

GR Ombudscommissie Hoeksche Waard																					
Programma	1. Bestuur en dienstverlening																				
Taakveld	0.4 Overhead																				
Deelnemers	De vijf gemeenten in de Hoeksche Waard en de gemeenschappelijke regelingen WIHW, Regionale Afvalstoffendienst Hoeksche Waard, SOHW, ISHW en SVHW																				
Vestigingsplaats	Strijen																				
Website	www.ombudscommissiehoekschewaard.nl																				
<u>Wijze waarop de Verbonden Partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente</u> Het gemeenschappelijk orgaan Ombudscommissie Hoeksche Waard draagt zorg voor de oprichting en instandhouding van de Ombudscommissie Hoeksche Waard. Deze commissie is belast met de externe beoordeling van verzoekschriften als bedoeld in titel 9.2 van de Algemene wet bestuursrecht, voor zover het betreft gedragingen van bestuursorganen van de deelnemers.																					
<u>Bestuurlijk belang</u> Het orgaan bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten en de voorzitters van de deelnemende samenwerkingsverbanden. Korendijk is vertegenwoordigd door burgemeester Stoop.																					
<u>Financieel belang</u> <i>Uittreding:</i> Het orgaan regelt de (financiële) gevolgen van uittreding. <i>Opheffing:</i> Besluit hiertoe kan worden genomen door tenminste 2/3 van de bestuursorganen van de deelnemers. Het orgaan stelt een liquidatieplan op.																					
<u>Kengetallen</u> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Financiële kengetallen</th><th>Bedrag (x €1.000)</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Opgenomen lasten (=bijdrage aan GR) in gemeenterekening 2018</td><td>0,7</td></tr> <tr> <td>Jaarresultaat van de verbonden partij in 2018</td><td>n.v.t.</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 1-1-2018</td><td>n.v.t.</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 31-12-2018</td><td>n.v.t.</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 1-1-2018</td><td>n.v.t.</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 31-12-2018</td><td>n.v.t.</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 1-1-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)</td><td>n.v.t.</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 31-12-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)</td><td>n.v.t.</td></tr> <tr> <td>Toelichting mutatie solvabiliteit 2018</td><td>n.v.t.</td></tr> </tbody> </table>		Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)	Opgenomen lasten (=bijdrage aan GR) in gemeenterekening 2018	0,7	Jaarresultaat van de verbonden partij in 2018	n.v.t.	Eigen vermogen per 1-1-2018	n.v.t.	Eigen vermogen per 31-12-2018	n.v.t.	Vreemd vermogen per 1-1-2018	n.v.t.	Vreemd vermogen per 31-12-2018	n.v.t.	Solvabiliteit per 1-1-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	n.v.t.	Solvabiliteit per 31-12-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	n.v.t.	Toelichting mutatie solvabiliteit 2018	n.v.t.
Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)																				
Opgenomen lasten (=bijdrage aan GR) in gemeenterekening 2018	0,7																				
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2018	n.v.t.																				
Eigen vermogen per 1-1-2018	n.v.t.																				
Eigen vermogen per 31-12-2018	n.v.t.																				
Vreemd vermogen per 1-1-2018	n.v.t.																				
Vreemd vermogen per 31-12-2018	n.v.t.																				
Solvabiliteit per 1-1-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	n.v.t.																				
Solvabiliteit per 31-12-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	n.v.t.																				
Toelichting mutatie solvabiliteit 2018	n.v.t.																				

GR ICT-Samenwerking Hoeksche Waard (ISHW)	
Programma	1. Bestuur en dienstverlening
Taakveld	0.4 Overhead
Deelnemers	De vijf gemeenten in de Hoeksche Waard
Vestigingsplaats	Maasdam
Website	www.ishw.nl
<u>Wijze waarop de Verbonden Partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente</u> Het openbaar lichaam ISHW verzorgt voor de deelnemende gemeenten in brede zin de ondersteuning op het terrein van de ICT en creëert de voorwaarden voor een efficiënte bedrijfsvoering en een efficiënte en klantgerichte dienstverlening. Naast deze taken kan ISHW basistaken of aanvullende dienstverlening verrichten voor andere organisaties die zijn ingesteld ter uitvoering van aan de deelnemende gemeenten opgedragen wettelijke taken.	
<u>Bestuurlijk</u> Het algemeen bestuur bestaat uit 10 leden. De colleges van de deelnemende gemeenten wijzen ieder uit hun midden twee leden en twee plaatsvervangend leden aan als lid van het algemeen bestuur. Namens Korendijk zijn wethouder Boogaard en burgemeester Stoop lid van het algemeen bestuur. Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden; de leden worden door en uit het algemeen bestuur aangewezen. Namens Korendijk is wethouder Boogaard lid van het dagelijks bestuur.	
<u>Financieel belang</u> De gemeentelijke bijdrage wordt bepaald naar het aantal inwoners. De deelnemende gemeenten nemen de in de begroting geraamde bijdrage voor hun gemeente op in de gemeentebegroting. Indien aan het algemeen bestuur van het ISHW blijkt dat een deelnemende gemeente weigert deze uitgaven op de begroting te zetten, doet het algemeen bestuur onverwijld aan gedeputeerde staten het verzoek over te gaan tot toepassing van de artikelen 194 en 195 Gemeentewet. De deelnemende gemeenten zullen er steeds voor zorg dragen dat het openbaar lichaam te allen tijden over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.	

Uittreding:

Een deelnemende gemeente kan uittreden door een besluit van het college van burgemeester en wethouders van die gemeente, zulks na verkregen toestemming van de raad van die gemeente.

De uittredende gemeente dient een door het algemeen bestuur vast te stellen uittredingssom te betalen. Over de hoogte van deze uittredingssom wordt geadviseerd door een in overleg met de uittredende deelnemer aan te wijzen onafhankelijke registeraccountant die een plan opstelt dat ten minste inzicht geeft in alle kosten, die direct en indirect samenhangen met de uittreding. De kosten van het plan komen voor rekening van de uittredende deelnemer. Het algemeen bestuur betreft dit plan, dat dus ook een advies bevat over de hoogte van de uittredingssom, bij het vaststellen van de uittredingssom.

Opheffing:

De regeling wordt opgeheven wanneer de colleges van burgemeester en wethouders van alle deelnemende gemeenten daartoe besluiten, zulks na verkregen toestemming van gemeenteraden. In geval van opheffing van de regeling besluit het algemeen bestuur tot liquidatie en het stelt daarvoor regels vast. Hierbij kan van de bepalingen in de regeling worden afgeweken. Alle rechten en plichten van de regeling zijn in het liquidatieplan verdeeld over de deelnemers.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (=bijdrage aan GR) in gemeenterekening 2018	622,9
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2018	0
Eigen vermogen per 1-1-2018	0
Eigen vermogen per 31-12-2018	0
Vreemd vermogen per 1-1-2018	3.848
Vreemd vermogen per 31-12-2018	4.981
Solvabiliteit per 1-1-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	0%
Solvabiliteit per 31-12-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	0%
Toelichting mutatie solvabiliteit 2018	n.v.t

GR Samenwerking Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling (SVHW)	
Programma	1. Bestuur en dienstverlening
Taakveld	7.2 Riolering, 8.3 Wonen en bouwen en 0.61 OZB woningen
Deelnemers	De gemeenten Aalburg, Alblasserdam, Albrandswaard, Barendrecht, Binnenmaas, Brielle, Cromstrijen, Goeree-Overflakkee, Hardinxveld-Giessendam, Hellevoetsluis, Korendijk, Krimpenerwaard, Lansingerland, Molenwaard, Nieuwkoop, Oud-Beijerland, Strijen, Werkendam, Woudrichem en Zederik, Waterschap Hollandse Delta en de gemeenschappelijke regeling Regionale Afvalstoffendienst Hoeksche Waard.
Vestigingsplaats	Klaaswaal
Website	www.svhw.nl
Wijze waarop de Verbonden Partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente Een zo doelmatig mogelijke uitvoering van werkzaamheden voor de heffing en invordering van belastingen, heffingen en rechten, de Wet waardering onroerende zaken, de administratie van vastgoedgegevens, het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden en de Wet basisregistraties adressen en gebouwen.	
<u>Bestuurlijk</u> Het algemeen bestuur bestaat uit twee leden uit het college van dijkgraaf en heemraden van het Waterschap Hollandse Delta en voorts uit een collegelid van iedere deelnemende gemeente en uit een lid van het dagelijks bestuur van de RAD HW. Alle leden van het algemeen bestuur hebben een plaatsvervanger. Namens Korendijk heeft wethouder Boogaard zitting in het algemeen bestuur. De vertegenwoordigers van het Waterschap hebben ieder een meervoudig stemrecht van zes, de overige leden van het algemeen bestuur hebben één stem. Het algemeen bestuur besluit met meerderheid van stemmen. Bij het staken van de stemmen beslist de voorzitter. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en vier leden uit en door het algemeen bestuur aan te wijzen. Korendijk is niet in het dagelijks bestuur vertegenwoordigd. Er is ook een ambtelijke commissie, welke tot taak heeft het algemeen bestuur gevraagd en ongevraagd te adviseren over alle aangelegenheden het SVHW betreffende. Iedere deelnemer heeft een vertegenwoordiger in de commissie.	
<u>Financieel belang</u> <i>Uittreding:</i> Hiervoor stelt een onafhankelijke registeraccountant een liquidatieplan op. Het plan wordt door het algemeen bestuur vastgesteld en de daarin beschreven financiële verplichtingen zijn bindend. <i>Opheffing:</i> Besluit hiertoe kan worden genomen door tenminste 2/3 van het aantal deelnemers. Een onafhankelijke registeraccountant stelt het liquidatieplan op dat door het algemeen bestuur wordt vastgesteld.	
<u>Kengetallen</u>	
Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (=bijdrage aan GR) in gemeenterekening 2018	104,9
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2018	589
Eigen vermogen per 1-1-2018	1.273
Eigen vermogen per 31-12-2018	1.507
Vreemd vermogen per 1-1-2018	5.633
Vreemd vermogen per 31-12-2018	5.488
Solvabiliteit per 1-1-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	18%
Solvabiliteit per 31-12-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	22%
Toelichting mutatie solvabiliteit 2018	n.v.t.

GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid	
Programma	2. Openbare orde en veiligheid
Taakveld	1.1 Crisisbeheersing en Brandweer
Deelnemers	De vijf gemeenten in de Hoeksche Waard, evenals de gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Leerdam, Molenwaard, Papendrecht, Slidrecht, Zederik en Zwijndrecht.
Vestigingsplaats	Dordrecht
Website	www.vrzhz.nl
<u>Wijze waarop de Verbonden Partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente</u> Het openbaar lichaam heeft tot doel de brandweezorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening (bij ongevallen en rampen), met behoud van lokale verankering, bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau binnen het samenwerkingsgebied te integreren, teneinde een doelmatige en slagvaardige hulpverlening te verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding. Tevens een platform voor samenwerking te zijn voor aan hulpverlening gelieerde diensten, partners dan wel organisaties en andere openbare lichamen	
<u>Bestuurlijk</u> Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten. Korendijk is vertegenwoordigd door burgemeester Stoop. Een burgemeester kan als lid van het algemeen bestuur tijdelijk worden vervangen door de loco-burgemeester. Elk lid van het algemeen bestuur heeft één stem. Het algemeen bestuur beslist bij meerderheid van stemmen; als de stemmen staken, geeft de stem van de voorzitter de doorslag. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en drie tot vier overige leden, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen. Korendijk is niet in het dagelijks bestuur vertegenwoordigd.	
<u>Financieel belang</u> De deelnemende gemeenten waarborgen de betaling van rente en aflossing van de geldleningen aan te gaan door de Veiligheidsregio voor de uitvoering van zijn taak, in de verhouding tot het inwoneraantal op 1 januari van het dienstjaar waarin de geldlening wordt aangegaan. <u>Uittreding:</u> Dit is slechts mogelijk na wijziging van de verdeling van gemeenten in regio's, als bedoeld in art. 8 Veiligheidsregio's. Het algemeen bestuur regelt onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten de gevolgen van uittreding. <u>Opheffing:</u> De regeling kan slechts worden opgeheven voorzover dit op grond van artikel 8 en 9 van de Wet Veiligheidsregio's mogelijk is. Het algemeen bestuur stelt, de raden van de deelnemende gemeenten gehoord, het liquidatieplan vast en regelt onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten de vereffening van het vermogen.	
<u>Kengetallen</u>	
Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (=bijdrage aan GR) in gemeenterekening 2018	1.183 (incl. restitutie over 2017 en 2018 € 137)
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2018 (voor mutaties reserves)	4.399
Eigen vermogen per 1-1-2018	7.285
Eigen vermogen per 31-12-201	8.364
Vreemd vermogen per 1-1-2018	63.875
Vreemd vermogen per 31-12-2018	60.630
Solvabiliteit per 1-1-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	10%
Solvabiliteit per 31-12-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	12%
Toelichting mutatie solvabiliteit 2018	n.v.t.

GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid	
Programma	3. Maatschappelijke Ondersteuning
Taakveld	6.71 Maatwerkdienstverlening 18+, 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-, 6.81 Geëscaleerde zorg18+, 6.82 Geëscaleerde zorg 18-, 7.1 Volksgezondheid
Deelnemers	De vijf gemeenten in de Hoeksche Waard, evenals de gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Leerdam, Molenwaard, Papendrecht, Sliedrecht, Zederik en Zwijndrecht.
Vestigingsplaats	Dordrecht
Website	www.dienstgezondheidjeugd.nl
Wijze waarop de Verbonden Partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente Het samenwerkingsverband heeft tot taak, vanuit het beginsel van verlengd lokaal bestuur, een bijdrage te leveren aan het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemers, om een evenwichtige en voorspoedige ontwikkeling in het gebied te bevorderen. De behartiging van belangen geschiedt door het bepalen van de hoofdlijnen van gewenste ontwikkelingen door sturing, ordening, integratie en in voorkomende gevallen uitvoering in de taakvelden publieke gezondheid, onderwijs, jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning, meer in het bijzonder huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals bedoeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015. Bestuurlijk Het algemeen bestuur bestaat uit één lid per deelnemer (door en uit het college van burgemeester en wethouders aan te wijzen); ieder lid heeft een plaatsvervanger. Namens Korendijk wethouder Boogaard lid van het algemeen bestuur. Elk lid van het algemeen bestuur heeft een gewogen stemrecht. De stemverhouding is gebaseerd op het aantal inwoners van de deelnemende gemeenten. Besluiten worden genomen met meerderheid van stemmen. Als de stemmen staken, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en vier leden die door het algemeen bestuur uit zijn midden worden aangewezen, met dien verstande dat twee leden afkomstig moeten zijn uit de subregio Drechtsteden en de regio's Albasserdam-Vijfheerenlanden en Hoeksche Waard ieder één lid aanwijzen. Korendijk is niet in het dagelijks bestuur vertegenwoordigd. Financieel belang In de begroting wordt aangegeven welke bijdrage elke deelnemer verschuldigd is aan het samenwerkingsverband. De kosten die het samenwerkingsverband aan de deelnemers toerekent bestaan uit algemene kosten (toe te rekenen op basis van het aantal inwoners) en overige kosten (toe te rekenen aan de deelnemers die deelnemen aan die taken waarop de kosten betrekking hebben). De deelnemers dragen er zorg voor dat het samenwerkingsverband altijd over voldoende geld beschikt om aan al zijn verplichtingen tegen derden te kunnen voldoen. De deelnemers garanderen bovendien tegen iedere geldgever de nakoming van de huidige en toekomstige verplichtingen die de publieke rechtspersoon opening moment tegen die geldgever heeft. Uittreding: Hiervoor is toestemming nodig van het algemeen bestuur en zij regelt ook de (financiële) gevolgen. Opheffing: Besluit hiertoe kan worden genomen door tenminste 3/4 van het aantal deelnemende gemeenten. Het algemeen bestuur stelt het liquidatieplan op.	
Kengetallen	
Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (=bijdrage aan GR) in de gemeenterekening 2018	440,4
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2018	1.336
Eigen vermogen per 1-1-2018	3.299
Eigen vermogen per 31-12-2018	4.194
Vreemd vermogen per 1-1-2018	83.840
Vreemd vermogen per 31-12-2018	57.426
Solvabiliteit per 1-1-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	4%
Solvabiliteit per 31-12-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	7%
Toelichting mutatie solvabiliteit 2018	n.v.t.

GR Werk & Inkomen Hoeksche Waard (WIHW)	
Programma	3. Maatschappelijke Ondersteuning
Taakveld	6.3 inkomensregelingen 6.4 begeleide participatie
Deelnemers	De vijf gemeenten in de Hoeksche Waard
Vestigingsplaats	Oud-Beijerland
Website	www.wi-hw.nl
<u>Wijze waarop de Verbonden Partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente</u> Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers in het kader van het streven naar een zo hoog mogelijke arbeidsparticipatie van de inwoners van de gemeenten waartoe de deelnemers behoren en, indien nodig, het verstrekken van uitkeringen aan deze doelgroep voor de kosten van levensonderhoud. De taken die als gevolg van de geldende regelgeving moeten worden uitgevoerd worden zo efficiënt en effectief mogelijk ingericht.	
<u>Bestuurlijk</u> Elk college wijst uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, de leden van het algemeen bestuur aan. Voor Korendijk waren per eind 2018 de wethouders Boogaard en den Boer lid van het algemeen bestuur. Ieder lid van het algemeen bestuur heeft één stem. Van elke gemeente heeft een lid van het algemeen bestuur zitting in het dagelijks bestuur. Voor Korendijk is dit wethouder Boogaard. Ieder lid van het dagelijks bestuur heeft een stem. Besluiten worden bij volstrekte meerderheid genomen. Bij het staken van de stemmen is de stem van de voorzitter doorslaggevend.	
<u>Financieel belang</u> De gemeenten stellen aan het samenwerkingsverband de volledige rijksbijdragen ter beschikking die de gemeenten ontvangen van het Rijk voor de uitvoering van de Wsw. De gemeenten verbinden zich bij te dragen in een eventueel exploitatietekort van WHW-bedrijven, naar rato van het aantal inwoners van de gemeenten op 1 januari van het betreffende boekjaar. De gemeenten waarborgen de voldoening van rente, aflossing en kosten van door WHW-bedrijven te sluiten vaste geldleningen, evenals van gelden die WHW-bedrijven in rekening-courant of bij wijze van geldlening zal opnemen, naar evenredigheid van het aantal inwoners per 1 januari van het jaar waarin de overeenkomst betreffende de betreffende transactie wordt gesloten. <i>Uittreding:</i> Een deelnemer kan onder door het algemeen bestuur te stellen voorwaarden uittreden als de raden van tenminste twee derde van de gemeenten daarmee instemt. <i>Opheffing:</i> Het Algemeen Bestuur stelt het liquidatieplan op.	
<u>Kengetallen</u>	
Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (=bijdrage aan GR) in gemeenterekening 2018 excl. doorbetaling wettelijke regelingen	555,4
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2018	0
Eigen vermogen per 1-1-2018	1.786
Eigen vermogen per 31-12-2018	820
Vreemd vermogen per 1-1-2018	5.067
Vreemd vermogen per 31-12-2018	5.106
Solvabiliteit per 1-1-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	26%
Solvabiliteit per 31-12-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	13%
Toelichting mutatie solvabiliteit 2018:	N.v.t.

GR Openbaar Primair Onderwijs Hoeksche Waard	
Programma	4. Onderwijs
Taakveld	4.1 Openbaar Basisonderwijs
Deelnemers	De vijf gemeenten in de Hoeksche Waard.
Vestigingsplaats	Maasdam
Website	-
<u>Wijze waarop de Verbonden Partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente</u> Toezicht uitoefenen op de werkzaamheden van het bestuur van de Stichting ACIS, waarbij in ieder geval aandacht wordt geschonken aan de wezenskenmerken van het openbaar onderwijs alsmede aan de waarborging van de continuïteit van het onderwijsproces.	
<u>Bestuurlijk</u> Iedere raad wijst uit zijn midden één lid van het gemeenschappelijk orgaan aan. Mevrouw van Hulst-Sundermeijer is lid namens Korendijk. Het gemeenschappelijk orgaan besluit bij volstreekte meerderheid van stemmen. Ieder lid heeft een stem.	
<u>Financieel belang</u> <u>Uittreding:</u> Van rechtswege als de stichting niet langer een school op het grondgebied van die gemeente in stand houdt. Het gemeenschappelijk orgaan regelt, onder goedkeuring van GS de (financiële) gevolgen. <u>Opheffing:</u> Besluit hiertoe kan worden genomen door 2/3 deel van de raden. Het gemeenschappelijk orgaan stelt, onder goedkeuring van GS, het liquidatieplan vast.	
<u>Kengetallen</u>	
Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (=bijdrage aan GR) in gemeenterekening 2018	n.v.t.
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2018	n.v.t.
Eigen vermogen per 1-1-2018	n.v.t.
Eigen vermogen per 31-12-2018	n.v.t.
Vreemd vermogen per 1-1-2018	n.v.t.
Vreemd vermogen per 31-12-2018	n.v.t.
Solvabiliteit per 1-1-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	n.v.t.
Solvabiliteit per 31-12-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	n.v.t.
Toelichting mutatie solvabiliteit 2018	n.v.t.

GR Regionale Afvalstoffendienst Hoeksche Waard																					
Programma	7. Economische zaken en milieu																				
Taakveld	7.3 Afval																				
Deelnemers	De vijf gemeenten in de Hoeksche Waard.																				
Vestigingsplaats	Westmaas																				
Website	www.radhoekschewaard.nl																				
<u>Wijze waarop de Verbonden Partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente</u> In het belang van bescherming van het milieu en een doelmatig beheer van afvalstoffen heeft het openbaar lichaam tot taak zorg te dragen voor: - de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen als bedoeld in de Wet milieubeheer - de inzameling van grove huishoudelijke afvalstoffen zoals bedoeld in de Wet milieubeheer - de inzameling van groente-, fruit- en tuinafval als bedoeld in de Wet milieubeheer - de inzameling van andere bestanddelen van huishoudelijke afvalstoffen als bedoeld in de Wet milieubeheer - het (doen) verwerken van deze afvalstoffen - de inzameling van bedrijfsafvalstoffen als bedoeld in de Wet milieubeheer - andere taken op het terrein van de milieuwetgeving, die door de gemeenten bij eensluidend besluit zijn aangewezen.																					
<u>Bestuurlijk</u> Het algemeen bestuur bestaat uit twee leden per deelnemende gemeente (door de raden van de deelnemende gemeenten uit hun midden, de voorzitter inbegrepen en uit de wethouders, aan te wijzen) evenals uit twee plaatsvervangende leden. Namens Korendijk wethouders den Boer en Boogaard lid van het algemeen bestuur. Ieder lid van het algemeen bestuur heeft één stem. Besluitvorming vindt plaats bij meerderheid van stemmen. Uit het algemeen bestuur wordt het dagelijks bestuur gekozen, waarin iedere gemeente vertegenwoordigd is. Namens Korendijk heeft hierin zitting wethouder den Boer. Besluitvorming in het dagelijks bestuur vindt plaats op dezelfde wijze als in het algemeen bestuur.																					
<u>Financieel belang</u> De deelnemende gemeenten hoeven geen bijdrage te leveren, omdat het totaal aan lasten wordt gedekt door de opbrengst van de geheven afvalstoffenheffingen en reinigingsrechten. De deelnemende gemeenten dragen er zorg voor dat het openbaar lichaam altijd over voldoende geld beschikt om aan al zijn verplichtingen tegen derden te kunnen voldoen. In de jaarrekening wordt de door elke deelnemende gemeente over het jaar werkelijk verschuldigde bijdrage opgenomen (dit kan ook het aanvullen van eventuele verliezen inhouden). <u>Uittreding:</u> Hiervoor worden door het algemeen bestuur voorwaarden opgesteld. <u>Opheffing:</u> Besluit hiertoe kan worden genomen door tenminste 2/3 van de gemeenten waarin tenminste 2/3 van de totale inwoners wonen. De deelnemende gemeenten stellen het liquidatieplan op. Het algemeen bestuur stelt het liquidatieplan vast, gehoord de raden.																					
<u>Kengetallen</u> <table> <tr> <th>Financiële kengetallen</th><th>Bedrag (x €1.000)</th></tr> <tr> <td>Opgenomen lasten (=bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2018</td><td>0</td></tr> <tr> <td>Begroot resultaat van de verbonden partij in 2018</td><td>63</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 1-1-2018</td><td>2.354</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 31-12-2018</td><td>2.330</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 1-1-2018</td><td>9.897</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 31-12-2018</td><td>10.636</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 1-1-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)</td><td>19%</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 31-12-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)</td><td>18%</td></tr> <tr> <td>Toelichting mutatie solvabiliteit 2018</td><td>n.v.t.</td></tr> </table>		Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)	Opgenomen lasten (=bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2018	0	Begroot resultaat van de verbonden partij in 2018	63	Eigen vermogen per 1-1-2018	2.354	Eigen vermogen per 31-12-2018	2.330	Vreemd vermogen per 1-1-2018	9.897	Vreemd vermogen per 31-12-2018	10.636	Solvabiliteit per 1-1-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	19%	Solvabiliteit per 31-12-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	18%	Toelichting mutatie solvabiliteit 2018	n.v.t.
Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)																				
Opgenomen lasten (=bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2018	0																				
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2018	63																				
Eigen vermogen per 1-1-2018	2.354																				
Eigen vermogen per 31-12-2018	2.330																				
Vreemd vermogen per 1-1-2018	9.897																				
Vreemd vermogen per 31-12-2018	10.636																				
Solvabiliteit per 1-1-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	19%																				
Solvabiliteit per 31-12-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	18%																				
Toelichting mutatie solvabiliteit 2018	n.v.t.																				

GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid																					
Programma	7. Economische zaken en milieu																				
Taakveld	7.4 Milieubeheer																				
Deelnemers	De provincie Zuid-Holland, de vijf gemeenten in de Hoeksche Waard, evenals de gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Leerdam, Molenwaard, Papendrecht, Sliedrecht, Zederik en Zwijndrecht.																				
Vestigingsplaats	Dordrecht																				
Website	www.ozhz.nl																				
<i>Wijze waarop de Verbonden Partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente</i> De Omgevingsdienst dient ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, evenals de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.																					
<i>Bestuurlijk</i> Het algemeen bestuur bestaat uit één lid en één plaatsvervangend lid per deelnemer (door en uit het college aan te wijzen). Namens Korendijk is wethouder Boogaard lid van het algemeen bestuur. De deelnemers hebben een gewogen stemrecht. De stemverhouding is gebaseerd op hun aandeel in de omzet van de Omgevingsdienst ZHZ. Deze verhouding wordt bij het vaststellen van de jaarrekening over jaar X vastgesteld en geldt voor jaar X+2. Deze stemverhoudingen gelden voor zowel het algemeen bestuur als het dagelijks bestuur. Voor het tot stand komen van een besluit is een volstrekte meerderheid vereist, met dien verstande dat minimaal drie deelnemers hun stem voor het voorstel moeten hebben uitgebracht wil het aangenomen zijn, behalve als in de regeling anders is bepaald. Dit beoogt dat de grote deelnemers de besluitvorming niet kunnen domineren. Voorst is een gekwalificeerde meerderheid van drie vierde voorgeschreven bij de vaststelling van de begroting en de bijdrageverordening, evenals bij besluiten tot toetreding, uittreding en opheffing van de regeling. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en drie andere leden (uit en door de drie subregio's van ZHZ aan te wijzen). Korendijk is in het dagelijks bestuur vertegenwoordigd door wethouder Boogaard.																					
<i>Financieel belang</i> In de begroting wordt vastgelegd welke bijdrage elke deelnemer verschuldigd is aan de Omgevingsdienst. In een door het algemeen bestuur vast te stellen Bijdrageverordening worden de verschuldigde vergoedingen voor instandhouding van de Omgevingsdienst en de te leveren diensten vastgelegd. <i>Uittreding:</i> uittreding is mogelijk na verkregen toestemming van het vertegenwoordigend orgaan en kan alleen plaatsvinden met inachtneming van een opzegtermijn van tenminste één kalenderjaar. Het algemeen bestuur regelt de financiële en organisatorische gevolgen van de uittreding en stelt de verschuldigde schadeloosstelling vast. De schadeloosstelling bedraagt tenminste drie maal de jaaromzet van de betreffende deelnemer in het jaar waarin het besluit tot uittreding door de deelnemer wordt genomen. In bijzondere omstandigheden kan het algemeen bestuur een andere schadeloosstelling vaststellen. <i>Opheffing:</i> Dit is mogelijk als meer dan drie vierde van het aantal deelnemers, vertegenwoordigende tenminste drie vierde meerderheid van het aantal stemmen in het algemeen bestuur, daartoe besluit. Het algemeen bestuur stelt een liquidatieplan vast, dat voorziet in de verplichting van de deelnemers tot deelneming in de financiële en personele gevolgen van de opheffing.																					
<i>Kengetallen</i> <table> <tr> <th>Financiële kengetallen</th><th>Bedrag (x €1.000)</th></tr> <tr> <td>Opgenomen lasten (=bijdrage aan GR) in gemeenterekening 2018</td><td>199,0</td></tr> <tr> <td>Jaarresultaat van de verbonden partij in 2018</td><td>100</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 1-1-2018</td><td>2.873</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 31-12-2018</td><td>2.316</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 1-1-2018</td><td>9.907</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 31-12-2018</td><td>6.693</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 1-1-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)</td><td>22%</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 31-12-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)</td><td>26%</td></tr> <tr> <td>Toelichting mutatie solvabiliteit 2018:</td><td>N.v.t.</td></tr> </table>		Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)	Opgenomen lasten (=bijdrage aan GR) in gemeenterekening 2018	199,0	Jaarresultaat van de verbonden partij in 2018	100	Eigen vermogen per 1-1-2018	2.873	Eigen vermogen per 31-12-2018	2.316	Vreemd vermogen per 1-1-2018	9.907	Vreemd vermogen per 31-12-2018	6.693	Solvabiliteit per 1-1-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	22%	Solvabiliteit per 31-12-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	26%	Toelichting mutatie solvabiliteit 2018:	N.v.t.
Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)																				
Opgenomen lasten (=bijdrage aan GR) in gemeenterekening 2018	199,0																				
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2018	100																				
Eigen vermogen per 1-1-2018	2.873																				
Eigen vermogen per 31-12-2018	2.316																				
Vreemd vermogen per 1-1-2018	9.907																				
Vreemd vermogen per 31-12-2018	6.693																				
Solvabiliteit per 1-1-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	22%																				
Solvabiliteit per 31-12-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	26%																				
Toelichting mutatie solvabiliteit 2018:	N.v.t.																				

B. Stichtingen en verenigingen

Rekenkamercommissie Hoeksche Waard	
Programma	1. Bestuur en dienstverlening
Taakveld	-
Deelnemers	De vijf gemeenten in de Hoeksche Waard
Vestigingsplaats	Numansdorp
Website	www.rchw.nl
<u>Wijze waarop de Verbonden Partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente</u> De rekenkamercommissie doet onderzoek naar de (maatschappelijke) effecten van het gemeentelijke beleid, alsmede naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gemeentelijke beheer en van de gemeentelijke organisatie, alsmede van (gesubsidieerde) instellingen waarvan de activiteiten geheel of gedeeltelijk door de gemeente worden bekostigd.	
<u>Bestuurlijk</u> De rekenkamercommissie bestaat uit zeven leden: een extern voorzitter, een extern lid en vijf interne leden, zijnde één lid namens of uit de gemeenteraad van de deelnemende gemeenten. Per eind 2018 maakte namens Korendijk de heer Hoek deel uit van de Rekenkamercommissie. Ieder lid van de commissie heeft een stem. De commissie besluit bij meerderheid van stemmen. Bij het staken van de stemmen is de stem van de voorzitter bepalend.	
<u>Financieel belang</u> Iedere raad stelt jaarlijks aan de commissie een bedrag per inwoner beschikbaar, jaarlijks te verhogen met de index die in de begroting wordt gehanteerd voor de algemene uitgaven. Structurele verhoging van het budget is alleen mogelijk bij gelijk besluit van de raden. De bijdrage per inwoner is € 1,-. De gemeenteraad stelt van de gelden die daartoe in de begroting zijn opgenomen de nodige middelen ter beschikking voor een goede uitoefening van de werkzaamheden van de rekenkamercommissie.	
<u>Kengetallen</u>	
Financiële kengetallen	
	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (=bijdrage aan GR) in gemeenterekening 2018	9,6
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2018	n.v.t.
Eigen vermogen per 1-1-2018	n.v.t.
Eigen vermogen per 31-12-2018	n.v.t.
Vreemd vermogen per 1-1-2018	n.v.t.
Vreemd vermogen per 31-12-2018	n.v.t.
Solvabiliteit per 1-1-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	n.v.t.
Solvabiliteit per 31-12-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	n.v.t.
Toelichting mutatie solvabiliteit 2018	n.v.t.

C. Vennootschappen en Coöperaties (deelnemingen)

Eneco en Stedin	
Programma	Algemene Dekkingsmiddelen
Taakveld	0.5 Treasury
Deelnemers	De aandelen van Eneco zijn in handen van 53 gemeenten.
Vestigingsplaats	Rotterdam
Website	www.eneco.nl
<u>Wijze waarop de Verbonden Partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente</u> Het op betrouwbare, veilige en maatschappelijk verantwoorde wijze leveren van energie en daaraan gerelateerde producten aan particuliere en zakelijke klanten en samenwerking en deelneming in andere rechtspersonen.	
<u>Bestuurlijk</u> Korendijk bezit 0,22% van de aandelen van Eneco (11.256 van de 4.970.978 aandelen). Wethouder Boogaard vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. De Aandeelhouderscommissie Eneco heeft een consultatie uitgeschreven over het aandeelhouderschap in Eneco Groep. Aan de aandeelhoudende gemeenten van Eneco holding NV wordt een (principe)besluit gevraagd of zij het aandelenbelang in Eneco wensen te houden of af te bouwen. Dit betreft een omvangrijk en complex besluitvormingsproces. Een meerderheid van ca. 91% van het aandeelhouderskapitaal heeft na het doorlopen van een zogenaamde consultatiefase het besluit genomen hun aandelen in Eneco te verkopen. Hiertoe behoren ook de vijf Hoeksche Waardse gemeenten. Thans wordt door Eneco, de adviseurs en de aandeelhouders hard gewerkt aan het voorbereiden van de verkooptransactie. Belangrijk hierbij is het opstellen van de benodigde transactiedocumentatie. Op basis van huidige inzichten is de verwachting dat na de oriëntatiefase de executiefase c.q. de uitvoering van de transactie begin 2019 zal starten.	
<u>Financieel belang</u> De boekwaarde van onze aandelen bedraagt € 226.900.	
<u>Kengetallen*</u>	
Financiële kengetallen Eneco Bedrag (x €1.000)	
Opgenomen baten (=dividend) in gemeenterekening 2018	140,4
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2018	136.000
Eigen vermogen per 1-1-2018	2.869.000
Eigen vermogen per 31-12-2018	2.939.000
Vreemd vermogen per 1-1-2018	2.787.000
Vreemd vermogen per 31-12-2018	2.804.000
Solvabiliteit per 1-1-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	51%
Solvabiliteit per 31-12-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	51%
Toelichting mutatie solvabiliteit 2018	n.v.t.
Financiële kengetallen Stedin Bedrag (x €1.000)	
Opgenomen baten (=dividend) in gemeenterekening 2018	63,5
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2018	118.000
Eigen vermogen per 1-1-2018	2.582.000
Eigen vermogen per 31-12-2018	2.699.000
Vreemd vermogen per 1-1-2018	3.969.000
Vreemd vermogen per 31-12-2018	4.292.000
Solvabiliteit per 1-1-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	39%
Solvabiliteit per 31-12-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	39%
Toelichting mutatie solvabiliteit 2018	n.v.t.

BV Gemeenschappelijk Bezit Evides	
Programma	Algemene Dekkingsmiddelen
Taakveld	0.5 Treasury
Deelnemers	De aandelen van het Gemeenschappelijk Bezit Evides zijn in handen van gemeenten en provincies in het verzorgingsgebied.
Vestigingsplaats	Rotterdam
Website	www.evides.nl
<u>Wijze waarop de Verbonden Partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente</u> Korendijk neemt samen met gemeenten en provincies in Rijnmond en Zeeland deel in de BV Gemeenschappelijk Bezit Evides, dat op haar beurt 50% eigenaar is van het drinkwaterleidingbedrijf Evides. Evides levert drinkwater aan huishoudens en bedrijfsleven en houdt zich in toenemende mate ook bezig met levering van industriewater en diensten op het gebied van afvalwater- en rioolwaterzuivering.	
<u>Bestuurlijk</u> Korendijk bezit 0,58% van de aandelen van het Gemeenschappelijk Bezit Evides (10.716 van de 1.850.000 aandelen). Wethouder Boogaard vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders.	
<u>Financieel belang</u> De boekwaarde van onze aandelen in de BV Gemeenschappelijk Bezit Evides bedraagt € 80.300.	
<u>Kengetallen</u>	
Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen baten (=dividend) in gemeenterekening 2018	102,5
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2018	21.208
Eigen vermogen per 1-1-2018	251.711
Eigen vermogen per 31-12-2018	255.219
Vreemd vermogen per 1-1-2018	0
Vreemd vermogen per 31-12-2018	3
Solvabiliteit per 1-1-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	100%
Solvabiliteit per 31-12-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	100%
Toelichting mutatie solvabiliteit 2018	n.v.t.

Bank Nederlandse Gemeenten	
Programma	Algemene Dekkingsmiddelen
Taakveld	0.5 Treasury
Deelnemers	Bijna alle Nederlandse overheden.
Vestigingsplaats	Den Haag
Website	www.bngbank.nl
<u>Wijze waarop de Verbonden Partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente</u> Korendijk heeft van oudsher aandelen in de BNG, die als doelstelling heeft voordelige financiële dienstverlening en kredietverstrekking, om zo voordelig mogelijk een bijdrage te kunnen leveren aan de maatschappelijke voorzieningen.	
<u>Bestuurlijk</u> De aandelen van de Bank Nederlandse Gemeenten zijn voor de helft in handen van de Staat; de andere helft is geplaatst bij gemeenten, provincie en een hoogheemraadschap. Korendijk bezit 0,053% van de aandelen van de BNG (29.7185 van de 55.690.720 aandelen). Wethouder Boogaard vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders.	
<u>Financieel belang</u> De boekwaarde van onze aandelen BNG bedraagt € 74.300.	
<u>Kengetallen</u>	
Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen baten (=dividend) in gemeenterekening 2018	75,2
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2018	337.000
Eigen vermogen per 1-1-2018	4.953.000
Eigen vermogen per 31-12-2018	4.991.000
Vreemd vermogen per 1-1-2018	135.0720.000
Vreemd vermogen per 31-12-2018	132.517.000
Solvabiliteit per 1-1-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	4%
Solvabiliteit per 31-12-2018 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	4%
Toelichting mutatie solvabiliteit 2018	n.v.t.

CV/BV Ontwikkelingsbedrijf Bedrijvenpark Hoeksche Waard	
Programma	7. Economische zaken en milieu
Taakveld	3.1 Economische ontwikkeling
Deelnemers	De vijf gemeenten in de Hoeksche Waard.
Vestigingsplaats	Maasdam
Website	www.bedrijvenparkhw.nl
<u>Wijze waarop de Verbonden Partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente.</u> Het ontwikkelen van bedrijventerreinen en uitvoeren van investeringsprojecten, wel of niet van regionaal of bovenregionaal karakter. Besloten is voorlopig de activiteiten van de exploitatiemaatschappij te beperken tot het ontwikkelen van een Hoeksche Waards bedrijventerrein van 60 hectare netto (90 hectare bruto).	
<u>Bestuurlijk</u> De grondexploitatiemaatschappij heeft de juridische vorm van een commanditaire vennootschap (CV) met een besloten vennootschap (BV) als beherend vennoot. Iedere gemeente is met één persoon vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. Korendijk wordt hierin vertegenwoordigd door burgemeester Stoop. De directie van de BV staat onder toezicht van een raad van commissarissen bestaande uit één lid per gemeente. De commissaris namens Korendijk is wethouder Boogaard. De raad van commissarissen besluit bij meerderheid van stemmen	
<u>Financieel belang</u> Het geplaatste en gestorte kapitaal van de BV bedraagt €35.000. Korendijk bezit 8% van de aandelen. En 20% van het stemrecht.	
<u>Kengetallen</u>	
Financiële kengetallen CV Bedrag (x €1.000)	
Opgenomen lasten (=bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2018	0
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2018	240
Eigen vermogen per 1-1-2018	35
Eigen vermogen per 31-12-2018	35
Vreemd vermogen per 1-1-2018	17.941
Vreemd vermogen per 31-12-2018	15.619
Financiële kengetallen BV Bedrag (x €1.000)	
Opgenomen lasten (=bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2018	0
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2018	0
Eigen vermogen per 1-1-2018	-710
Eigen vermogen per 31-12-2018	-470
Vreemd vermogen per 1-1-2018	745
Vreemd vermogen per 31-12-2018	505

D. Overige verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen die onder deze categorie vallen.

Paragraaf 7 - Lokale heffingen

Algemeen:

Deze paragraaf geeft inzicht in de door de gemeente geheven belastingen en heffingen. Aan de orde komen de tariefontwikkeling, de opbrengsten, de lokale lastendruk, de kostendekkendheid van belastingen en informatie over het kwijtscheldingsbeleid.

Inwoners dragen via de lokale belastingen/heffingen bij aan het welzijn, de leefbaarheid en de voorzieningen in hun dorp. De lokale belastingen/heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de gemeentelijke inkomsten.

Algemene belastingen

De algemene belastingen komen ten goede aan algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten niet gelabeld zijn maar voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen kunnen worden ingezet. De gemeenteraad bepaalt waarvoor. Onder de algemene belastingen vallen bijvoorbeeld de onroerendezaakbelastingen, de hondenbelasting en de toeristenbelasting.

Bestemmingsbelastingen

Bestemmingsbelastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Voorbeelden hiervan zijn de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

Retributies

Retributies worden geheven van personen aan wie de gemeente een specifieke dienst verleent die voor die persoon een individueel voordeel oplevert. De belangrijkste retributies zijn de leges: vergoedingen voor een bij de gemeente aangevraagde dienst als het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Net als bij bestemmingsbelastingen mogen de retributies niet meer dan kostendekkend zijn.

De volgende belastingen legt de gemeente op:

- Onroerendezaakbelastingen;
- Hondenbelasting;
- Toeristenbelasting;
- Precariobelasting;
- Belasting BIZ-centrum Zuid-Beijerland;
- Rioolheffing;
- Lijkbezorgingsrechten;
- Leges.

De afvalstoffenheffing en reinigingsrechten worden door de Regionale Afvalstoffendienst HW verzorgd.

De feitelijke uitvoering van de aanslagoplegging van de belastingen wordt verzorgd door de GR Vastgoedinformatie, heffing en waardebeoordeling HW (SVHW).

Kostentoerekeningssystematiek

Met ingang van 2017 rekenen we de overhead niet langer door aan de programma's. Daarom heeft de wetgever bepaald dat de paragraaf lokale lasten volgens een voorgescreven model inzicht moet geven in de mate van kostendekkendheid van de heffingen. Die kostendekkendheid moeten we extracomptabel berekenen. Voor de toerekening van de overhead is gekozen voor de verdeelsleutel 'loonkosten per taakveld'. Loonkosten bepalen immers in de meeste gevallen een groot deel van het tarief. De raad heeft deze sleutel in de financiële verordening bevestigd. Die sleutel ligt dan ook het meest voor de

hand. De wetgever definieert met ingang van 2017 ook expliciet wat we onder overhead moeten verstaan.

Opbrengst lokale heffingen:

Overzicht Lokale Heffingen bedragen x € 1.000	Rekening 2017	Raming 2018	Rekening 2018
<u>Algemene belastingen en heffingen</u>			
Onroerendezaakbelasting	1.802	1.815	1.826
Hondenbelasting	83	85	95
Toeristenbelasting	63	53	53
Precariobelasting	756	756	756
<u>Bestemmingsbelastingen</u>			
Rioolheffing	1.462	1.465	1.480
BIZ-Zuid-Beijerland	8	8	8
Lijkbezorgingsrechten	174	216	157
Leges	854	456	685
Totaal	5.202	4.854	5060

a) Onroerendzaakbelasting

De onroerende zaakbelastingen (OZB) wordt in twee categorieën verdeeld, woningen en niet-woningen. Bij de categorie niet-woningen kan de OZB gesplitst worden in een eigenaren- en gebruikersbelasting.

De gemeente bepaalt het percentage dat de belastingplichtigen moeten betalen, op basis van de waarde van de onroerende zaak. De waarderingsgrondslagen worden elk jaar opnieuw door het SVHW vastgesteld, volgens de vastgestelde regels in de Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet WOZ). Ook de heffing en invordering van de onroerende zaakbelastingen is uitbesteed aan de gemeenschappelijk regeling Samenwerkingsverband Vastgoed informatie Heffing en Waardebepaling (S.V.H.W.).

Opbrengst Onroerende Zaakbelasting bedragen x € 1.000	Rekening 2017	Raming 2018	Rekening 2018
<u>Woningen</u>			
Opbrengst zakelijk gerechtigden	1.351	1.379	1.379
<u>Niet-woningen</u>			
Opbrengst eigenaren	259	257	264
Opbrengst gebruikers	192	179	183
Totale opbrengst	1.802	1.815	1.826

b) Afvalstoffenheffing

De inzameling van de afvalstoffen in de gemeente Korendijk en de inning van de hiervoor verschuldigde afvalstoffenheffing verloopt via de gemeenschappelijke regeling Regionale Afvalstoffendienst (RAD) en het SVHW. De baten en lasten met betrekking tot de afvalstoffeninzameling maken derhalve geen deel uit van de gemeentebegroting.

De tarieven van de afvalstoffenheffing 2018:

Tarieven afvalstoffenheffing bedragen x € 1	
Vastrecht	106,25
per aanbieding van 240 liter restcontainer	6,00
per aanbieding van 140 liter restcontainer	4,00
Per gebruik ondergrondse restafvalcontainer	1,00

c) Hondenbelasting

De uitvoering en de controle van de hondenbelasting geschiedt door het SVHW.

De tarieven voor de hondenbelasting 2018:

Tarieven hondenbelasting bedragen x € 1	
Eerste hond	81,24
Tweede hond	188,40
Derde hond en meer	250,80
Kennel	627,00

Opbrengst hondenbelasting bedragen x € 1.000	Raming 2018	Rekening 2018
Totale opbrengst	85	87

d) Toeristenbelasting

De gemeente Korendijk kent drie soorten toeristenbelasting.

1. De toeristenbelasting wordt geheven voor overnachtingen binnen de gemeente.
2. De dagtoeristenbelasting wordt geheven voor verblijf op het eiland Tiengemeten.
3. De watertoeristenbelasting wordt geheven voor verblijf op een vaartuig binnen de gemeente.

De uitvoering van de toeristenbelasting wordt verzorgd door het SVHW.

Tarieven toeristenbelasting bedragen x € 1	
Tarief per verblijf of overnachting	0,75

Opbrengst toeristenbelasting bedragen x € 1000	Raming 2018	Rekening 2018
Totale opbrengst	53	51

e) Precariobelasting

Gemeenten heffen precariobelasting (of kortweg: precario) als vergoeding voor het gebruik van openbare grond. De precariobelasting wordt specifiek geheven voor het plaatsen van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond.

De precariobelasting valt toe aan de algemene middelen van de gemeente en is door de gemeente vrij besteedbaar.

Gemeenten kunnen geen precariobelasting heffen over netwerken die nutsbedrijven in, op of boven gemeentegrond exploiteren. Dat is sinds 1 juli 2017 in de Gemeentewet geregeld. Er is een overgangsregeling van toepassing waarbij we nog tot 1 januari 2022 precariobelasting op nutsnetwerken blijven heffen naar maximaal het tarief dat op 10 februari 2016 gold. Na 2021 vervalt de mogelijkheid tot heffen van deze belasting. De heffing binnen de Hoeksche Waard is afgestemd met de andere gemeenten binnen de Hoeksche Waard. Alle gemeenten in de HW hanteren hetzelfde tarief.

De opbrengst van de precariobelasting voor Evides wordt teruggegeven aan de burgers.

Opbrengst precariobelasting bedragen x € 1000	Raming 2018	Rekening 2018
Totale opbrengst	756	757

f) Rioolheffing

In de raadsvergadering van 16 december 2014 is het Gemeentelijk Rioleringsplan (G.R.P.) voor de planperiode 2015-2020 vastgesteld. In het G.R.P. zijn alle uitgaven geraamd die gemoeid zijn met de uitvoering van de gemeentelijke rioleringstaak. Vanuit de technische invalshoek zijn alle te verrichten activiteiten voor de vijfjarige planperiode in beeld gebracht. Er is hierbij vanuit gegaan dat de kosten gemoeid met de riolering moeten worden goedgemaakt uit de opbrengst van de te heffen rioolheffing van de gebruikers van het riool.

Uitgangspunt in het G.R.P. 2010-2014 was tot en met 2018 een jaarlijks stijgingspercentage van 8,5% van de rioolheffing. Bij de vaststelling van de begroting 2010 is door de raad besloten de tarieven met ingang van 2010 tot met 2018 jaarlijks met 8,5% te verhogen. De beweegredenen hier voor was om het tekort van € 1.150.000 van het G.R.P. af te kunnen lossen.

In 2010 is ter dekking van het tekort van het G.R.P. € 1.150.000 aan de algemene reserve onttrokken. In de begroting van 2011 werd er nog van uitgegaan dat dit bedrag in 2020 zelfs op zou lopen tot ruim € 2.500.000. Door de (tijdelijke) tariefsverhoging en bezuiniging op de jaarlijkse exploitatiekosten is er vanaf 2012 weer sprake van een financieel structureel sluitend G.R.P. Van 2012 tot en met 2018 is er per saldo € 1.150.000 teruggestort naar de algemene reserve en is de resterende schuld per 31 december 2018 volledig afgelost.

In de begroting 2017-2021 is er al vanuit gegaan dat de jaarlijkse tariefsverhoging van 8,5% met ingang van 2017 is komen te vervallen. Ook in de begroting 2018-2021 zijn de tarieven niet meer verhoogd.

De tarieven rioolheffing 2018.

Tarieven rioolheffing bedragen x € 1	
Gebruikers van woningen	306,60
Gebruikers van niet-woningen	763,68
Objecten buitengebied, niet aangesloten op riool	30,72
Objecten zonder wateraansluiting WOZ waarde < € 60.000	32,04
Objecten zonder wateraansluiting WOZ waarde > € 60.000	150,72

Kostendekkendheid rioolheffing 2018 bedragen x € 1.000	
Kosten riolering	1.062
Inkomsten taakvelden excl. heffing	94
Netto kosten riolering	968
<u>Toe te rekenen kosten</u>	
Overhead	117
Bijdrage reserves	257
BTW	138
	512
<u>Totale kosten</u>	1.480
Opbrengsten heffing	1.480
Dekkingspercentage	100%

g) Lijkbezorgingsrechten:

In de begroting was uitgegaan van een opbrengst voor lijkbezorging van € 216.000. De werkelijke opbrengst was € 157.424. Dit gegeven en door de nieuwe toerekening van de overhead komt het dekkingspercentage op 28,7%.

Kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten 2018 bedragen x € 1.000	
Netto kosten lijkbezorging	352
<u>Toe te rekenen kosten</u>	
Overhead	196
<u>Totale kosten</u>	548
Inkomsten lijkbezorgingsrechten	157
Dekkingspercentage	28,7%

h) Legesverordening:

Onder de naam "leges" heffen wij een aantal verschillende rechten voor, door of vanwege de gemeente verstrekte diensten. Conform VNG-model onderscheiden wij hierin drie titels:

1. Algemene dienstverlening
2. Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning
3. Dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn.

De presentatie in de hierna volgende tabel is conform de gewijzigde voorschriften BBV onderverdeeld in hoofdstukken. In deze paragraaf treft u een overzicht van de baten, lasten en de kostendekkendheid per hoofdstuk van de legesverordening. Tussen de drie titels van de verordening en tussen de hoofdstukken is kruissubsidiëring toegestaan (dekken van tekorten op het ene deel met overschotten op een andere deel). De berekening van de kostendekkendheid maakt inzichtelijk dat de geraamde baten van de verordening niet uitgaan boven de geraamde lasten van de verordening.

Kostendekkendheid leges 2018 bedragen x € 1.000	Totale kosten	Totale opbrengst	Dekkings percentage
1.1 Burgerlijke stand	88	24	28%
1.2 Reisdocumenten en Nederlandse identite2tskaart	270	154	57%
1.3 Rijbewijzen	56	45	81%
1.4 Verstrekkingen uit de Wet basisregistratie personen (BRP)	4	2	52%
1.9 Overige publiekszaken	28	10	36%
1.11 Huisvestingswet	2	1	35%
1.12 Leegstandwet	13	1	7%
1.14 (Markt)standplaatsen en ventvergunning	60	5	8%
1.16 Kansspelen	7	1	7%
1.19 Verkeer en vervoer	12	3	24%
1.20 Diversen	27	3	11%
Totaal titel 1 Algemene dienstverlening	567	249	44%
2.3 Omgevingsvergunning	757	434	57%
Totaal titel 2 Omgevingsvergunning	757	434	57%
3.1 Horeca	20	1	5%
3.2 Organiseren evenementen	26	1	4%
Totaal titel 3 Dienstverl. onder Europese dienstenrichtlijn	46	2	4%
Totaal	1370	685	50%

Kostendekkendheid leges 2018 bedragen x € 1.000	
Netto kosten leges	837
<u>Toe te rekenen kosten</u>	
Overhead	533
<u>Totale kosten</u>	1.370
Opbrengsten heffing	685
Dekkingspercentage	50%

Lastendruk:

De gemiddelde gemeentelijke woonlasten per huishouden blijven gelijk in 2018 t.o.v. 2017. Deze woonlasten bestaan uit het eigenaren gedeelte van de onroerende-zaakbelasting, afvalstoffenheffing (via het RAD) en rioolrechten.

Onderstaande tabel geeft de omvang van de lokale woonlasten voor een gemiddeld meerpersoons-huishouden van Korendijk weer. Bij de berekening is uitgegaan van de gemiddelde WOZ waarde in 2017 van € 222.200 en in 2018 van € 225.500.

Woonlasten per huishouden bedragen x € 1	Korendijk 2017	Korendijk 2018	Absolute stijging t.o.v. 2017	Relatieve stijging t.o.v. 2017	Landelijk 2018
Onroerendezaakbelasting	296	296	0	0%	274
afvalstoffenheffing	166	166	0	0%	253
Rioolheffing	307	307	0	0%	194
Totaal	769	769	0	0%	721

Opgemerkt moet worden dat percentages door afrondingen kunnen afwijken ten opzichte van vermeldingen elders in deze paragraaf.

Het landelijk gemiddelde in deze tabel is bepaald op basis van gegevens van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) van de Rijksuniversiteit Groningen.

Kwijtschelding:

Niet iedere inwoner is in staat de gemeentelijke belastingen te betalen. In zo'n geval bestaat de mogelijkheid kwijtschelding aan te vragen. Iedereen met een inkomen op bijstandsniveau en zonder vermogen kan in aanmerking komen voor kwijtschelding van de lokale lasten. Bij een aanvraag voor kwijtschelding beoordeelt het SVHW die de regeling uitvoert, of de belastingcapaciteit van de burger inderdaad onvoldoende is om de gemeentelijke belastingen te betalen. We verlenen kwijtschelding voor de onroerende-zaakbelastingen, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing (via RAD). In de praktijk komt kwijtschelding vooral voor bij de afvalstoffenheffing en rioolheffing. De belastingcapaciteit wordt berekend aan de hand van het vermogen, het netto-bestedbaar inkomen en diverse door het Rijk vastgestelde normbedragen. Het SVHW kent een geautomatiseerde toetsing van het recht op kwijtschelding. Doel van deze toetsing is verlaging van de administratieve lasten voor de burgers en verkorting van de afhandeltermijnen.

Kosten kwijtschelding bedragen x € 1000	Raming 2018	Rekening 2018
Totale kosten	34	35

Paragraaf 8 – Reserves en voorzieningen

Uitgangspunten

Het beleid ten aanzien van de reserves en voorzieningen werd in de raadsvergadering van 10 december 2013 vastgesteld in de "Nota reserves en voorzieningen 2014 gemeente Korendijk".

In de financiële verordening (artikel 212 van de Gemeentewet) is een bepaling opgenomen met daarin de verplichting tot periodiek actualisatie van de "nota reserves en voorzieningen". Op grond hiervan dient dit 1 keer per 5 jaar te gebeuren. Op 12 september 2017 is door de raad een geactualiseerde "nota van reserves en voorzieningen" vastgesteld, zodat aan deze bepaling is voldaan.

Voor alle reserves en voorzieningen is aangegeven: het doel, de aanleiding tot de instelling ervan, de wijze waarop ze worden gevormd, eventuele minimale of maximale hoogte en waar mogelijk de looptijd. Ook is aangegeven welke functies aan de diverse reserves kunnen worden toegekend. Bij het opstellen van de jaarrekening wordt steeds ingegaan op de ontwikkelingen van de diverse reserves en voorzieningen en worden de mutaties verwerkt in de "Nota reserves en voorzieningen".

Algemene reserve

In de "Nota reserves en voorzieningen" wordt als minimum en gewenste omvang uitgegaan van minimaal € 1 miljoen en maximaal € 4 miljoen. Voorlopig is het batig saldo van de jaarrekening 2018 afgerond € 2,1 miljoen toegevoegd aan de algemene reserve. In de jaarrekening 2018 is de Algemene Reserve na toevoeging van het batig rekeningssaldo per 31 december 2018 berekend op afgerond € 5,4 miljoen en komt hierdoor ruimschoots uit boven de gewenste maximale omvang.

Bestemmingsreserves

De diverse bestemmingsreserves zijn gevormd om een eventuele toekomstige verplichting af te dekken. Er ligt echter nog geen directe bestedingsverplichting aan ten grondslag. Er kan dus in principe nog een andere bestemming gegeven worden aan de budgetten. Aan de meeste onderhoudsreserves is echter wel een meerjarig onderhoudsplan gekoppeld. Wijzigingen in deze reserves hebben direct gevolgen voor het onderhoud. Bovendien rust er op diverse reserves nog een claim, zodat wijzigen van de bestemmingsreserves veelal geen reële optie is.

Geblokkeerde bestemmingsreserves

De geblokkeerde bestemmingsreserves worden gebruikt ter dekking van kapitaallasten van activa met een meerjarig economisch nut. De boekwaarde en looptijd van deze geblokkeerde reserves is gelijk aan het actief waaraan ze zijn gekoppeld. Wijzigingen in deze reserves hebben direct gevolgen voor het saldo van de exploitatie.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn gevormd op het moment dat er een toekomstige verplichting is aangegaan. Hieraan ligt dus een bestedingsverplichting ten grondslag. Wanneer de bestedingsverplichting komt te vervallen valt ook de voorziening vrij ten gunste van de exploitatie.

Rente

Vanaf 2017 wordt er geen rente meer berekend over het eigen vermogen. Tot en met 2016 werd er over het eigen vermogen rente berekend en werd deze opbrengst verantwoord als rente opbrengst van eigen financieringsmiddelen.

Staat van reserves en voorzieningen 2018

Naam reserve/voorziening	saldo	vermeer-	verminderingen	saldo
	01-01-2018.	deringen		31-12-2018.
		2018.	2018.	
(bedragen x €1000)				
Algemene reserves:				
1 Algemene reserve	2.239	2.482	1411	3.310
2 Saldo jaarrekening	1754	311		2.065
	3.993	2.793	1.411	5.375
Geblokkeerde bestemmingsreserves:				
3. Centralisering buitendienst	615		24	591
4. Brandweerkazernes Gw, N-B en Z-B	1254		1254	0
5. Gebouw bibliotheek Nieuw-Beijerland	235		9	226
6. Gymnastieklokaal Zuid-Beijerland	414		18	396
7. Aanpassing publieksbalie	133		133	0
8. Verbouw Voorstraat 33	688		28	660
9. Inventaris Voorstraat 33	28		1	27
10. Verbouw dorps huis Nieuw-Beijerland		866		866
11. Realisering Tiengemetepad		225		225
	3.367	1.091	1.467	2.991
Bestemmingsreserves:				
12. Afgesloten bestemmingsplannen	0	50	50	0
13. Reserve onderhoud gebouwen	376		100	276
14. Wegenbeheer	953		252	701
15. Openbare ruimte	349		51	298
16. Groenbeheer	120		71	49
17. Voorschotse omvang	22		22	0
18. Sociaal domein	289		205	84
19. Regio fonds	197		66	131
20. Overlopende verplichtingen	11	288	279	20
21. Overschotten rekening 2016	1078		895	183
22. Omgevingswet	578		60	518
23. Lokale prioriteiten (co-financiering)		400	200	200
24. Lokale prioriteiten (kwal. impuls)		100	77	23
24. Lokale prioriteiten (kleine projecten)		100		100
25. Frictiekosten		262		262
	3.973	1.200	2.328	2.845
Voorzieningen:				
1 Voorziening pensioen wethouders	849		17	832
2. Voorziening tekort regionaal bedrijventerrein H.W.	337		26	311
	1.186	0	43	1.143
Totaal:				
Algemene reserve	3.993	2.793	1.411	5.375
Geblokkeerde bestemmingsreserves:	3.367	1.091	1.467	2.991
Bestemmingsreserves	3.973	1.200	2.328	2.845
	11.333	5.084	5.206	11.211
Voorzieningen	1.186		43	1.143
Totaal reserves en voorzieningen	12.519	5.084	5.249	12.354

Paragraaf 9 - Taakstellingen en reserveringen

Inleiding

Naar aanleiding van de begrotingscirculaire van de Provincie Zuid-Holland is in de begroting de paragraaf 'Taakstelling en reserveringen' opgenomen. Deze paragraaf toont een integraal beeld van het verloop van de in de programmabegroting 2018 opgenomen bezuinigingen/taakstellingen (inclusief stelposten). Via deze paragraaf informeren wij u over het verloop van de stelposten

1. Bezuinigingen / taakstellingen

In de begroting 2018 waren geen gemeentelijke taakstellingen meer opgenomen.

2. Reserveringen

Binnen de begroting 2018 is nog wel een aantal reserveringen opgenomen ter dekking van mogelijke onvoorziene risico's:

Bedragen x € 1.000,-

Nr	Omschrijving	Primaire begroting 2018	Saldo per eind 2018	Verschil
1	Post onvoorziene uitgaven	45,0	568,3	523,3
2.	Risicoreservering Wmo-nieuwe taken	113,0	3,4	-109,6
	Totaal van de reserveringen	158,0	571,7	413,7

1. *Post onvoorziene uitgaven*

Gedurende het jaar worden de saldi van de diverse begrotingswijzigingen verrekend met het saldo van de post 'onvoorziene uitgaven'. In de loop van 2018 zijn onder andere het saldo van de hogere uitkering uit het gemeentefonds (meicirculaire 2018) en de opbrengst van incidentele grondverkoop aan deze post toegevoegd.

2. *Wmo-nieuwe taken*

Deze post is in 2018 op basis van regionale voorstellen ingezet ter dekking van de kosten van het Sociaal Domein.

Paragraaf 10 - Bestuursovereenkomst provincie Zuid-Holland

Een van de kerntaken van de provincie is toezicht houden op gemeenten. Het interbestuurlijk toezicht van provincies op de wettelijke taakbehartiging door gemeenten is vernieuwd met de inwerkingtreding van de Wet 'revitalisering generiek toezicht'. Dit betekent dat niet langer de provincies en het Rijk, maar de gemeenteraad primair verantwoordelijk is voor het toezicht (horizontaal toezicht) op de uitvoering van de gemeentelijke medebewindtaken.

De provincies houdt in tweede lijn via een afgesloten bestuursovereenkomst toezicht (verticaal toezicht) op de gemeente.

In de bestuursovereenkomst spreekt de provincie met de gemeente af, dat de gemeente jaarlijks door middel van de jaarrekening informatie aan de provincie verschaft over de behartiging van wet- en regelgeving op de volgende domeinen:

- financiën
- ruimtelijke ordening
- verblijfsgerechtigden
- omgevingsrecht (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht: Wabo)
- monumentenzorg
- archief- en informatiebeheer
- Huisvesting vergunninghouders

Aan de hand van de opgestelde criteria (kritische-prestatie-indicatoren) in het toezichtkader stelt de provincie het toezichtregime vast per domein. Het toezichtregime per domein wordt uitgedrukt in de kleuren groen, oranje en rood. Bij groen is het toezichtregime het 'lichtst' omdat een gemeente in dat geval haar wettelijke taak geheel op orde heeft. De 'zwaarte' van het toezicht neemt bij oranje (wettelijke taak is deels wel en deels niet op orde) en rood (wettelijke taak is niet op orde) toe. De toezichtsregimes zijn gebaseerd op de desbetreffende wet- en regelgeving en op algemene (en soms) aanvullende beleidskaders.

De meest recente informatie naar de stand van zaken per januari 2018 in Korendijk is als volgt:

Financiën	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht		De meerjarenbegroting 2018-2021 is structureel sluitend. De jaarrekening 2018 wordt afgesloten met een positief jaarrekeningsaldo.
Is er reden voor extra aandacht?	Ja	Sinds 20 september 2016 staat de gemeente onder Arhi-toezicht in verband met de herindeling die op 1 januari 2019 plaats heeft gevonden.
Ruimtelijke ordening	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
De gemeentelijke bestemmingsplannen zijn aangepast aan de Verordening Ruimte 2014 (artikel 3.4 Verordening Ruimte)		Alle bestemmingsplannen zijn actueel.
Is er reden voor extra aandacht?	Nee	

Omgevingsrecht Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Milieu, Bouwen en Wonen	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
Voor vergunningverlening, toezicht en handhaving is tijdig een beleidsplan, een uitvoeringsprogramma en een evaluatie vastgesteld en met de jaarrapportage over de uitvoering bekend gemaakt aan de gemeenteraad. Binnen twee maanden na vaststelling wordt hierover mededeling gedaan aan de provincie Zuid-Holland.		Het VTH beleid is vastgesteld. Het jaarverslag over 2017 is opgesteld. In 2018 is uitvoering gegeven aan de basistaken zoals vergunningverlening, toezicht en handhaving. Ook zijn signaalinspecties (risicovolle betonvoeren en RVS in zwembaden) en de inventarisatie van asbestdaken uitgevoerd. Daarnaast is veel tijd geïnvesteerd in de harmonisatiewerkzaamheden in verband met de herindeling van de Hoeksche Waardse gemeenten.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	ja/nee	Nee
Monumentenzorg	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
De gemeente beschikt over een deskundige adviescommissie met betrekking tot de (rijks)monumenten		De Commissie Cultureel Erfgoed bestaat uit de volgende leden: restauratiedeskundige, bouwhistoricus, deskundige historische geografie, deskundige archeologie, 3 burgerleden met lokale geschiedeniskennis en een onafhankelijke voorzitter.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	ja/nee	Nee
Archief- en informatiebeheer	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
Het archief- en informatiebeheer van de gemeente zijn op orde		Per 1 januari 2019 is de gemeente Korendijk opgegaan in de gemeente Hoeksche Waard. Alle verbeterpunten van de gemeente Korendijk zullen voortvarend worden aangepakt in de nieuwe gemeente.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	ja/nee	Nee
Huisvesting Vergunninghouders	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
De gemeente heeft volledig en tijdig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand		Gevraagde informatie
		Stand van zaken
		Voorsprong/achterstand per 1 januari van het verantwoordingsjaar (doorhalen wat niet van toepassing is)
		0
		Fase interventieladder op 1 januari
		taakstelling gerealiseerd
		Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar
		0
		In het eerste halfjaar gehuisveste vergunninghouders
		0
		Voorsprong/achterstand per 1 juli van het verantwoordingsjaar (doorhalen wat niet van toepassing is)
		0
		Fase interventieladder op 1 juli
		taakstelling gerealiseerd
		Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar
		7
		In het tweede halfjaar gehuisveste vergunninghouders
		6
		Achterstand per 31 december van het verantwoordingsjaar (doorhalen wat niet van toepassing is)
		1
		Fase interventieladder op 31 december
		Signaleren
		Toelichting
		1 persoon is in december 2018 gehuisvest, maar niet meegeteld door Coa voor 2018
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	

Deel 2

Jaarrekening 2018

1. Overzicht van baten en lasten

Programma	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1. Openbaar bestuur 2. Veiligheid 3. Fysieke / ruimtelijke kwaliteit 4. Opgroeien in Korendijk 5. Opvangen en begeleiden 6. Sociale kwaliteit 7. Economie 8. Dienstverlening en bedrijfsvoering (zonder overhead)	34.891	-1.045.192	-1.010.301	6.600	-1.302.221	-1.295.621	6.600	-1.704.112	-1.697.512	26.190	-1.506.772	-1.480.582
	19.975	-1.711.125	-1.691.150	21.300	-1.817.794	-1.796.494	109.581	-1.894.414	-1.784.833	159.515	-1.846.065	-1.686.550
	3.126.446	-5.149.096	-2.022.651	2.208.118	-5.417.837	-3.209.719	2.760.750	-6.725.494	-3.964.744	2.630.443	-5.300.036	-2.669.593
	61.873	-3.238.497	-3.176.624	63.060	-3.200.222	-3.137.162	126.560	-3.536.398	-3.409.838	122.330	-3.396.208	-3.273.878
	1.306.775	-4.573.000	-3.266.225	1.211.920	-4.906.475	-3.784.555	1.187.574	-5.036.102	-3.848.528	1.295.435	-4.994.278	-3.698.843
	527.272	-1.305.888	-778.615	368.744	-1.066.376	-697.632	379.744	-1.768.947	-1.389.203	313.951	-1.425.277	-1.111.326
	429.300	-120.311	308.988	398.489	-206.210	192.279	373.489	-206.210	167.279	374.161	-176.098	198.063
	211.129	-294.208	-83.079	220.000	-345.626	-125.626	250.000	-345.626	-95.626	211.280	-332.348	-121.068
	5.717.660	-17.437.317	-11.719.656	4.498.231	-18.352.761	-13.854.530	5.194.298	-21.217.303	-16.023.005	5.133.305	-18.977.081	-13.843.776
	2.704.531	-640.537	2.063.994	2.709.674	-194.500	2.515.174	2.719.674	-194.500	2.525.174	2.720.679	-177.105	2.543.574
Algemene dekkingsmiddelen	12.585.281		12.585.281	12.871.664		12.871.664	13.960.498		13.960.498	14.085.042	-633.209	13.451.833
	48.738	-1.307	47.431	50.000	-952	49.048	75.000	-952	74.048	75.187	-1.322	73.865
	13.368	-8.544	4.824	13.000	-13.191	-191	17.000	-13.191	3.809	17.441	-15.844	1.597
	293.135	-292.290	845	257.804	-257.804	0	257.804	-257.804	0	255.031	-257.804	-2.773
	188.813	-5.000	183.813	220.000	0	220.000	239.092	0,00	239.092	253.599	0	253.599
	21.551.525	-18.384.994	3.166.531	20.620.373	-18.819.208	1.801.165	22.463.366	-21.683.750	779.616	22.540.283	-20.062.366	2.477.917
	18.206	-2.609.747	-2.591.541	0	-2.704.997	-2.704.997	0	-3.042.966	-3.042.966	25.000	-2.626.101	-2.601.101
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	-45.000	-45.000		-568.314	-568.314		0	0
	21.569.731	-20.994.741	574.990	20.620.373	-21.569.205	-948.832	22.463.366	-25.295.030	-2.831.664	22.565.283	-22.688.466	-123.184
Mutaties reserves:				0		0			0			0
	0	0	0	130.218	0	130.218	195.877		195.877	65.659		65.659
	93.759		93.759	11.288		11.288	48.043	0,00	48.043	34.201	0	34.201
	631.484	-224.072	407.412	706.293	-99.500	606.793	1.878.819	-119.455	1.759.364	1.190.574	-101.400	1.089.174
	120.000	-14.906	105.094	0	-22.359	-22.359	286.048	-22.359	263.689	185.296	0	185.296
	20.200	0	20.200	5.000	0	5.000	140.000	0,000	140.000	140.000	0	140.000
	60.300	0	60.300	4.000	-39.440	-35.440	600.617	-39.440	561.177	554.867	0	554.867
	15.000	0	15.000	0	0	0	0	0,000	0	0	0	0
	114.043	0	114.043	0	0	0	342.113	0,000	342.113	373.003	0	373.003
	4.427.348	-4.064.104	363.244	1.596.615	-1.343.283	253.332	2.662.615	-3.141.214	-478.599	2.662.615	-2.917.076	-254.461
Subtotaal mutaties reserves Gerealiseerd resultaat na resultaatbestemming	5.482.134	-4.303.082	1.179.052	2.453.414	-1.504.582	948.832	6.154.132	-3.322.468	2.831.664	5.206.215	-3.018.476	2.187.739
	27.051.865	-25.297.824	1.754.042	23.073.787	-23.073.787	0	28.617.498	-28.617.498	0,00	27.771.498	-25.706.942	2.064.555

2. Overzicht geraamde incidentele lasten en baten

In de onderstaande tabel zijn de incidentele lasten en baten over 2018 opgenomen.

Progr.	Onderdeel	Lasten	Baten
1	Bijdrage aan de voorziening wethouders (vrijval voorziening)	-75	-
1	Harmonisatie 2017	84	-
1	Verkiezingen	32	-
1	Afscheid Korendijk	26	-
2	Veiligheidsregio afrekening 2017	-	88
2	Veerdiensten	35	-
3	Verkoop grond en plantsoenen	-	155
4	Afrekening 2018 kosten jeugdteams Serviceorganisatie	53	-
5	Spelenderwijs afrekening 2017	-	59
	Totaal incidenteel exploitatie	155	303
div	Totaal reserves incidenteel	3.018	4.604
	Totaal van de incidentele posten	3.173	4.907
Totaal	Saldo van de incidentele baten minus de incidentele lasten	1.734	
	Saldo van de jaarrekening 2018	2.065	
	Saldo structureel	331	(positief)

Het totale saldo van de incidentele lasten en baten bedraagt € 1.734.000. In relatie tot het jaarrekeningsaldo 2018 van € 2.064.500, is er sprake van een structurele ruimte van € 330.500.

Toelichting

Bijdrage aan voorziening wethouders.

Jaarlijks stelt een extern bureau een actualisatie op de hoogte van de voorziening voor de uit te keren pensioenen van de wethouders. Per eind 2018 is gebleken dat de omvang van de voorziening afdoende was en dat de storting in 2018 achterwege kon blijven.

Harmonisatie 2017

In 2017 waren de kosten van de gemeentelijke herindeling en het harmoniseren van taken lager dan eerder geraamd. In 2018 is het resterend deel van € 83.590 alsnog uitbetaald.

Verkiezingen

In 2018 zijn de gemeenteraadsverkiezingen, georganiseerd door het Samenwerkingsorgaan Hoeksche Waard, gehouden voor de nieuwe gemeente Hoeksche Waard. Het aandeel in de kosten voor Korendijk bedroegen € 32.000.

Afscheid Korendijk

De incidentele kosten voor het afscheidsfeest in Korendijk bedroegen € 26.000

Afrekening 2018 Veiligheidsregio ZHZ

De jaarrekening 2017 van de Veiligheidsregio ZHZ kende een batig saldo wat is uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten. Het aandeel van Korendijk bedroeg € 88.000.

Veerdiensten.

Doordat het pontje naar Tiengemeten wegens onderhoud uit de vaart werd genomen, is gezorgd voor een tijdelijke noodverbinding. De kosten hiervan bedroegen € 35.000.

Grondverkopen.

De hogere baten van incidentele grondverkopen en snippergroen bedroegen € 155.000.

Afrekening 2018 Kosten Jeugdteams

De kosten voor de jeugdteams zijn € 52.700 dan geraamd. Vanuit de Serviceorganisatie Jeugd is hiervoor in april 2019 een afrekening ontvangen.

Afrekening Spelenderwijs 2017

Bij de subsidieafrekening over 2017 van het peuterspeelzaalwerk is een bedrag van € 59.000 van Spelenderwijs terugontvangen.

Mutaties reserves

Hiervoor verwijzen we naar de betreffende tabellen zoals die bij elk programma zijn opgenomen.

3 Analyse begrotingsrechtmatigheid

Inleiding

Dit onderdeel van de programmarekening is opgezet om inzicht te geven in de afwijkingen tussen begroting en rekening en de mate waarin de afwijkingen rechtmatig dan wel onrechtmatig zijn. Om de rechtmatigheid te kunnen beoordelen zijn in onderstaande tabel de 9 aspecten van het begrotingscriterium gedefinieerd, overgenomen uit het door de raad vastgestelde controleprotocol. In de onderstaande tabel zijn de diverse criteria (nr. 1 – 7) opgenomen zoals deze door de commissie BBV in de nota rechtmatigheid zijn genoemd. Daarnaast is op pragmatische gronden een tweetal extra criteria opgenomen.

	<i>Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen tenminste de volgende "soorten" begrotingsafwijkingen worden onderkend:</i>	<i>telt niet mee voor het oordeel</i>	<i>telt mee voor het oordeel</i>
1	Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend.		X
2	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de raad ten onrechte niet tijdig zijnesignaleerd.		X
3	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendeekkende omzet.	X	
4	Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	X	
5	Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen.		X
6	Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing) - geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar; - geconstateerd na verantwoordingsjaar.	X	X
7	Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren. - jaar van investeren - afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	X	X
8	Kostenoverschrijdingen die buiten de invloedssfeer van de gemeente liggen en waarop de gemeente geen directe invloed kan uitoefenen waaronder onrechtmatigheden die ontstaan via gemeenschappelijke regelingen of andere verbonden partijen of gesubsidieerde instellingen.	X	
9	Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten <u>die passen</u> binnen het beleid en het gevolg zijn van interne factoren als: - doorberekening van indirecte kosten (kostenverdeelstaat), onder voorwaarde dat de totale (apparatuur-)kosten zoals verantwoord op de kostenplaatsen niet worden overschreden; - toevoegingen aan voorzieningen die verplicht zijn op grond van BBV en andere wet- en regelgeving.	X X	

De aspecten van het begrotingscriterium hebben alleen betrekking op kostenoverschrijdingen. Indien in de toelichting "n.v.t." is aangegeven, dan gaat het hier om lagere uitgaven dan geraamd of om een inkomstenpost.

Verschuivingen in concernoverhead

Tussen de programma's en het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien is er soms sprake van een verschuiving van toegerekende overheadkosten. Bij begrotingswijziging zijn de wijzigingen in de geraamde toerekening van overheadkosten niet over de raadsprogramma's verdeeld (het betreft een veelheid van mutaties op de producten van de raadsprogramma's) maar als saldo kostenplaatsen geraamd. Bij het opstellen van de rekening zijn de werkelijke overheadkosten volgens de juiste verdeling aan de raadsprogramma's toegerekend.

In beide gevallen zijn de gemaakte overheadkosten een gevolg van de bepaalde techniek van kostentoerekening. De afwijkingen op de overhead voldoen daarmee aan criterium 2 van de tabel hierboven.

Toelichting per programma

Gelet op de veelal beperkte omvang van de financiële afwijkingen wordt in onderstaand overzicht alleen ingegaan op de grotere begrotingsafwijkingen. Hierbij wordt uitgegaan van de per programma opgenomen toelichtingen

Bedragen x € 1.000 (- = voordelig)

Nr.	Taakveld	Inhoudelijk	Bedrag	Criterium
Programma bestuur				
1	Bestuur	Vrijval van een deel van de voorziening pensioen wethouders door berekening pensioenvoorziening	-26	N.v.t.
1	Bestuur	Hogere kosten raad door nabetaling wettelijke vergoeding. Compensatie vindt plaats via een hogere algemene uikering	83	3
1	Bestuur	Geen dotatie aan de voorziening pensioenen wethouders door herberekening pensioenvoorziening en een niet nodige reservering omdat een wethouder ook in de nieuwe gemeente Hoeksche Waard de functie van wethouder is gaan vervullen	-263	N.v.t.
1	Bestuur	Lagere kosten representatie	-11	N.v.t.
1	Bestuur	Hogere kosten verkiezingen gemeente HW vanuit hogere doorbelasting kosten SOHW	11	8
Programma Veiligheid				
2	Brandweer	Uitkering batig saldo 2018 Veiligheidsregio ZHZ	-49	N.v.t.
2	Openbare orde	Diverse lagere bijdragen en subsidies aan derden	-21	N.v.t.
2	Verkeer en vervoer	Lagere kapitaallasten investeringen vervanging openbare verlichting door gedeeltelijke uitvoering in 2018	-27	N.v.t.
Programma Fysieke en Ruimtelijke kwaliteit				
3	Vervoer en verkeer	Lagere bijdrage in project aanleg parkeerplaatsen Nieuw-Beijerland door uitstel naar 2019	70	N.v.t.
3	Bouwen en wonen	Lagere opbrengsten anterieure overeenkomsten door uitstel naar 2019	134	N.v.t.
3	Bouwen en wonen	Hogere bijdrage regiofonds ontwikkelaars	45	N.v.t.
3	Bouwen en wonen	Hogere opbrengst leges omgevingsvergunningen	86	N.v.t.
3	Grondexploitatie	Lagere opbrengst verkoop grondexploitaties, met name plan Uitbreiding Piershil	-75	N.v.t.
3	Grondexploitaties	Gedeeltelijke vrijval voorziening regionaal bedrijventerrein	18	N.v.t.
3	Verkeer en vervoer	Lagere uitgaven onderhoud wegen binnen de bebouwde kom (relatie met reserve)	-511	N.v.t.
3	Verkeer en vervoer	Aanleg kosten parkeerplaats Nieuw-Beijerland naar 2019	-83	N.v.t.
3	Verkeer en vervoer	Onderzoek naar randweg Zuid-Beijerland – Goudswaard naar 2019 (via reserve)	-50	N.v.t.
3	Verkeer en vervoer	Lagere uitgaven onderhoud civieltechniek (relatie met reserve)	-146	N.v.t.

Nr.	Taakveld	Inhoudelijk	Bedrag	Criterium
		Lagere lasten versnelde afschrijving civiele objecten doordat projecten < € 25.000 feitelijk niet zijn uitgevoerd in 2018		
3	Verkeer en vervoer	Geen uitgaven inzet lokale initiatieven vanuit jaarrekening 2017 (relatie met reserve)	-100	N.v.t.
3	Openbaar groen	Lagere onderhoudslasten openbaar groen	-50	N.v.t.
3	Openbaar groen	Lagere kapitaallasten en doorberekening overhead	-23	N.v.t.
3	Riolering	Lagere onderhouds- en onderzoekskosten riolering	-30	N.v.t.
3	Riolering	Lagere kapitaallasten riolering	-90	N.v.t.
3	Bouwen en wonen	Lagere doorbetaling afdrachten regiofonds	-70	N.v.t.
3	Bouwen en wonen	Lagere kosten invoering nieuwe Omgevingswet (relatie met reserve)	-140	N.v.t.
3	Ruimtelijke ordening	Lagere lasten uitvoering omgevingsvisie (relatie met reserve)	-53	N.v.t.
3	Grondexploitatie (geen bedrijventerrein)	Lagere kosten en lagere doorbelasting naar de balans, met name plan Uitbreiding Piershil	-48	N.v.t.
Programma Opgroeien in Korendijk				
4	Leerlingzaken	Lagere rijksvergoeding onderwijsachterstanden-beleid.	63	N.v.t.
4	Leerlingzaken	Batig saldo afrekening subsidie Spelenderwijs 2017	-59	N.v.t.
4	Leerlingzaken	Lagere lasten leerlingenvervoer	-16	N.v.t.
4	Leerlingzaken	Lagere lasten onderwijsachterstandenbeleid doordat er relatief minder leerlingen in Korendijk zijn met een onderwijsachterstand.	-63	N.v.t.
4	Openluchtrecreatie	Lagere onderhoudslasten speelvoorzieningen (relatie met o.a. bestemming resultaat 2016, restant naar 2019 via reserve)	-123	N.v.t.
4	Wijkteams	Hogere afrekening kosten Jeugdteams op basis van een in april 2019 ontvangen nacalculatie	53	4
4	Leerlingzaken	Hogere subsidie peuterspeelzaalwerk door abusievelijke te hoge aframing van het subsidiebudget. Wordt gecompenseerd door batige afrekening subsidie over 2017	34	3
4	Samenkracht	Lagere uitgaven uitvoeringsbudget jongerenwerk	-15	N.v.t.
Programma Opvang en begeleiden				
5	Inkomensregelingen	Hogere rijksvergoeding Wet bundeling uitkeringen inkomensvoorzieningen	-162	N.v.t.
5	Participatie	Lagere rijksvergoeding opvang vreemdelingen (geen nieuwe vreemdelingen geplaatst)	38	N.v.t.
5	Inkomensregelingen	Lagere exploitatiebijdrage aan WIHW	-110	N.v.t.
5	Inkomensregelingen	Hogere doorbetaling rijks gelden Wet bundeling uitkeringen inkomensvoorzieningen. Gecompenseerd via hogere rijksvergoeding	162	3
5	Participatie	Lagere lasten doorbetaling Participatiewet	-21	N.v.t.
5	Participatie	Lagere lasten begeleiding vreemdelingen	-39	N.v.t.
5	Maatwerk 18+	Lagere kosten wmo -innovatie	-14	N.v.t.
5	Maatwerk 18+	Hogere lasten zorg in natura door onder meer een toename van het aantal cliënten in 2017, die doorwerkt in 2018 en een verschuiving naar een zwaardere zorgcategorie.	63	4
5	Maatwerk 18+	Lagere lasten wmo (oude stijl)	-57	N.v.t.
5	Maatwerk 18+	Lagere bijdrage aan projectorganisatie Wmo	-42	N.v.t.
5	Maatwerk 18+	Hogere lasten Pgb Wmo. De toename heeft deels te maken met de forse stijging in leeftijd van de klantgroep, het meewegen van de woonsituatie en nieuwe taken die onder de HO pq (prijs x hoeveelheid uren) vallen.	45	4

Nr.	Taakveld	Inhoudelijk	Bedrag	Criterium
Programma Sociale kwaliteit				
6	Begraafplaatsen	Minder opbrengst lijkbezorgingsrechten door minder begrafenissen en aankoop eigen graven	59	N.v.t.
6	Sportacc.	Lagere exploitatiekosten gymlokalen divers	-21	N.v.t.
6	Sportacc.	Lagere kapitaallasten gymlokaal Piershil door lagere investeringskosten en verschuiving afschrijving naar 2019	-24	N.v.t.
6	Sportacc.	Lagere lasten uitvoering drainagemaatregelen voetbalvelden	-57	N.v.t.
6	Musea	Lagere onderhouds- en kapitaallasten kerktorens	-21	N.v.t.
6	Musea	Lagere kapitaallasten molens door lagere investeringskosten in combinatie met afboeking boekwaarde door overdracht	-113	N.v.t.
6	Wijkteams	Lagere lasten wijkteams door vertraging opstartfase	-51	N.v.t.
Programma Economie				
7	Economische ontwikkeling	Hogere legesopbrengsten nutsbedrijven werkzaamheden openbare ruimte	-21	N.v.t.
7	Treasury	Lager dividend aandelen Eneco en Evides	19	N.v.t.
7	Overige gebouwen	Lagere lasten onderhoud en afschrijving	-21	N.v.t.
Programma Dienstverlening en bedrijfsvoering				
8	Burgerzaken	Lagere opbrengsten leges burgerzaken	39	N.v.t.
8	Ondersteuning	Vrijval voorziening dubieuze debiteuren als aansluiting op regionale afstemming en beperkte achterstand debiteuren gemeente Korendijk	-25	N.v.t.
8	Ondersteuning	Lagere kosten automatisering en kantoorkosten	-61	N.v.t.
8	Ondersteuning	Lagere bijdrage aan ISHW	-54	N.v.t.
8	Ondersteuning	Lagere lasten inhuur personeel	-50	N.v.t.
8	Ondersteuning	Lagere salariskosten secretariépersoneel	-162	N.v.t.
8	Ondersteuning	Lagere kosten representatie	-40	N.v.t.
8	Ondersteuning	Hogere opbrengst gedetacheerd personeel	-39	N.v.t.
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien				
9	Algemene uitkering	Hogere algemene uitkering gemeentefonds, inclusief verrekeningen voorgaande jaren	-125	N.v.t.
9	Overige baten	Hogere opbrengst doorgeschoven BTW vanuit de gemeenschappelijke regelingen	-16	N.v.t.
9	Algemene uitkering	Doorbetaling frictievergoeding aan GR-SOHW conform regionale afspraak *1	633	3
9	Overige lasten	Vrijval post 'onvoorzien uitgaven' na saldo begrotingswijzigingen	-568	N.v.t.

Toelichting mutaties

*1: Algemene uitkering - Doorbetaling frictievergoeding aan GR-SOHW

Via de 3^e begrotingswijziging 2018, vastgesteld door de raad op 11 september 2018, is een bedrag van € 911.659 geraamd als door te betalen aan het Samenwerkingsorgaan Hoeksche Waard (SOHW). Per 8^e begrotingswijziging, door de raad vastgesteld op 4 december 2018, is dit bedrag ingetrokken omdat werd aangenomen dat dit bedrag (onder aftrek van een deel als dekking voor de voorziening wethouders) in de bestemmingsreserve 'frictiekosten' zou worden gestort.

Per factuurdatum 31-12-2018 is alsnog een factuur van het SOHW ontvangen die drukt op het dienstjaar 2018. Als gevolg hiervan is de storting in de voorziening 'frictiekosten' zoals verwacht op basis van de 8^e begrotingswijziging aangepast en evenredig verlaagd.

Toelichting investeringen.

Overeenkomstig artikel 6, 3^e lid, Financiële verordening 2017 worden alleen afwijkingen van meer dan € 25.000 toegelicht.

Er zijn bij de investeringen geen overschrijdingen van meer dan € 25.000 geconstateerd.

Samenvatting

Er zijn geen begrotingsonrechtmatigheden geconstateerd die meetellen in het oordeel van de accountant.

4. Balans

		(bedragen x € 1.000)	
Activa		31-12-2018	31-12-2017
	Vaste activa:		
A11	Immateriële vaste activa	0	0
A12	Materiële vaste activa		
	Overige investeringen met een economisch nut	6.751	7.080
	Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.	7.138	6.398
	Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	2.313	2.239
		16.202	15.717
A13	Financiële vaste activa		
	Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	381	381
	Overige geldleningen	303	220
		684	601
	Sub-totaal vaste activa	16.886	16.318
	Vlottende activa:		
A21	Voorraden		
	Bouwgronden in exploitatie	- 129	28
		- 129	28
A22	Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
	Vorderingen op openbare lichamen	445	646
	Overige vorderingen	279	554
	Uitzettingen in 's Rijksschatkist	0	2.647
		724	3.847
A23	Liquide middelen	2	40
A29	Overlopende activa		
	Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	2.246	1.704
	Totaal	19.729	21.937
	<i>Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969</i>	0	0
Passiva		31-12-2018	31-12-2017
	Vaste passiva:		
P11	Eigen vermogen		
	Algemene reserves	3.310	2.239
	Geblokkeerde bestemmingsreserves	2.991	3.367
	Overige bestemmingsreserves	2.845	3.973
	Gerealiseerd resultaat	2.065	1.754
		11.211	11.333
P12	Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's		
	Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	1.143	1.186
		1.143	1.186
P13	Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
	Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	5.210	5.935
		5.210	5.935
	Sub-totaal vaste passiva	17.564	18.454
	Vlottende passiva:		
P21	Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
	Rekening-courant bank	184	1.119
	Overige schulden	1.624	1.907
		1.808	3.026
P29	Overlopende passiva		
	Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	293	397
	De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.	64	60
		357	457
	Totaal	19.729	21.937
	<i>Gewaarborgde geldleningen</i>	12.616	15.705

5. Toelichting op de balans

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven in de looptijd van de betrokken geldlening.

Materiële vaste activa met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden

met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden.

Op 18 december 2007 zijn door de raad onderstaande afschrijvingstermijnen vastgesteld.

Materiële vaste activa met economisch nut:

* nieuwbouw woonruimten en bedrijfsgebouwen:	40 jaar	lineair
* bouw gymnastieklokalen	60 jaar	lineair
* bouw en uitbreiding van schoolgebouwen	50 jaar	lineair
* aanleg, aanpassing en renovatie riolering, nieuwe aansluiting riolering	30 jaar	annuïtair
* idem riolering-investeringen van voor 2005.	25 jaar	annuïtair
* vervangen dakbedekking schoolgebouwen	20 jaar	lineair
* onderwijskundige voorzieningen	20 jaar	lineair
* renovatie, restauratie van woonruimten en bedrijfsgebouwen	25 jaar	lineair
* renovatie sport- en voetbalvelden	20 jaar	lineair
* technische installaties en bedrijfsgebouwen	15 jaar	lineair
* veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen, telefooninstallaties, kantoormeubilair, schoolmeubilair, aanleg tijdelijke terreinwerken, nieuwbouw tijdelijke woonruimten en bedrijfsgebouwen.	10 jaar	lineair
* zware transportmiddelen, aanhangwagens, personenauto's, lichte motorvoertuigen	5 / 15 jaar	lineair
* automatiseringsapparatuur	5 jaar	annuïtair
* gronden en terreinen	geen	

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

In overeenstemming met de door de gemeenteraad vastgestelde beleidsnota worden infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken geactiveerd en afgeschreven. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven). De boekwaarden moeten dus nadrukkelijk als nog te dekken investeringsrestanten worden gezien.

Op 18 december 2007 zijn door de raad onderstaande afschrijvingstermijnen vastgesteld.

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut:

* duurzaam veilig	15 jaar	lineair
* kwaliteitsverbeterende baggerwerkzaamheden	6 jaar	lineair
* inrichting openbare ruimte	20 jaar	lineair
* openbare verlichting	20 jaar	lineair
* reconstructie straten en wegen	10 jaar	lineair
* omleidingsroute Zuid-Beijerland	40 jaar	lineair
* randweg Nieuw-Beijerland	40 jaar	lineair

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke

afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Vlottende activa

Vorraden

Nog niet in exploitatie genomen bouwgronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. De overige grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddeld betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incurant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten.

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen

A12 – Materiële vaste activa

Materiële vaste activa (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 01-01-2018	Inves- teringen	Desinves- teringen	Bijdrage derden	Afschrij- vingen	Boekwaarde 31-12-2018
Gronden, terreinen en woonruimten	1.237		17			1.220
Bedrijfsgebouwen	4.878	259			480	4.657
Grond-, weg- en waterbouwk.werken (econ.nut)	65				20	45
Grond-, weg- en waterbouwk.werken (ec.nut heffingen)	6.398	1.089			349	7.138
Grond-, weg- en waterbouwk.werken (maatsch.nut)	2.239	212			138	2.313
Vervoermiddelen	108	106			44	170
Machines, apparaten en installaties	62	211			70	203
Overige materiële activa	730	216		218	272	456
Totaal materiële vaste activa	15.717	2.093	17	218	1.373	16.202

Het bruto-verloop van deze activa is per object geregistreerd in de staat van geactiveerde kapitaaluitgaven. Deze staat is als bijlage opgenomen in de productenrekening.

In 2018 heeft er geen afwaardering van activa plaatsgevonden.

De desinvesteringen heeft voor € 17.000 plaatsgevonden uit grondverkoop en van de provincie Zuid-Holland is een subsidie ontvangen van € 218.000 voor de renovatie van de kerktoren van Piershil en de molens van Goudswaard en Piershil.

Toelichting bruto verloop:

x € 1.000

Gronden, terreinen woonruimten:

Stand per 1 januari 2018	1.237
Af: desinvestering verkoop grond	- 17
Stand per 31 december 2018	1.220

Bedrijfsgebouwen:

Stand per 1 januari 2018	4.878
Bij: investering verbouw gymzaal Piershil	137
Bij: investering verbouw dorps huis De Swaensvoet	122
Af: afschrijvingen	- 480
Stand per 31 december 2018	4.657

Grond/weg/waterbouwkundige werken economisch nut:

Stand per 1 januari 2018	65
Af: afschrijvingen	- 20
Stand per 31 december 2018	45

Grond/weg/waterbouwkundige werken economisch nut (gem. heffingen):

- G.R.P.	5.974
- Begraafplaats	424
	6.398
Bij: diverse investeringen G.R.P.	1.089
Af: afschrijvingen G.R.P.	- 335
Af: afschrijvingen begraafplaats	- 14
Stand per 31 december 2018.	7.138

Grond/weg/waterbouwkundige werken maatschappelijk nut:

Stand per 1 januari 2018	2.239
Bij: investering openbare verlichting	90
Bij: investering vrachtwagenparkeerplaats	5
Bij: investering revitalisering bedrijventerrein Nieuw-Beijerland	9
Bij: investering speelplaats Margrietstraat Piershil	47
Bij: investering openbare ruimte	46
Bij: investering pomphok Hitsertsekade	15
Af: afschrijvingen	- 138
Totale mutatie 2018	74
Stand per 31 december 2018	2.313

Vervoermiddelen:

Stand per 1 januari 2018	108
Bij: investering aankoop shovels en karren	106
Af: afschrijvingen	-44
Totale mutatie 2018	62
Stand per 31 december 2018	170

Machines, apparaten en installaties:

Stand per 1 januari 2018	62
Bij: investering begraafstoelen	105
Bij: bureaustoelen	20
Bij: holder en hakselmachine	86
Af: afschrijvingen	-70
Totale mutatie 2018	141
Stand per 31 december 2018	203

Overige materiële activa:

Stand per 1 januari 2018	730
Bij: investering renovatie molens	97
Bij: inventaris kerktoren Piershil	119
Af: subsidie renovatie molens	-83
Af: subsidie kerktoren Piershil	-135
Af: afschrijvingen	-272
Totale mutatie 2018	-274
Stand per 31 december 2018	456

Door de gemeente Korendijk zijn geen gronden in erfpacht uitgegeven.

In 2018 zijn met het oog op de gemeentelijke herindeling ("schoon door de poort") in de Hoeksche Waard de vaste activa met een aanschafwaarde kleiner dan €25.000 afgeboekt en direct ten laste gebracht van de gemeentelijke exploitatie. Hiermee wordt een belangrijke administratieve vereenvoudiging bij de start van de nieuwe gemeente Hoeksche Waard bereikt ("balansverkorting"). Verwezen wordt naar het raadsbesluit van 6 november 2018 (7^e begrotingswijziging).

Per saldo is er in de 7^e wijziging van 2018 € 400.000 geraamd voor extra afschrijvingen voor de investeringen met een aanschafwaarde kleiner dan € 25.000.

In 2018 is er op de investeringen kleiner dan € 25.000 € 309.648 extra afgeschreven. Het bedrag van de extra afschrijvingen is volledig gedekt door een onttrekking ten laste van de algemene reserve.

A13 Financiële vaste activa

Financiële vaste activa (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 01-01-2018	Vermeer- deringen	Aflossing	Afschrijv vir	Boekwaarde 31-12-2018
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	381				381
Overige geldleningen	220	87	4		303
Totaal financiële vaste activa	601	87	4	0	684

Toelichting bruto verloop:

x € 1.000

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen:

Stand per 1 januari 2018.	381
Wijzigingen 2018	0
Stand per 31 december 2018	381

Dit betreft de aandelenportefeuille Eneco, Waterbedrijf Evides en Bank Nederlandse Gemeenten.

Overige geldleningen (startersleningen en Z.B.V.H.):

Stand per 1 januari 2018	220
Bij: startersgeldleningen	87
Af: aflossingen	-4
Totale mutatie 2018	83
Stand per 31 december 2018	303

In 1984 is aan Z.B.V.H. een geldlening verstrekt van € 45.000. Op 14-01-2019 is de restant geldlening van € 16.000 volledig afgelost.

Aan starters op de woningmarkt is in 2017 en 2018 € 287.000 aan geldleningen verstrekt.

Financiële vaste activa (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 01-01-2018	Vermeer- deringen	Aflossing	Afschrijv vir	Boekwaarde 31-12-2018
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	381				381
Overige geldleningen	220	87	20		287
Totaal financiële vaste activa	601	87	20	0	668

A21 Voorraden

Voorraad in exploitatie zijnde bouwgronden (bedragen x € 1.000)	Boekw. 01-01-2018	Lasten 2018.	Baten 2018.	Winst 2018.	Boekw. 31-12-2018	Prog.winst 2019/2020.	Afsluiten plan in
Exploitatie bouwgrondexploitatie Goudswaard	-75	3		1	-71	32	2019.
Exploitatie bouwgrondexploitatie Nieuw-Beijerland	9	33	-43	-11	-12	10	2019.
Exploitatie bouwgrondexploitatie Piershil	257	20	-195	50	132	35	2020.
Exploitatie bouwgrondexploitatie Zuid-Beijerland	-3	39	-54	-3	-21	11	2019.
Exploitatie locatie dorpshuizen G'waard/ Piershil	-160	2		1	-157	96	2020.
Totaal boekwaarde plannen	28	97	-292	38	-129	184	

Door Bucaris worden jaarlijks de exploitatieberekeningen geactualiseerd. In deze actualisatie zijn de activiteiten die het afgelopen boekjaar hebben plaatsgevonden verwerkt in een nieuw stand van zaken voor de lopende exploitaties. In 2018 zijn er geen complexen afgesloten en alle lopende plannen lopen door tot na 2018. Voor de kostenstijging wordt 2½ % aangehouden en voor de grondopbrengsten wordt uitgegaan van 2% stijging. Over de negatieve boekwaarden wordt rekening gehouden met 2½ % rente.

Berekening batig saldo van de in exploitatie zijnde bouwgrondexploitatie.

	Totaal	G'waard	Nw-B'land	Piershil	Zd-B'land	Dorpshuis
Verwerkingskosten	-3.496	-239	-1.306	-354	-1.597	0
Grondverkopen 2014	327	127	200			
Boekwaarde 01-01-2015	-3.169	-112	-1.106	-354	-1.597	0
Lasten 2015	-139	-26	-12	-11	-90	0
Grondverkopen 2015	2.429	119	1.290		1.020	0
Boekwaarde 31-12-2015	-879	-19	172	-365	-667	0
Lasten 2016	31	1	51	-8	-13	0
Grondverkopen 2016	919	239		77	603	0
Voorlopige winst 2016	-465	-130	-125		-210	0
Boekwaarde 31-12-2016	-394	91	98	-296	-287	0
Lasten 2017	-105		-60	-9	-21	-15
Grondverkopen 2017	691			99	389	203
Voorlopige winst 2017	-220	-16	-47	-51	-78	-28
Boekwaarde 31-12-2017	-28	75	-9	-257	3	160
Lasten 2018	-97	-3	-33	-20	-39	-2
Grondverkopen 2018	292		43	195	54	
Voorlopige winst 2018	-38	-1	11	-50	3	-1
Boekwaarde 31-12-2018	129	71	12	-132	21	157
Lasten 2019	-186	-39	-46	-84	-10	-7
Grondverkopen 2019	238		44	194		
Voorlopige winst 2019	-68	-32	-10	-15	-11	
Boekwaarde 31-12-2019	113	0	0	-37	0	150
Lasten 2020	-74			-20		-54
Grondverkopen 2020	77			77		
Voorlopige winst 2020	-116			-20		-96
Boekwaarde 31-12-2020	0	0	0	0	0	0
Jaar afsluiting plan	2021.	2019.	2019.	2020.	2019.	2020.

In december 2018 zijn de exploitatieberekeningen van de nog lopende plannen geactualiseerd. Naar verwachting zullen bovenvermelde plannen in 2019 en 2020 afgesloten worden. Op basis van de verplichte voorschriften worden vanaf 2016 voorlopige winsten toegevoegd aan de algemene reserve. In 2018 is € 68.000 toegevoegd aan de algemene reserve. Voor de komende jaren is er nog sprake van een winstverwachting van € 184.000 (68 + 116).

winsten per plan	2016. tgv res.	2017. tgv res.	2018. tgv res.	2019. raming	2020. raming	Totaal
1. bouwgrond Goudswaard	130	16	1	32		179
2. bouwgrond Nieuw-Beijerland	125	47	-11	10		171
3. bouwgrond Piershil		51	50	15	20	136
4. bouwgrond Zuid-Beijerland	210	78	-3	11		296
5. locatie dorpshuizen		28	1		96	125
	465	220	38	68	116	907
Cumulatieve winst (bedragen x € 1.000)	465	685	723	791	907	907

A22 Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

Vorderingen op openbare lichamen (bedragen x € 1.000)	01-04-2019.	31-12-2018.	01-01-2018.
Debiteuren overheidsinstellingen	248	445	646
Totaal vorderingen	248	445	646

Naar verwachting zullen de vorderingen op het rijk en de provincie in de loop van 2019 voor een groot gedeelte afgewikkeld worden.

Overige vorderingen (bedragen x € 1.000)	01-04-2019.	31-12-2018.	01-01-2018.
Belastingdebiteuren	0	30	38
Overige vorderingen	56	249	541
Af: voorziening dubieuze debiteuren			-25
Totaal overige vorderingen	56	279	554

Op 1 april 2019 moet er nog € 56.000 ontvangen worden. Naar verwachting zullen de "harde" vorderingen medio 2^e kwartaal 2019 grotendeels ontvangen zijn.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetyp. looptijd van < 1 ja	31-12-2018	01-01-2018.
(bedragen x € 1.000)		
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd < 1 jaar	0	2.647
Totaal uitzetting met een looptijd < 1 jaar	0	2.647

Schatkistbankieren

Op 15 december 2013 is de wet verplicht schatkistbankieren van kracht geworden. Vanaf dat moment zijn alle decentrale overheden (provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen) verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Tegelijkertijd met de wet is de ministeriële regeling schatkistbankieren decentrale overheden van kracht geworden. Onderdeel van die regeling is de rekening-courantovereenkomst die iedere decentrale overheid heeft met de Staat der Nederlanden. De regeling bevat ook de verplichting voor decentrale overheden om een apart bankrekening aan te houden bij een of meerdere banken, zodat die bankrekening gekoppeld kan worden aan de schatkist.

De wet verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist. Het woord "overtollig" verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nog hebben voor de publieke taak. Een decentrale overheid houdt uiteraard de mogelijkheid om leningen te verstrekken en uitzettingen te verrichten als dat gebeurt uit hoofde van de publieke taak.

Drempelbedrag schatkistbankieren

In de tweede plaats is er een nieuw artikel opgenomen in het BBV, artikel 52c, waarin een Rapportageverplichting over de benutting van het drempelbedrag, in het kader van het verplicht schatkistbankieren voor openbare lichamen wordt geïntroduceerd. Deze wijziging van het BBV vloeit voort uit de invoering van het schatkistbankieren in de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido). Daardoor zijn openbare lichamen verplicht om hun overtollige middelen aan te houden in 's Rijks schatkist. Ingevolge artikel 2, vierde lid, van de Wet Fido kunnen bij ministeriële regeling echter middelen van deze verplichting worden uitgezonderd. Ingevolge artikel 7, eerste lid, van de Regeling

schatkistbankieren decentrale overheden zijn dat onder andere middelen tot aan het drempelbedrag.

De hoogte van het drempelbedrag is geregeld in artikel 7, tweede lid, van de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden en wordt berekend op basis van het begrotingstotaal van het openbaar lichaam (van het begrotingsjaar waarover verantwoording wordt afgelegd naar de stand van 31 december). De hoogte van het drempelbedrag kan daardoor voor ieder decentrale overheid verschillend zijn. De gevolgen van het invoeren van en de wijze waarop het drempelbedrag kan worden benut zijn in de toelichting van de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden nader toegelicht.

Ingevolge artikel 52c wordt in de toelichting op de balans vermeldt het drempelbedrag voor het begrotingsjaar waarover verantwoording wordt afgelegd en het totaal aan middelen dat, uitsluitend in het kader van het drempelbedrag, per kwartaal van dat jaar door provincies en gemeenten buiten 's Rijks schatkist wordt gehouden. De rapportageverplichting geldt dus niet voor de andere middelen die uitgezonderd zijn van het verplichte schatkistbankieren. Daarmee wordt inzicht geboden in de wijze waarop het drempelbedrag is benut. Het gemiddelde van het bedrag aan overtollige middelen dat een decentrale overheid gedurende het kwartaal elke kalenderdag buiten de schatkist heeft aangehouden, mag, ingevolge artikel 7, tweede lid, van de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden, niet boven het drempelbedrag liggen. Wanneer op een bepaalde dag geen overtollige middelen buiten de schatkist worden gehouden of per saldo rood wordt gestaan buiten de schatkist ('negatieve overtolligheid'), dan tellen die dagen voor de berekening van het gemiddelde mee als nihil.

Op basis van de omvang van de begroting 2018 is het drempelbedrag voor de gemeente Korendijk vastgesteld op € 250.000.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	250			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	45	40	41	17
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	205	210	209	233
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	23.074			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	23.074			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
	Drempelbedrag	250			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	4.020	3.684	3.774	1.564
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	45	40	41	17

In 2018 is het drempel bedrag van € 250.000 niet overschreden. Per 31 december 2018 zijn er geen overtollige liquide middelen aanwezig en het uitgezette saldo op het door de gemeente Korendijk geopende bankrekening (nr. 20898) bij het Ministerie van Financiën is derhalve nihil.

A23 Liquide middelen

Liquide middelen	31-12-2018.	01-01-2018.
(bedragen x € 1.000)		
BNG NL52 BNGH 0285 0194 65		0
ING NL49 INGB 0000 0099 05		2
ING NL41 INGB 0000 0099 52	2	36
Rabo NL24 RABO 0160 2233 50		2
Totaal liquide middelen	2	40

A29 Overlopende activa

Overlopende activa	31-12-2018.	01-01-2018 .
(bedragen x € 1.000)		
Vooruit betaalde bedragen	10	116
Nog te ontvangen baten	2.236	1.588
Totaal aan overlopende activa	2.246	1.704
<i>specificatie voor uit betaald:</i>		
Mainenergie	2	
K.P.N	8	
S.O.H.W.		83
S.O.H.W.		33
	10	116
<i>specificatie nog te ontv. baten</i>		
B.M. Projectontwikkeling		25
S.O.H.W.	84	
S.V.H.W.	121	115
S.V.H.W.	53	55
Belastingdienst	1.790	1.318
S.V.B.		4
Nissewaard	6	
Provincie Zuid-Holland	83	
Omgevingsdienst Z.H.Z.	5	
Veiligheidsregio Z.H.Z.		40
Veiligheidsregio Z.H.Z.	49	
S.O.H.W.	2	
Diverse	43	31
	2.236	1.588
Van de per 31-12-2018 nog te ontvangen bedragen is op 01-04-2019 € 346.000 ontvangen. De nog van de belastingdienst te ontvangen b.t.w. kan op 01-07-2019 tegemoet worden gezien.		
Specificatie verloop ontvangen voorschot bedragen met een specifiek bestedingsdoel.		
Saldo per 01-01-2018		0
Nog te ontvangen subsidie van de provincie Zuid-Holland		83
Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen		0
Saldo per 31-12-2018.		83

P11 Eigen vermogen

Reserves	Boekwaarde 01-01-2018	Resultaat vorig jaar	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Afschrijving activa met best.res.	Boekwaarde 31-12-2018
(bedragen x € 1.000)						
1. Algemene reserve	2.239		2.482	1.411		3.310
2. Gerealiseerd resultaat	1.754	-1.754	2.065			2.065
Totaal algemene reserves	3.993	-1.754	4.547	1.411	0	5.375
3. Centralisering buitendienst Piershil	615				24	591
4. Nieuwbouw brandweergarages	1.254				1.254	0
5. Gebouw bibl. Achterstraat 24 N-B	235				9	226
6. Gymnastieklokaal Zuid-Beijerland	414				18	396
7. Aanpassing publieksbalie	133				133	0
8. Verbouw Voorstraat 33 Piershil	688				28	660
9. Inventaris Voorstraat 33 Piershil	28				1	27
10. Verbouw dorps huis Nieuw-Beijerland		866				866
11. Realisering Tiengemetepad			225			225
Totaal geblokkeerde best.reserves	3.367	866	225	0	1.467	2.991
12. Afgesloten bestemmingsplannen	0		50	50		0
13. Onderhoud gebouwen	376			100		276
14. Wegenbeheer	953			252		701
15. Openbare ruimte	349			51		298
16. Onderhoud groenbeheer	120			71		49
17. Voorschoolse opvang	22			22		0
18. Sociaal Domein	289			205		84
19. Regiofondsen	197			66		131
20. Overlopende verplichtingen	11	288		279		20
21. Overschotten rekening 2016	1.078			895		183
22. Omgevingswet	578			60		518
23. Lokale prioriteiten (co-financiering)		400		200		200
24. Lokale prioriteiten (kwal. impuls)		100		100		0
25. Lokale prioriteiten (kleine lok. proj.)		100		-23		123
26. Frictiekosten			262			262
Totaal overige bestemmingsreserves	3.973	888	312	2.328	0	2.845
Totaal reserves	11.333	0	5.084	3.739	1.467	11.211

Toelichting reserves

De reserves zijn niet bij derden belegd en worden gebruikt als een intern financieringsmiddel. Op 12-09-2017 is door de raad de "Nota reserves en voorzieningen 2017" vastgesteld. Onderstaand wordt het bruto verloop weergegeven van de wijziging van de reserves.

1. Algemene reserve:

Bestemming: opvangen éénmalige tegenvallers en nadelige saldi jaarrekening.

Stand per 1 januari 2018		2.239
Af: extra afschrijving molens (i.v.m. verkoop)	-223	
Af: extra afschrijving aggregaat	-5	
Af: extra afschrijving openbare verlichting	-18	
Af: extra afschrijving civiele objecten	-28	
Af: extra afschrijving obs Onder de Wieken	-4	
Af: extra afschrijving gymzaal Goudswaard	-11	
Af: extra afschrijving gymzaal Piershil	-11	
Af: extra afschrijving gymzaal Zuid-Beijerland	-11	
Af: extra afschrijving voetbalvelden NBSVV	-7	
Af: extra afschrijving voetbalvelden Piershil	-3	
Af: extra afschrijving Hitsertsekade	-18	
Af: extra afschrijving speelvoorzieningen	-4	
Af: extra afschrijving jongerenaccommodatie	-4	
Af: extra afschrijving GRP	-73	
Af: extra afschrijving begraafplaats	-7	
Af: extra afschrijving kostenplaatsen	-105	
Af: correctie winst uitbreiding Nieuw-Beijerland	-10	
Af: correctie winst uitbreiding Zuid-Beijerland	-3	
Af: bijdrage aan bestemmingsreserve dorphuis N-B	-866	
Totaal verminderingen		-1.411
Bij: vrijval bestemmingsreserve brandweergarages	1.254	
Bij: saldo G.R.P.	261	
Bij: bijdrage van de reserve afgesloten best.plannen	50	
Bij: bijdrage van saldo 2018: t.b.v. res .dorpshuis N-B	866	
Bij: bijdrage winst 2018 uitbreidingsplannen	51	
Totaal vermeerderingen		2.482
Stand per 31 december 2018		<u><u>3.310</u></u>

2. Gerealiseerd resultaat:

Doel: inzichtelijk maken van het jaarrekeningresultaat.

Stand per 1 januari 2018		1.754
Af: bijdrage aan de alg. res. t.b.v. dorphuis N-B	-866	
Af: bijdrage res. overlopende verpl. - sociaal domein	-90	
Af: bijdrage res. overlopende verpl. - speelvoorzieningen	-30	
Af: bijdrage res. overlopende verpl. - accom.beleid	-25	
Af: bijdrage res. overlopende verpl. - inhuur derden	-143	
Af: bijdrage res. lokale prioriteiten - borgen cofinanciering	-400	
Af: bijdrage res. lokale prioriteiten - kwal. impuls Nw.dijk	-100	
Af: bijdrage res. lokale prioriteiten - kleine projecten	-100	
Totaal verminderingen		-1.754
Bij: gerealiseerd resultaat 2018		2.065
Stand per 31 december 2018		<u><u>2.065</u></u>

3. Bestemmingsreserve centralisering buitendienst

Bestemming: dekking investering bouw centralisering buitendienst (2007).

Stand per 1 januari 2018	615
Bijdrage aan de exploitatie t.b.v dekking afschrijving activa	-24
Stand per 31 december 2018	<u>591</u>

4. Bestemmingsreserve nieuwbouw brandweerkazernes

Bestemming: dekking investering bouw brandweergarages

Stand per 1 januari 2018	1.254
Bijdrage aan de exploitatie t.b.v dekking afschrijving activa	-1.254
Stand per 31 december 2018	<u>0</u>

De brandweerkazernes van Goudswaard, Nieuw-Beijerland en Zuid-Beijerland zijn verkocht aan de Veiligheidsregio ZHZ. De exploitatielasten van de verkochte gebouwen worden door de Veiligheidsregio ZHZ doorberekend aan de gemeente Korendijk. De dekking van de jaarlijkse lasten worden gedekt door een bijdrage uit deze bestemmingsreserve. Bij de vaststelling van de begroting 2018 heeft de raad besloten deze reserve in 2018 op te heffen en het saldo toe te voegen aan de algemene reserve,

5. Bestemmingsreserve Achterstraat 24 Nieuw-Beijerland

Bestemming: dekking investering bouw bibliotheek Nieuw-Beijerland (2006).

Stand per 1 januari 2018	235
Bijdrage aan de exploitatie t.b.v dekking afschrijving activa	-9
Stand per 31 december 2018	<u>226</u>

6. Bestemmingsreserve gymnastieklokaal Zuid-Beijerland

Bestemming: dekking investering vervangen inventaris gymnastieklokaal Zuid-Beijerland (2014)

Stand per 1 januari 2018	414
Bijdrage aan de exploitatie t.b.v dekking afschrijving activa	-18
Stand per 31 december 2018	<u>396</u>

7. Bestemmingsreserve aanpassing publieksbalie

Bestemming: dekking investering aanpassing publieksbalie (2009).

Stand per 1 januari 2018.	133
Bijdrage aan de exploitatie t.b.v dekking afschrijving activa	-133
Stand per 31 december 2018	<u>0</u>

8. Verbouw Voorstraat 33 Piershil

Bestemming: dekking investering verbouw gymzaal Voorstraat 33 Piershil.

Stand per 1 januari 2018	688
Bijdrage aan de exploitatie t.b.v dekking afschrijving activa	-28
Stand per 31 december 2018	<u>660</u>

9. Inventaris Voorstraat 33 Piershil

Bestemming: dekking investering inventaris gymzaal Voorstraat 33 Piershil.

Stand per 1 januari 2018.	28
Bijdrage aan de exploitatie t.b.v dekking afschrijving activa	-1
Stand per 31 december 2018	<u>27</u>

10. Verbouw dorps huis Nieuw-Beijerland

Bestemming: dekking investering verbouw dorps huis Nieuw-Beijerland

Stand per 1 januari 2018.	0
Bijdrage van de algemene reserve	866
Stand per 31 december 2018	866

11. Realisering Tiengemetepad

Bestemming: realisering Tiengemetepad

Stand per 1 januari 2018.	0
Bijdrage van de reserve lokale prioriteiten	225
Stand per 31 december 2018	225

12. Reserve afgesloten bestemmingsplannen

Bestemming: buffer voor nieuwe en verlieslatende bestemmingsplannen.

Stand per 1 januari 2018	0
Bij: winsten uitbreidingsplannen	-50
Af: bijdrage aan de algemene reserve	50
Stand per 31 december 2018	0

Op 12-09-2017 heeft de raad besloten deze reserve op te heffen en het saldo toe te voegen aan de algemene reserve.

13. Onderhoud gebouwen.

Bestemming: onderhoud gemeentelijke gebouwen.

Stand per 1 januari 2018	376
Af: dekking extra afschrijving molens (i.v.m. verkoop)	-100
Stand per 31 december 2018	276

14. Wegenbeheer

Bestemming: gelijkmatige verdeling lasten MOP-wegen.

Stand per 1 januari 2018	953
Af: bijdrage aan de exploitatie	-252
Stand per 31 december 2018.	701

15. Civiele objecten in openbare ruimte

Bestemming: gelijkmatige verdeling lasten onderhoud civiele objecten.

Stand per 1 januari 2018	349
Af: bijdrage aan de exploitatie	-51
Stand per 31 december 2018.	298

16. Groenbeheer

Bestemming: gelijkmatige verdeling lasten groenbeheerplan.

Stand per 1 januari 2018	120
Af: bijdrage aan de exploitatie	-71
Stand per 31 december 2018.	49

17. Voorschoolse opvang

Bestemming: dekking kosten vergroting toegankelijkheid en het bereik van voorschoolse voorzieningen.

Stand per 1 januari 2018	22
Af: vrijval reserve	-22
Stand per 31 december 2018	0

18. Sociaal Domein

Bestemming: invoeringskosten A.W.B.Z., W.M.O. en jeugdzorg

Stand per 1 januari 2018	289
Af: bijdrage aan exploitie dekking lasten projectgroep	-85
Af: bijdrage aan exploitie dekking lasten Dienst G&J ZHZ	-120
Totale mutaties 2018	-205
Stand per 31 december 2018	84

19. Regiofonds

Bestemming: dekking bijdrage aan het regiofonds voor grondverkoop

Stand per 1 januari 2018	197
Af: bijdrage aan exploitie dekking lasten S.O.H.W.	-66
Stand per 31 december 2018	131

20. Reserve overlopende verplichtingen

Bestemming: dekking lasten begroting 2018/2020:

Stand per 1 januari 2018	11
Bij: res. batig saldo 2017 - sociaal domein	90
Bij: res. batig saldo 2017 - speelvoorzieningen	30
Bij: res. batig saldo 2017 - accommodatiebeleid	25
Bij: res. batig saldo 2017 - inhuur derden	143
Totaal vermeerderingen	288
Af: dekking exploitatie project organisatie	-27
Af: dekking exploitatie mantelzorg	-6
Af: dekking exploitatie wctg	-57
Af: dekking exploitatie speeltoestellen	-10
Af: dekking exploitatie accommodatiebeleid	-25
Af: dekking exploitatie inhuur derden	-143
Af: dekking exploitatie Veiligheidsregio ZHZ	-11
Totaal verminderingen	-279
Stand per 31 december 2018	20

21. Overschotten rekening 2016

Bestemming: dekking besteding overschotten van 2016 t.b.v door de raad op 4 juli 2017 aangewezen projecten.

Stand per 1 januari 2018	1.078
Af: t.b.v. buitenruimte, incl. verkeersveiligheid	-494
Af: t.b.v. sport en cultuur impuls	-8
Af: t.b.v. onderzoekskosten, drainage voetbalvelden	-130
Af: t.b.v. speeltoestellen, incl co-investeringen met scholer	-127
Af: t.b.v. maaltijdvoorziening thuiswonenden	-10
Af: t.b.v. bezoek ouderen/ zorgmijders/ zorgmijders	-10
Af: t.b.v. onderzoekskosten vraagafhankelijk vervoer	-20
Af: t.b.v. stimuleren gebruik sozen	-5
Af: t.b.v. expeditie Korendijk	-10
Af: t.b.v. AED en opleidingen	-10
Af: t.b.v. omgevingsvisie	-21
Af: t.b.v. onderzoek Randweg Zuid-Beijerland	-50
Totaal verminderingen	-895
Stand per 31 december 2018	183

Specificatie bestemming restant reserve:	
Onderzoekskosten randweg Zuid-Beijerland/ Goudswaard	50
Speeltoestellen, incl co-investeringen met scholen	104
Omgevingsvisie	52
Sport en cultuur (2019, 2020 en 2021 € 9.000 per jaar)	27
Totaal	233

22. Reserve omgevingswet

Bestemming: dekking kosten invoering nieuwe Omgevingswet in de jaren 2017 t/m 2024.

Stand per 1 januari 2018	578
Af: bijdrage aan exploitie	-60
Stand per 31 december 2018	518

23. Reserve lokale prioriteiten (co-financiering)

Bestemming: dekking kosten lokale prioriteiten

Stand per 1 januari 2018	0
Bij: res. batig saldo 2017 - co-financiering	400
Af: bijdrage aan de bestemmingsreserve Tiengemetepad	-200
Stand per 31 december 2018	200

24/25: Reserve lokale prioriteiten (kwaliteitsimpuls)

Bestemming: dekking kosten lokale prioriteiten

Stand per 1 januari 2018	0
Bij: res. batig saldo 2017 - kwaliteitsimpuls	200
Af: vrijval reserve	-77
Stand per 31 december 2018	123

Specificatie bestemming restant reserve:	
Bijdrage kinderboerderij	27
Bijdrage Stichting Halte Zomervilla	96
Totaal	123

26. Reserve frictiekosten

Bestemming: kosten m.b.t. de herindeling Hoeksche Waard

Stand per 1 januari 2018	0
Af: bijdrage van de exploitatie (alg. uitkering)	262
Stand per 31 december 2018	262

P12 Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Voorzieningen (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 01-01-2018	Toevoeging rente	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Boekwaarde 31-12-2018
27. Wethouderspensioenen	849			17	832
28. Voorziening regionaal bedrijventerrein	337			26	311
Totaal voorzieningen	1.186	0	0	43	1.143
(bedragen x € 1.000)					

27. Personele verplichtingen/ pensioenverplichtingen wethouders.

Bestemming: toekomstige pensioenverplichtingen wethouders.

Stand per 1 januari 2018	849
Af: vrijval pensioenvoorziening wethouders	-17
Stand per 31 december 2018	832

28. Voorziening regionaal bedrijventerrein Hoeksche Waard.:

De gemeente Korendijk staat garant voor 8% van het tekort van het regionale bedrijventerrein Hoeksche Waard.

Het tekort op eindwaarde van het regionale bedrijventerrein Hoeksche Waard bedraagt volgens een recente berekening ruim € 4,1 miljoen. Voor de gemeente Korendijk betekent dit dat rekening gehouden moet een verlaging van het tekort van € 26.000.

In 2019 zal naar verwachting meer zekerheid ontstaan of dat dit bedrag voldoende is.

Stand per 1 januari 2018	337
Af: vrijval voorziening 2018	-26
Stand per 31 december 2018	311

P13 Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Langlopende schulden (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 01-01-2018	Nieuwe leningen	Normale aflossing	Extra aflossing	Boekwaarde 31-12-2018
Binnenlandse banken (B.N.G.)	5.935		725		5.210
Totaal langlopende schulden	5.935	0	725	0	5.210
(bedragen x € 1.000)					

Op 28 februari 2005 is bij de Bank Nederlandse Gemeenten voor het laatst een langlopende geldlening afgesloten van € 5.000.000. De rente bedraagt 4,055 % met een looptijd van 25 jaar. Alle (6) langlopende geldleningen zijn afgesloten bij de B.N.G. Over 2018 is € 258.000 rente betaald.

In de begroting 2019 van de nieuwe gemeente Hoeksche Waard is respectievelijk € 233.000 en € 725.000 rente en aflossing geraamd voor de langlopende geldleningen. De gemiddelde looptijd van alle vaste geldlening is nog 7 jaar en de rente is vast tot het einde van de looptijd.

P 21 Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar.

Netto vlottende schulden	01-04-2019.	31-12-2018.	01-01-2018.
(bedragen x € 1.000)			
Crediteuren - overheidsinstellingen	17	1.135	837
Belastingdienst		45	304
Overige crediteuren	6	444	766
Subtotaal crediteuren	23	1.624	1.907
BNG NL52 BNGH 0285 0194 65		184	1.119
Totaal netto vlottende schulden		1.808	3.026

Crediteuren

Per 1 april 2019 bedraagt het saldo van de nog te betalen crediteuren € 23.000.

Rekening courant:

Op 31 december 2018 stond er op banknummer BNG NL52 BNGH 0285019465 een negatief saldo van € 184.000. Op 31 december 2018 heeft de op dat moment nog niet bestaande gemeente Hoeksche Waard dit negatieve banksaldo aangezuiverd waardoor het werkelijke banksaldo op 1 januari 2019 nihil is.

P29 Overlopende passiva

Overlopende passiva (bedragen x € 1.000)		31-12-2018.	01-01-2018 .
Vooruit ontvangen bedragen		64	60
Nog te betalen lasten		293	397
Totaal overlopende passiva		357	457
Overlopende passiva (bedragen x € 1.000)		31-12-2018.	01-01-2018 .
<i>specificatie voor uit ontvangen:</i>			
T- Mobile	telefoonkosten	1	
Min. van Onderwijs	bijdrage onderwijsachterstanden	63	60
		64	60
<i>specificatie nog te betalen:</i>			
Assa Abloy	onderhoud	1	
B.N.G.	rente	147	166
Crauwenborgh	handhaving	1	
D.V.E.P.	afrekeningen energieverbruik	4	23
Gem. Binnenmaas	Verrek. factuur leverantie buruaustoelen	20	0
Maandag B.V.	inhuur personeel	5	0
R.A.D.	toezicht b.o.a.'s	13	150
R.A.D.	veegwerkzaamheden	5	
S.O.H.W.	compensatiereg. en verrek. huish.hulp	10	25
S.V.B.	afrekening p.g.b.	6	0
S.V.H.W.	heffingskosten belastingen		14
Service Organisatie	afrekening 2017 en 2018	77	9
Step en Control/ Deloitte	advieskosten b.t.w.	4	10
		293	397
Specificatie verloop voor uit ontvangen voorschot bedragen met een specifiek bestedingsdoel.			
Saldo per 01-01-2018			60
Ontvangen subsidie onderwijsachterstanden 2018			52
Bestedingen onderwijsachterstanden 2018			-49
Saldo per 31-12-2018.			63

Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen.

1 Gewaarborgde geldleningen

Naam	Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag *1				% borg- stelling
			1-1-2018.	Mutaties	31-12-2018	
Bedrijvenpark Hoeksche Waard	Oprichten bedrijvenpark	2.200	1.728	-520	1.208	8%
HW Wonen	Bouw woningen 41798	2.500	2.500	-2.500	0	50%
HW Wonen	Bouw woningen 44072	2.500	2.500	0	2.500	50%
HW Wonen	Bouw woningen 46083	2.500	2.500	0	2.500	50%
HW Wonen	Bouw woningen 47102	2.500	2.500	0	2.500	50%
HW Wonen	Bouw woningen 45340	3.000	3.000	0	3.000	50%
Heemzicht	Bouw verzorgingstehuis	1.634	858	-41	817	100%
Heemzicht	Bouw verzorgingstehuis	454	109	-18	91	100%
Musea	Helenahoeve en Rienpoortvliet	10	10	10	0	
(bedragen x € 1.000)		17.298	15.705	-3.079	12.616	

2 Vennootschapsbelasting 2016, 2017 en 2018.

Vanaf 2016 moeten de gemeenten vennootschapsbelasting betalen over de winst die met ondernemersactiviteiten wordt behaald. De vennootschapsbelasting moet jaarlijks worden bepaald op basis van de fiscale grondslag. Hierin zijn de standpunten van de Belastingdienst betreffende het wel of niet in aanmerking mogen nemen van baten en lasten voor de fiscale winstbepaling van groot belang. Het is de verwachting dat de Belastingdienst in de loop van 2019 de uiteindelijke standpunten kenbaar zal maken. Dit houdt in dat de in jaarrekening 2016, 2017 en 2018 verwerkte vennootschapsbelasting(€ 0) gebaseerd is op een aanname en derhalve in de jaren 2019 en verder tot correcties kan leiden. Deze onzekerheid is per heden niet te kwantificeren naar een bedrag maar zal naar mening van de fiscaal adviseur van Deloitte waarschijnlijk niet tot een materiële afwijking leiden.

3. Lopende contracten

Per 1 januari 2019 is de gemeente Korendijk onderdeel geworden van de gemeente Hoeksche Waard. Met dit doel is in september 2018 een groot aantal lopende contracten herzien en waar nodig per eind 2018 beëindigd.

De huidige (in 2018 nog regionale) aanbesteding leerlingenvervoer loopt (inclusief verlengingen) tot het einde van schooljaar 2019-2020. Feitelijk betekent dit dat de huidige aanbesteding in juni/juli 2020 afloopt.

6. SiSa-verantwoording 2018

- 1 Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OCW D9)
- 2 Participatiewet 2018 (SZW G2).
- 3 Participatiewet 2017 (SZW G2A)
- 4 Bijstandsverlening zelfstandigen 2018 (SZW G3)
- 5 Bijstandsverlening zelfstandigen 2017 (SZW G3A)

1. Sisa bijlage D9 Onderwijsachterstanden

OCW	D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)
		Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie
		Gemeenten				
			Aard controle R Indicatorum mer: D9 / 01	Aard controle R Indicatorum mer: D9 / 02	Aard controle R Indicatorum mer: D9 / 03	Aard controle R Indicatorum mer: D9 / 04
			€ 0	€ 46.754	€ 0	€ 60.326
			Hieronder per regel één gemeente(cod e) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(cod e) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid
				Be drag		Be drag
			Aard controle n.v.t Indicatorum mer: D9 / 05	Aard controle R Indicatorum mer: D9 / 06	Aard controle n.v.t Indicatorum mer: D9 / 07	Aard controle R Indicatorum mer: D9 / 08
						Ja

2. Sisa bijlage G2 Participatiewet 2018

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeente deel 2018. Alle gemeenten verantwoord en hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatie wet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicatornummer: G2 / 01	Indicatornummer: G2 / 02	Indicatornummer: G2 / 03	Indicatornummer: G2 / 04	Indicatornummer: G2 / 05	Indicatornummer: G2 / 06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Besteding (jaar T) Loonkosten subsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) Loonkosten subsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicatornummer: G2 / 07	Indicatornummer: G2 / 08	Indicatornummer: G2 / 09	Indicatornummer: G2 / 10	Indicatornummer: G2 / 11	Indicatornummer: G2 / 12
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee

3. Sisa bijlage G2A Participatiewet 2017

SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2017 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente-(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T-1) IOAW inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer m er: G2A / 01	Aard controle R Indicatornummer m er: G2A / 02	Aard controle R Indicatornummer m er: G2A / 03	Aard controle R Indicatornummer m er: G2A / 04	Aard controle R Indicatornummer m er: G2A / 05	Aard controle R Indicatornummer m er: G2A / 06
		1 060588 Gemeente Korendijk	€ 1.104.189	€ 44.735	€ 152.362	€ 236	€ 24.192	
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoording sinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer m er: G2A / 07	Aard controle R Indicatornummer m er: G2A / 08	Aard controle R Indicatornummer m er: G2A / 09	Aard controle R Indicatornummer m er: G2A / 10	Aard controle R Indicatornummer m er: G2A / 11	Aard controle R Indicatornummer m er: G2A / 12
		1 060588 Gemeente Korendijk	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 23.879	
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoording sinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)					
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer m er: G2A / 13	Aard controle R Indicatornummer m er: G2A / 14				
		1 060588 Gemeente Korendijk	€ 0					

4. Sisa bijlage G3 Bijstandsverlening zelfstandigen 2018

SZW	G3	Besluit bijstandverle- ning zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderh oud begin- nende zelf- standigen)_ gemeente- deel 2018	Besteding (jaar T) levens- onderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalver- strekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonder- houd gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaal verstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			Aard controle R Indicatornr.: G3 / 01	Aard controle R Indicatornr.: G3 / 02	Aard controle R Indicatornr.: G3 / 03	Aard controle R Indicatornr.: G3 / 04	Aard controle R Indicatornr.: G3 / 05	Aard controle R Indicatornr.: G3 / 06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		Besluit bijstand- verlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoor- den hier het gemeentede- el over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskost en Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
			Aard controle R Indicatornr.: G3 / 07	Aard controle R Indicatornr.: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornr.: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Nee			

5. Sisa bijlage G3A Bijstandsverlening zelfstandigen 2017

SZW	G3A	Besluit bijstand- verlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonder- houd beginnende zelfstandigen)_totaal 2017 Besluit bijstand- verlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorde n hier het totaal (jaar T- 1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T- 1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder per regel één gemeente (code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoor- dingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) levensonder- houd gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstre- king (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Baten (jaar T-1) levensonder- houd gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Baten (jaar T-1) kapitaalver- strekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornr.: G3A / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornr.: G3A / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornr.: G3A / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornr.: G3A / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornr.: G3A / 05</i>
		1	060588 Gemeente Korendijk	€ 3.011	€ 0	€ 828	€ 8.332
			Hieronder verschijnt de gemeente (code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoording sinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) Bob inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Baten (jaar T- 1) Bob (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskost en Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornr.: G3A / 07</i>	<i>Aard controle R Indicatornr.: G3A / 08</i>	<i>Aard controle R Indicatornr.: G3A / 09</i>	<i>Aard controle R Indicatornr.: G3A / 10</i>	
		1	060588 Gemeente Korendijk	€ 0	€ 0	€ 0	

7. Wet Normering Topinkomens (WNT)

De Wet Normering Topinkomens (Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector) verbiedt dat bestuurders in de (semi) publieke sector meer verdienen van 130% van het ministersalaris. Deze grens wordt de WNT-norm genoemd en bedraagt per 1 januari 2018 € 189.000.

De wet kent een openbaarmakingsverplichting voor alle medewerkers in de (semi) publieke sector die uit gaan boven het WNT maximum en hoe dan ook voor de inkomens van alle topfunctionarissen. Bij gemeente is de functie van gemeentesecretaris en de functie van griffier als topfunctionaris aangemerkt.

In 2018 is voor geen van de topfunctionarissen en overige medewerkers sprake voor een overschrijding van de grensbedragen.

In onderstaande tabel wordt de informatie weergegeven conform de publicatieverplichting van de WNT.

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

bedragen x € 1	C.P. Blaak	T.P.P. Broek
Functiegegevens	Wnd.Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01-31/12	01/05-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 114.185	€ 45.711
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.714	€ 6.947
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 130.899</i>	<i>€ 52.658</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 189.000	€ 126.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	€ 130.899	€ 52.658
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2017		
bedragen x € 1	C.P. Blaak	T.P.P. Broek
Functiegegevens	Wvd.Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/02-31/12	Zie tabel 1b
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	N.v.t.
Dienstbetrekking?	Ja	N.v.t.
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 95.819	N.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 13.175	N.v.t.
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 108.994</i>	<i>N.v.t.</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 165.627	N.v.t.
Totale bezoldiging	€ 108.994	N.v.t.

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

bedragen x € 1	T.P.P. Broek	
Functiegegevens	Griffier	
Kalenderjaar	2018	2017
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	01/01 – 30/04	09/10- 31/12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	4	3
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 182	€ 176
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 95.000	€ 73.500
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 168.500	
Bezoldiging		
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?	Ja	
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 27.666	€ 13.636
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 41.302	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
Totale bezoldiging, exclusief BTW	€ 41.302	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	

8. Overzicht taakvelden 2018

Taakveld	Rekening 2017	Begroting voor wijziging	Begroting 2018 na wijziging	Werkelijk 2018	Afwijking voor wijz.	Afwijking na wijz.
Baten						
0.1 Bestuur	35	7	7	26	-20	-20
0.2 Burgerzaken	211	220	250	211	9	39
0.3 Beheer overige gebouwen en	19	18	18	17	0	0
0.4 Overhead	18	0	0	25	-25	-25
0.5 Treasury	698	671	675	654	17	21
0.61 OZB woningen	1.351	1.379	1.379	1.379	-1	-1
0.62 OZB niet-woningen	451	437	437	447	-11	-11
0.63 Parkeerbelasting	3	0	4	4	-4	0
0.64 Belastingen Overig	840	841	851	843	-2	8
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	12.585	12.872	13.960	14.085	-1.213	-125
0.8 Overige baten en lasten	189	220	239	254	-34	-15
0.9 Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves	5.482	2.453	6.154	5.206	-2.753	948
Totaal baten	21.881	19.117	23.974	23.153	-4.036	821
Lasten						
0.1 Bestuur	928	1.169	1.551	1.348	-179	203
0.2 Burgerzaken	320	372	392	391	-19	1
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	31	49	49	28	21	21
0.4 Overhead	2.701	2.811	3.150	2.726	85	424
0.5 Treasury	308	276	276	280	-5	-5
0.61 OZB woningen	70	54	54	48	5	5
0.62 OZB niet-woningen	0	0	0	0	0	0
0.63 Parkeerbelasting	0	0	0	0	0	0
0.64 Belastingen Overig	570	141	141	129	12	12
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	0	0	633	-633	-633
0.8 Overige baten en lasten	5	45	568	0	45	568
0.9 Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves	4.303	1.505	3.322	3.018	-1.514	304
Totaal lasten	9.236	6.422	9.503	8.603	-2.181	900
Saldo	12.645	12.695	14.471	14.550	-1.855	-79

1. Veiligheid						
Taakveld	Rekening 2017	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 na wijziging	Werkelijk 2018	Afwijking voor wijz.	Afwijking na wijz.
Baten						
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	0	0	88	137	-137	-49
1.2 Openbare orde en Veiligheid	1	0	0	3	-3	-3
Totaal baten	1	0	88	140	-140	-52
Lasten						
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	1.297	1.407	1.389	1.391	15	-2
1.2 Openbare orde en Veiligheid	211	175	192	159	16	33
Totaal lasten	1.508	1.582	1.581	1.550	32	31
Saldo	-1.508	-1.582	-1.492	-1.410	-172	-82
2. Verkeer, vervoer en waterstaat						
Taakveld	Rekening 2017	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 na wijziging	Werkelijk 2018	Afwijking voor wijz.	Afwijking na wijz.
Baten						
2.1 Verkeer en vervoer	44	108	108	34	74	74
2.2 Parkeren	0	0	0	0	0	0
2.3 Recreatieve Havens	0	0	0	0	0	0
2.4 Economische Havens en waterwegen	1	1	1	1	0	0
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	45	109	109	35	74	74
Lasten						
2.1 Verkeer en vervoer	2.085	2.190	3.206	2.310	-120	896
2.2 Parkeren	0	0	0	0	0	0
2.3 Recreatieve Havens	0	0	0	0	0	0
2.4 Economische Havens en waterwegen	3	13	13	0	13	13
2.5 Openbaar vervoer	1	2	37	37	-35	0
Totaal lasten	2.089	2.205	3.256	2.347	-142	909
Saldo	-2.043	-2.096	-3.147	-2.312	216	-835
3. Economie						
Taakveld	Rekening 2017	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 na wijziging	Werkelijk 2018	Afwijking voor wijz.	Afwijking na wijz.
Baten						
3.1 Economische ontwikkeling	59	23	23	42	-19	-19
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0	0
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	8	8	8	8	0	0
3.4 Economische promotie	63	53	53	51	2	2
Totaal baten	131	84	84	101	-17	-17
Lasten						
3.1 Economische ontwikkeling	47	137	137	128	9	9
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0	0
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	37	16	16	14	2	2
3.4 Economische promotie	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten	84	153	153	142	11	11
Saldo	47	-69	-69	-41	-28	-28

4. Onderwijs						
	Rekening	Begroting	Begroting	Werkelijk	Afwijking	Afwijking
Taakveld	2017	2018 voor wijziging	2018 na wijziging	2018	voor wijz.	na wijz.
Baten						
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0	0
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	53	54	118	113	-59	4
Totaal baten	53	54	118	113	-59	4
Lasten						
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	343	332	335	348	-16	-12
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	435	487	383	333	154	49
Totaal lasten	778	819	718	681	138	37
Saldo	-725	-765	-601	-568	-197	-33
5. Sport, cultuur en recreatie						
	Rekening	Begroting	Begroting	Werkelijk	Afwijking	Afwijking
Taakveld	2017	2018 voor wijziging	2018 na wijziging	2018	voor wijz.	na wijz.
Baten						
5.1 Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0	0
5.2 Sportaccommodaties	99	103	114	105	-2	9
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	0	0
5.4 Musea	12	11	11	12	-1	-1
5.5 Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	0
5.6 Media	0	0	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	244	34	204	191	-157	13
Totaal baten	355	148	329	308	-160	21
Lasten						
5.1 Sportbeleid en activering	11	16	16	11	5	5
5.2 Sportaccommodaties	311	183	387	273	-90	114
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	18	18	18	12	6	6
5.4 Musea	145	143	479	335	-192	144
5.5 Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	0
5.6 Media	63	78	60	60	18	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	965	1.064	1.455	1.236	-172	219
Totaal lasten	1.513	1.501	2.415	1.927	-426	488
Saldo	-1.158	-1.353	-2.086	-1.619	266	-467

6. Sociaal domein						
	Rekening	Begroting	Begroting	Werkelijk	Afwijking	Afwijking
Taakveld	2017	2018 voor wijziging	2018 na wijziging	2018	voor wijz.	na wijz.
Baten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	252	72	72	34	38	38
6.2 Wijkteams	7	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	1.174	1.054	1.030	1.183	-129	-153
6.4 Begeleide participatie	1	0	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0
6.6 Maatwerk-voorzieningen (WMO)	2	0	0	14	-14	-14
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	109	120	120	99	21	21
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	1.543	1.246	1.222	1.330	-83	-108
Lasten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	987	835	984	823	12	161
6.2 Wijkteams	659	661	784	794	-133	-9
6.3 Inkomensregelingen	1.830	1.896	1.883	1.927	-32	-44
6.4 Begeleide participatie	539	695	614	589	105	25
6.5 Arbeidsparticipatie	60	54	54	57	-3	-3
6.6 Maatwerk-voorzieningen (WMO)	180	200	175	170	30	5
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	678	672	709	812	-141	-103
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	1.653	1.710	1.854	1.798	-88	56
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	11	20	20	18	2	2
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	406	405	317	316	89	1
Totaal lasten	7.005	7.146	7.395	7.305	-158	90
Saldo	-5.461	-5.900	-6.173	-5.975	75	-198
7. Volksgezondheid en milieu						
	Rekening	Begroting	Begroting	Werkelijk	Afwijking	Afwijking
Taakveld	2017	2018 voor wijziging	2018 na wijziging	2018	voor wijz.	na wijz.
Baten						
7.1 Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0
7.2 Riolering	1.536	1.520	1.570	1.574	-54	-4
7.3 Afval	0	0	0	0	0	0
7.4 Milieubeheer	1	1	1	1	0	0
7.5 Begraafplaatsen	174	216	216	157	59	59
Totaal baten	1.710	1.737	1.787	1.733	4	54
Lasten						
7.1 Volksgezondheid	350	443	490	482	-39	7
7.2 Riolering	1.067	999	1.160	1.027	-28	132
7.3 Afval	55	39	39	38	1	1
7.4 Milieubeheer	181	211	211	220	-8	-8
7.5 Begraafplaatsen	293	269	339	352	-83	-13
Totaal lasten	1.947	1.962	2.239	2.119	-157	120
Saldo	-236	-226	-452	-386	161	-66

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Taakveld	Rekening 2017	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 na wijziging	Werkelijk 2018	Afwijking voor wijz.	Afwijking na wijz.
Baten						
8.1 Ruimtelijke Ordening	49	38	38	99	-61	-61
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	610	328	374	317	11	57
8.3 Wonen en bouwen	673	214	496	443	-229	53
Totaal baten	1.332	579	908	858	-279	50
Lasten						
8.1 Ruimtelijke Ordening	373	406	479	333	73	147
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	450	315	340	295	19	45
8.3 Wonen en bouwen	315	563	538	405	158	133
Totaal lasten	1.138	1.283	1.358	1.033	250	325
Saldo	194	-704	-450	-175	-529	-275

Totaaloverzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Bedragen x € 1.000

Thema	Rekening 2017	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 na wijziging	Werkelijk 2018	Afwijking voor wijz.	Afwijking na wijz.
0. Bestuur en Ondersteuning	12.645	12.695	14.471	14.550	-1.855	-79
1. Veiligheid	-1.508	-1.582	-1.492	-1.410	-172	-82
2. Verkeer en Vervoer	-2.043	-2.096	-3.147	-2.312	216	-835
3. Economie	47	-69	-69	-41	-28	-28
4. Onderwijs	-725	-765	-601	-568	-197	-33
5. Sport cultuur en recreatie	-1.158	-1.353	-2.086	-1.619	266	-467
6. Sociaal Domein	-5.461	-5.900	-6.173	-5.975	75	-198
7. Volksgezondheid en milieu	-236	-226	-452	-386	161	-66
8. VHROSV	194	-704	-450	-175	-529	-275
Totaal	1.753	0	0	2.065	-2.065	-2.065
Waarvan						
Saldo baten	21.569	20.620	22.463	22.565	-1.945	-102
Saldo lasten	20.995	21.569	25.295	22.688	-1.119	2.607
Saldo 'voor bestemming'	574	-949	-2.832	-123	-826	-2.708
Aanwending reserves	5.482	2.453	6.154	5.206	-2.753	948
Stortingen in reserves	4.303	1.505	3.322	3.018	-1.514	304
Saldo mutaties reserves	1.179	949	2.832	2.188	-1.239	644
Saldo na bestemming	1.753	0	0	2.065	-2.065	-2.065
(+ = positief resultaat)						

9 Stand van zaken investeringskredieten

Lasten

Grb.nr.	Omschrijving uitgaven	Oorspronkelijk krediet(en)	Uitgegeven t/m 2017	Restant kredieten per 01-01-2018.
002.024.	Vervangen tractor	25.000	0	25.000
002.026	BCS compact kniktrekker			0
002.027.	Grondkarren			0
002.029.	Kramer compact wiellader			0
002.030.	Hakselmachine			0
210.121.	Realisering Tiengemetenpad			0
210.130.	Hekken mop. civ. objecten	33.000	0	33.000
210.131.	Herinrichten openbare ruimte Goudswaard	40.000	36.619	3.381
210.132.	Bruggen mop. civ. objecten	20.000	0	20.000
210.133.	Vrachtwagenparkeerplaats Goudswaard	115.847	73.929	41.918
210.136.	Bruggen mop civiele objecten			0
210.404.	Vervangen lichtmasten 2016	196.780	136.885	59.895
210.405.	Vervangen armaturen 2016	422.600	128.848	293.752
210.406.	Vervangen lichtmasten 2017	107.480	0	107.480
210.407.	Vervangen armaturen 2017	42.600	0	42.600
210.408.	Vervangen lichtmasten 2018			0
210.409.	Vervangen armaturen 2018			0
310.002.	Revitalisering bedrijventerrein Nw-B'land	918.128	905.879	12.249
421.005.	Uitbreiding b.b.s.l Nieuw-Beijerland			0
530.005.	Verbouw Voorstraat 33 Piershil	688.000	409.889	278.111
530.007.	Vervangen gymtoestellen	189.000	130.563	58.437
530.008.	Vervangen gymtoestellen			0
541.007.	Restauratie kerktoeren	373.650	450	373.200
541.008.	Restauratie molens Windlust en Simonia	494.600	277.564	217.036
560.102.	Openbare ruimte	325.000	278.926	46.074
560.202.	Vervangen pomphok Hitsertsekade			0
580.101	Speelveld Margrietstraat			0
630.630.	Verbouw dorps huis Nieuw-Beijerland			0
630.631.	Inrichting dorps huis Nieuw-Beijerland			0
630.632.	Zonnepanelen dorps huis Nieuw-Beijerland			0
722.016.	G.R.P. 2016	299.200	207.776	91.424
722.254.	Riolering Kerkstraat en Gr. Sabinastraat	507.000	322.618	184.382
722.256.	GRP- vrijverval Coorndijkstr. G'waard	1.288.136	257.519	1.030.617
722.260.	GRP- vrijverval Piershil - 03	64.130	0	64.130
722.262.	GRP- vrijverval Goudswaard - 04	14.575	0	14.575
722.263.	GRP- vrijverval Zuid-Beijerland - 03	686.400	0	686.400
722.264.	GRP- renovatie gemalen	55.000	0	55.000
722.265.	GRP- renovatie gemalen	71.500	28.769	42.731
722.266.	GRP - havenkade Goudswaard			0
722.269.	GRP- renovatie gemalen 2018			0
722.270.	GRP- renovatie gemalen 2017			0
722.271.	GRP- parkeerplaatsen Nieuw-Beijerland			0
991.201.	Startersleningen	200.000	841	199.160
991.2031.	Regionale blijversleningen	250.000	0	250.000
724.110.	Capaciteitsvergroting begr.plaats Z-B	386.750	383.257	3.493
724.111	Vervangen begraafstoelen			0
960.001	Vervangen bureaustoelen			0
	Totaal generaal	7.814.376	3.580.331	4.234.045

Beschikbaar gestelde kredieten 2018.			Uitgaven 2018.	Restant krediet 31.12.2018.	Naar 2019.	Dekking
Nr. wijz.	Dat. besl.	Bedrag				
3	11-09-2018	-25.000		0	0	Afschrijving
3	11-09-2018	89.150	89.294	-144	0	Afschrijving
3	11-09-2018	20.000	17.106	2.894	0	Afschrijving
3	11-09-2018	58.350	57.990	360	0	Afschrijving
3	11-09-2018	33.200	26.859	6.341	0	Afschrijving
4	11-09-2018	450.000	440	449.560	449.560	Afschrijving
			0	33.000	0	Afschrijving
			0	3.381	0	Afschrijving
			0	20.000	0	Afschrijving
			5.046	36.873	36.873	Afschrijving
0	10-10-2017.	18.200	0	18.200	0	Afschrijving
			0	59.895	59.895	Afschrijving
			90.354	203.398	203.398	Afschrijving
			0	107.480	107.480	Afschrijving
			0	42.600	42.600	Afschrijving
0	10-10-2017.	107.480	0	107.480	107.480	Afschrijving
0	10-10-2017.	42.600	0	42.600	42.600	Afschrijving
			8.616	3.633	0	Bijdrage van de provincie
6	04-12-2018	600.000	0	600.000	600.000	Afschrijving
			136.762	141.349	0	Afschrijving
			0	58.437	58.437	Afschrijving
0	10-10-2017	50.000	0	50.000	50.000	Afschrijving
6	09-10-2018	103.600	119.445	357.356	357.356	Afschrijving
4	11-09-2018	45.355	96.866	165.525	0	Afschrijving/ subsidie
			45.845	229	0	Afschrijving
0	10-10-2017.	25.000	14.566	10.434	10.434	Afschrijving
3	11-09-2018	47.000	47.010	-10	0	Afschrijving
1	13-02-2018	1.476.000	121.513	1.354.487	1.354.487	Afschrijving
1	13-02-2018	140.000	0	140.000	140.000	Afschrijving
1	13-02-2018	28.000	0	28.000	28.000	Afschrijving
5	09-10-2018	-25.337	50.849	15.238	15.238	Dekking via het G.R.P.
			0	184.382	184.382	Dekking via het G.R.P.
			881.603	149.014	149.014	Dekking via het G.R.P.
			0	64.130	64.130	Dekking via het G.R.P.
5	09-10-2018	-14.575		0	0	Dekking via het G.R.P.
5	09-10-2018	738.600	16.799	1.408.202	1.408.202	Dekking via het G.R.P.
			3.915	51.085	51.085	Dekking via het G.R.P.
5	09-10-2018	-1.628	41.103	0	0	Dekking via het G.R.P.
5	09-10-2018	47.000	46.005	995	0	Dekking via het G.R.P.
5	09-10-2018	80.000	18.970	61.030	61.030	Dekking via het G.R.P.
5	09-10-2018	70.000	24.441	45.559	45.559	Dekking via het G.R.P.
0	10-10-2017	45.000	5.422	39.579	39.579	Dekking via het G.R.P.
			86.912	112.248	112.248	Aflossing
				250.000	250.000	Aflossing
			0	3.493	0	Afschrijving
9	04-12-2018	105.300	105.270	30	0	Afschrijving
0	10-10-2017.	30.000	20.386	9.614	0	Afschrijving
		4.383.295	2.179.384	6.437.957	6.029.065	

Baten

[illegible]

10. Controleverklaring accountant

Deel 3

Bijlagen

Bijlage 1 – Vaststellingbesluit gemeenteraad

VASTSTELLINGSBESLUIT JAARREKENING 2018

De raad van de gemeente Hoeksche Waard

Overwegende dat het college van burgemeesters en wethouders over het begrotingsjaar 2018 verantwoording afgelegd heeft van het door hem gevoerde bestuur, dit door overlegging van de jaarrekening en het jaarverslag;

gelet op het bepaalde in artikel 198 van de Gemeentewet;

Besluit

1. de jaarrekening 2018 vast te stellen overeenkomstig de bij dit besluit behorende en als zodanig gewaarmerkte Programmarekening 2018, waarvan het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten als volgt is samengesteld:

totale lasten	22.688.466
totale baten	22.565.283
Resultaat voor bestemming: (nadelig)	123.183

2. de reserves als volgt te muteren:

Reserve	Toevoegingen	Onttrekkingen	Mutatie
Algemene reserve	2.482.290	1.411.561	-1.070.729
Bestemmingsreserves	1.199.227	2.328.103	1.128.876
Geblokkeerde bestemmingsreserves	1.091.000	1.466.551	375.551
Resultaatbestemming 2017		1.754.041	1.754.041
Totaal	4.772.517	6.960.256	2.187.739

3. Het gerealiseerde resultaat ad € 2.064.555 te bestemmen als volgt:

• Reserve besteding overschotten – onderzoek Randweg	€ 50.000
• Borgen cofinanciering steiger via reserve 'lokale projecten'	€ 150.000
• Bargerwerkzaamheden project 'Argusvlinder via algemene reserve	€ 5.600
• Reservering bijstelling algemene uitkering 2018 in 2019 via bestem.reserve	€ 53.000
• Reservering Integraal innovatiebudget vanuit 2018 via alg. reserve	€ 15.400
• Reservering voor doorontwikkeling wijkteams via alg. reserve	€ 29.300
• Restant vrij besteedbaar naar algemene reserve	€ 1.761.255
Totaal	€ 2.064.555

Dit resultaat is als volgt samengesteld:

resultaat vóór bestemming:	-123.183
mutaties reserves:	2.187.739
resultaat ná bestemming:	2.064.555

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van 9 juli 2019.

de griffier,

de voorzitter,

Bijlage 2 – Toelichting indicatoren

Proef	Indicator	Eenheid	Periode	Waarde	Bron	Omschrijving
1	Demografische druk (Groene + grijze druk tot 20-64)	%	2018	79,9	CBS - Bevolkingstatistiek	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 64 jaar.
2	Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2017	-	Politie	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
2	Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2017	1,4	Politie	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.
2	Gewelds- en seksuele misdrijven per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2017	2,4	Politie	Het aantal geweldsmisdrijven, Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
2	Vernieling en misdrijven tegen de openbare orde per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2017	3,2	Politie	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag.
2	Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar	aantal per 10.000 inw. 12-17jr	2017	79	Bureau Halt	Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Halt verwezen voor een passende Halt-straft. Zij krijgen leeropdrachten en volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met de justitie.
2	% Jeugdcriminaliteit	%	2015	0,48	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
3	Nieuwbouw per 1.000 woningen	aantal per 1.000 woningen	2016	22,4	ABF - Systeem Woningvoorraad	Het aantal nieuwbouwwoningen.
3	Huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2017	134	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
3	Hernieuwbare elektriciteit	%	2017	4,8	Rijkswaterstaat - Klimaatmonitor	Data gepresenteerd op hoger gebiedsniveau dan 'Gemeente' is berekend op basis van de beschikbare data op gemeentenniveau. Aangezien er niet voor alle gemeenten data beschikbaar is, moet de data op lagere niveaus dan 'Gemeente' beschouwd worden als schatting.
4	Jongeren met jeugdhulp (in % van alle jongeren tot 18 jaar)	%	eerste halfjaar 2018	8,7	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Jeugdproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. Het gaat hier om het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
4	Jongeren met jeugdreclassering (in % van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	%	eerste halfjaar 2018	-	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
4	% Kinderen in armoede	%	2015	1,7	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het jaar hierbij om min dejarige kinderen waarvan de ouder(s) verzorgd(e) is/ben bijstandsuitkering ontvangen en kinderen die zelf een bijstandsuitkering ontvangen.
4	% Jeugdwerkloosheid	%	2015	0,34	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).
4	Voortdurende schoolverlaters totaal (VO + MBO)	%	2016	1,1	DUO/Ingrado	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
4	Absoluut verzuim per 1.000 leerplichtige leerlingen	per 1.000 inw. 5-18 jr	2017	1,72	DUO/Ingrado	De cijfers van DUO hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2017" staat voor schooljaar "2017/2018".
4	Relatief verzuim per 1.000 leerplichtige leerlingen	per 1.000 inw. 5-18 jr	2017	19,53	DUO/Ingrado	Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op een school en ook niet vrijgesteld is van de inschrijvingsplicht.
4	Jongeren met jeugdbescherming (in % van alle jongeren tot 18 jaar)	%	eerste halfjaar 2018	0,6	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	De cijfers van Ingrado hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2017" staat voor schooljaar "2016/2017".
5	Personen met bijstandsuitkeringen (per dad inw. 18+ en ouder)	per 1.000 inw. 18+ en ouder	eerste halfjaar 2018	13,7	CBS - Participatiewet	Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dit gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, l/m 2010) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de ouders verzorgen, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.
5	Aantal re-integratievoorzieningen (per dad inw. 15-74jr)	aantal per 1.000 inw. 15-74jr	eerste halfjaar 2018	13,3	CBS - Participatiewet	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar.
5	Clienten met een maatwerkarrangement (per dad inw.)	per 1.000 inw	eerste halfjaar 2018	41	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Aantal per 1.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.
6	% Niet-sporters	%	2016	60,4	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	Het percentage niet-weddelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.
7	Barren (per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 tot en met 74 jaar)	per 1.000 inw. 15-74jr	2017	311,2	USA	Order en baan wordt een vervuld positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal barren per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 74 jaar.
7	Vestigingen (per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 tot en met 74 jaar)	per 1.000 inw. 15-74jr	2017	106,6	USA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar.
7	Netto arbeidsparticipatie	%	2017	68,7	CBS - Arbeidsdeelname	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiele) beroepsbevolking.
7	Functioneringsindex	%	2017	35,7	USA	De functioneringsindex (FNI) weerspiegelt de verhouding tussen barren en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als barren.
8	Formatie	Geraande fte per 1.000 inwoners	2018	4,69	Eigen jaarrekening	De toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat op peildatum 1 januari.
8	Bezetting	Werkelijke fte per 1.000 inwoners	2018	4,7	Eigen jaarrekening	De werkelijke bezetting in fte van het ambtelijk apparaat op peildatum 1 januari.
8	Apparaatkosten	Ambtelijke kosten organisatie per inwoner	2018	471,29	Eigen jaarrekening	De personele en materiele kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie.
8	Externe inhuur	Inhuur denken als % van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2018	15,75%	Eigen jaarrekening	De inhuur voor tijdelijke vervanging of voor inhuur van specialisten met specialistische vakken die ontbreekt in de organisatie.
8	Overhead	Overheadkosten als % van totale lasten	2018	11,59%	Eigen jaarrekening	De kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
9	Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	2018	757	COLO Goniingen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
9	Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	2018	794	COLO Goniingen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
9	Gemiddelde WOZ-waarde woningen	drdeuro	2014	236	CBS - Statistiek Waarde Omoerende Zaken	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen.
9	Gemiddelde WOZ-waarde woningen	drdeuro	2015	226	CBS - Statistiek Waarde Omoerende Zaken	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen.
9	Gemiddelde WOZ-waarde woningen	drdeuro	2016	221	CBS - Statistiek Waarde Omoerende Zaken	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen.
9	Gemiddelde WOZ-waarde woningen	drdeuro	2017	225	CBS - Statistiek Waarde Omoerende Zaken	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen.
9	Gemiddelde WOZ-waarde woningen	drdeuro	2018	227	CBS - Statistiek Waarde Omoerende Zaken	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen.